ꝭ a ¶ Donec cõſummarent ſeptẽ plage ſeptẽ angelorum .i. donec implerent cõminationes predicatorũ de ipſis malis reponẽdis in infernũ. Tunc enĩ experiẽtia ⁊ ſenſus penarũ faciet eos intelligere qđ mõ nolunt audire: Quia vt dicit Gregꝰ. Pena oculos aperit quos ꝓſperitas claudit. Unde ipſi cogent dicere illud Sap. v. a. Errauimus a via veritat. Et illud Prouerb. v. c. Cur deteſtatus ſum diſciplinam ⁊ increpationibus non acqeuit cor meu: nec audiui vocem docentiũ me et magiſtris non inclinaui aurem meã: pene fui in omni malo in medio eccleſie et ſynagoge. Vel/ templum/ celeſtis eccleſie non intrabunt mali donec ꝯſummentur plage incluſiue: quia nec tunc intrabunt. Sic. j. Reg. iij. a. De heli qui non poterat videre lucernam dei anteq̃ extingueretur/ nec tunc etiam poterat. Vel/ nemo/ generaliter nec bonus nec malus põt/ introire in templũ dei .i. in celum vt ſecreta eius plenarie cognoſcat/ donec cõſumet in ipo mali-
Pſ. 72. cia .i. terminet ſimul et vita temporalis. Unde dicit Pſ. Exiſtimabam vt cognoſcerem: ſcʒ ſecreta dei: de quibus locutus eſt prius: ſcʒ quare vnus reprobat/ ⁊ alius eligitur: ſed hoc labor eſt ante me ſine fructu ſcʒ/ donec intrẽ in ſanctuariũ dei: ⁊ tũc ſcʒ intelligã in nouiſſimis eorum.

a Donec cõſummarent ſeptem plage ſeptem angelorum.

¶ Ca. XVI

b Et audiui c vocem magnam dẽ tẽplo dicentem ſeptẽ an- d gelis: Ite et effundite ſeptem phialas ire dei in terram. Et e abijt primus angelus ⁊ effu- f g dit phialam ſuam in terrã: et factũ eſt vulnus ſeuũ ac peſ- h ſimum in homines qui habẽt characterem beſtie: et in eos qui adorauerunt ymaginem i k eius. Et ſecũdus effudit phi- l alam ſuam in mare: et factus m eſt ſanguis tanq̃ mortui: ⁊ oĩs n anima viuens mortua eſt in o p mari. Et tertiꝰ angelꝰ effudit q phialam ſuã ſup flumina ⁊ ſu- r per fontes aq̃rũ: ⁊ factꝰ ẽ ſan-

¶ Expo. Ca. XVI.

Et audiui vocem magnã ⁊c. Hec eſt ſecunda pars viſionis: in qua agitur de inflictione penarũ: Et hec diuidit in duas. Primo enĩ precipit angelis: vt penas infligant. Secundo peragunt qđ eis preceptum eſt: ibi: Et abijt primus ⁊c. Dicit ergo. b ¶ Et audiui vocẽ magnã .ſ. inſpirationem diuinã vel admonitionẽ. c ¶ De tẽplo: vel de celo dicentẽ ſeptẽ angelis: ite: in quo docemur ne officium p̄dicationis ſibi aliq̃s vſurpet nec predicet tibi miſſus: Quia Roma. x. c. Quomodo predicabunt tibi mittantur? Eſa. xviij. d. Ite angeli veloces. d ¶ Et effundite ſeptẽ phialas ire dei in terram: id eſt in terrenos .i. in peccatores eis denunciãdo penas ſibi debitas. Glo. tñ dicit: In malis damnationẽ exercete. Et hoc verum eſt comparatione et quia dicent q̄ predicauerunt eis ⁊ noluerunt recipere. e ¶ Et abijt primus. Secunda pars capituli in qua agitur de inflictione penarum: Et diuidit in ſeptẽ partes ſcđm numerum ſeptẽ angelorum infligentiũ plagas. Dicit ergo. Et primus angelus abijt: id eſt precipienti obediuit. f ¶ Et effudit phialã ſuam in terrã: id ẽ primꝰ ordo predicatorum iracundiã dei terrenis imminentẽ nũciauit. Vel terra accipit hic iudea: cui primi p̄dicatores predicauerũt .ſ. apoſtoli: quos quia illi repulerũt: penas ſibi futuras p̄dixerunt ꝓpter culpas ſuas. Et ſicut p̄ma cõminatio litteral in iudeos: ſic p̄ma ſpũalis eſt i terrenos: quia adherere terrenis nõ ẽ neceſſitatis: etſi fouere carnẽ põt eſſe neceſſitatis. g ¶ Et factum eſt vulnus ſeuũ ac peſſimũ in hoĩes qui habent characterem beſtie. Vulnus fuit ſeuum in iudeis quando per romanos fuerunt deſtructi: ⁊ per vniuerſum mundum diſperſi: ſed peſſimũ/ quia a deo reprobati. h ¶ Habent characterem beſtie: qꝛ conformantur antichriſto/ fidei chriſti reſiſtẽdo. Vel de terrenis ſic exponit. Vulnꝰ/ eſt diuiſio continui: ⁊ q̄ amant terrena adherent eis: vnde fit eis vulnus quãdo ſeparantur ab amatis. Et dicit ſeuum: nõ tamen ſeuiſſimum: quia omnes vie domini miſericordia et veritas: et omnes quos punit cum miſericordia punit. Propt miſericordiam ergo non dicitur ſeuiſſimum: ſed propter iuſticiã ſeuum. Seuum ergo dicitur vulnus/ quo ad inferentem: ſed tamen peſſimum/ quo ad recipientes et vulneratos: quia ipſi volunt habere res temporales quas diligũt ad tria: ſcʒ ad neceſſitatem: ad cõſolationem: ad ſuperfluitatem. Vulnus ergo erit malum/ quando auferetur eis neceſſitas: ſed peius/ quando conſolatio: peſſimũ/ quando ſuperfluitas. Et hoc ſignificatum eſt Geñ. xxxiiij. c. vbi dicit: q̄ in tertia die fuit grauiſſimus dolor vulnerum. Et qui adorauerunt imaginem eius: illi inquam vulnerabuntur: Primo in p̄ſenti: deinde in inferno. Job. xvj. c. Concidit me vulnere ſup vulnꝰ. i ¶ Et ſecundꝰ effudit phialã. Secunda ps de ſecũdo ãgelo: ⁊ ſecũda plaga. Secundus angelus eſt ſecundus ordo predicatorum. Mare vero gentilitas: ſub qua fuit ſecũda perſecutio eccleſie: tpe ſcʒ martyrum. Effuſio phiale eſt predicatio diuine vltionis future in perſecutores. Dicit ergo: Secundus angelus .i. ſecundus ordo predicatorum. Hi fuerũt apoſtoli/ repulſi a iudeis ⁊ gentilitatẽ ingreſſi. k ¶ Effudit phialam ſuam in mare: id eſt in amaros perſecutores apoſtolorum et martyrum/ dei vltionem cito venturam nunciauit. Mare dicuntur gentiles. ſ. viij. c. Secundus angelus tuba cecinit: ⁊ tanq̃ mons magnus igne ardẽs miſſus eſt in mare. l ¶ Et factus eſt ſanguis tanq̃ mortui: niger ſcʒ. Et hoc dicit: quia etiam in preſenti inceperũt puniri: vt ſic eſſent quaſi mortui/ ⁊ tãdem mortui vere morte eterna. Unde Act. xij. d. de herode legit ⁊ q̄ ꝑcuſſus ab angelo dñi vermibꝰ expirauit. Et de antiocho. ij. Machab. ix. b. Et Geñ. xl. d. piſtor exiens de carcere ductus eſt ad patibulum. Vel/ Quaſi mortui. Hoc dicit: qꝛ ſicut a morte nõ eſt regreſſus ad vitã: ſic illa vltio irreuocabilis eſt. Job. xv. d. Nõ credat fruſtra errore deceptus q̄ aliquo precio redimendus ſit. m ¶ Et oĩs aĩa viuens/ mũdo vel opiniõe ꝑſecutorũ vel apparans viuere: quia aperte non ꝑſequitur/ etſi forte tacite conſentit. n ¶ Mortua eſt in mari/ ſcʒ exiſtẽs. Vel In mari .i. ꝓpter mare .i. ꝓpter perſecutionem cui conſentit. Roma. j. d. Qui talia agunt digni ſunt morte: non ſolum qui faciunt ea: ſed etiam qui ꝯſentiunt facientibus. ſ. viij. c. Et mortua eſt tertia pars creature eorum que habebãt animas in mari ⁊c. o ¶ Et tertius angelus. Tertia pars capituli ⁊ tertia plaga: per hunc deſignat tertius ordo predicatorum penã annunciantiũ hereticorum qui tertiã perſecutionẽ eccleſie fecerunt. Et hec pars diuidit in duas: qꝛ primo oſtẽditur effuſio phiale. Secundo cõgratulatio bonorũ: ibi: Et audiui angelum. Sed queritur quare in prima ⁊ ſecunda plaga nõ ponit cõgratulatio. Solutio. Ad innuẽdũ q̄ ille nõ tm̃ nocent q̃tum iſta que fit ſub hereticis. Dicit ergo. Et tertius angelus .i. tertius ordo predicatorum. p ¶ Effudit phialã ſup flumina/ penã .ſ. et vltionẽ diuinã futurã eſſe ſuper pſeudo apoſtolos antichriſti: ⁊ in hereticos deprauantes ſcripturas annũciauit. q ¶ Et ſuper fõtes aquarum: id eſt ſuper principes hereticorum a quibus exit praua doctrina. ij. Pet. ij. d. Hi ſũt fontes ſine aqua/ nebule turbinibus exagitate: quibus caligo tenebrarũ reſeruat. ſ. viij. c. Stella magna ardens tanq̃ facula cecidit in tertiã partẽ fluminum ⁊ in fontes aquarum. r ¶ Et factus eſt ſanguis/ per qđ intelligitur pena eorum deteſtabilis. Sanguis enim maxime in re candida abominabiles maculas facit. Plaga ḡ eorum erit deteſtabilis ⁊ abominabilis: qꝛ eorum p̄dicatio fuit talis. Hoc ſignificatũ eſt. Exod. vij. d. vbi moyſes vertit aquas in ſanguinẽ: qꝛ boni eorum p̄dicationẽ malã ⁊ maculatã eſſe oſtendẽt. Ipſi etiã mali ſuo fine malo oñdent q̄ mala fuit ſua predicatio. Moraliter. Phiala: id eſt indignatio cadit ſuper flumina .i. ſup clericos mala intẽtione ſtudẽtes in ſacra ſcriptura: quibus dr̃ Mich. iij. d. Qui edificatis ſion in ſanguinibus ⁊ hieruſalem Moraliter

ꝭ guinibus ⁊ hieruſalem

ꝗ guinibus ⁊ hieruſalē in iniq̄tate: q2 ꝓpter hoc addiſcūt multi vt carnem ſuam ꝓmouere poſſint: ⁊ ꝓpter hoc accidit eccl'ie qḋ ſequit̄ i fine eiuſdē capituli. Sion. i. eccleſia vt ager arabi/tur. i. ꝓpter tꝑalia ſicut ager colitur ꝓpter fructus: ⁊ hierl'm in aceruū lapidū erit: vbi ſunt lapides incōpacti: et ex hoc ori untur diſſēſiones in eccleſia. a Et au/diui. Secūda pars vbi oñdit̄ ɔgratula/tio bonoꝝ de deſtru ctione maloꝝ hereti coꝝ: ⁊ ꝑmo maioꝝ: Dic ḡ. a Et audi ui. i. ꝑ ipos ꝑdicato res itellexi: b An gelū aq̄rū. i. choꝝ doctoꝝ qui exponūt ⁊ nūciant ſecreta ſcri pturarū. c Dicen tem/collaudādo di/uinā iuſticiā. d Iu ſtus es/ equitatem

B

a guis. Et audiui angelū aqua
b rū dicētem: Iuſtus es domi/
c
d nē qui es et qui eras ſanctus
e
f qui hec iudicaſti: q2 ſangui/
g
h nem ſanctoꝝ ⁊ ꝓphetarū effu
i
k derunt: ⁊ ſanguinem eis dedi
l
m ſti bibere: Digni ēm ſūt. Et
n
o audiui alterū angelū dicētē:
p
q Etiā dñe de⁹ omnipotēs: ve/
r
s rā et iuſta iudicia tua. Et q̄r/
t
v tus angelus effudit phialam
x
y ſuā i ſolē: ⁊ datum eſt illi eſtu
z

tenēdo. e Domine/oībus ꝑſidendo. f Qui es/immu tabilit̄. g Et qui eras/ſemꝑ. h Sanct⁹/ ab omni cul/pa liber ⁊ alien⁹. i Qui hec iudicaſti: ꝗ nos annūciaui/mus vera eſſe firmiter ſtatuiſti: ⁊ malos ſicut ꝑdiximus cōdē naſti. Sed quare non dicit: qui venturus es? Solo. Venturū nō ponit: qui in ꝓximo eſſe intellexit: et ꝑ hoc patet ꝙ hic loq̄tur de pena futura malis in tꝑe antichriſti que cito erit. k Quia ſanguinē ſanctoꝝ/ martyrū. ſ. et apl'oꝝ. l Ef/

Ps. 78. fuderūt/nō reputātes. Ps. Effuderūt ſanguinē ipoꝝ ſicut aquā. m Et ſāguinē dediſti eis bibere. i. penā eternā ꝓ effuſiōe ſanguinis. Deut. xxxij. f. Inebriabo ſagittas me/as ſanguine et gladius me⁹ deuorabit carnes. Threñ. iiij. d. Filia edom ad te q̄ꝗ ꝑueniet calix: iebriabēr atq; nudabēr. Et hoc merito: n Digni ēm ſūt. i. iuſtū eſt vt q ſanguinē effuderūt ſanguine puniant̄. Sap. xj. c. Per que peccat qs: ꝑ hec ⁊ torquet̄. Sicut legitur in hiſtoriis romanoꝝ/ ꝙ car/thagineñſes in dolo multū aurū ꝓmittētes craſſo obſidenti ci/uitatē receperūt eū in ciuitatē cum paucis vt aurū ſoluerent ei: ⁊ aurū liquidū infundētes in os eius dixerūt ei: Craſſe/au rum ſitiſti/aurum bibe. o Et audiui. Poſt cōgratulatio/nem maiorum/ſequit̄ ɔfirmatio minoꝝ. ſ. diſcipuloꝝ. Et au/diui alterū angelū dicentē. i. minores ſanctos maiorū ſanctoꝝ et magiſtroꝝ ſententiā confirmātes. p Etiam: id eſt verū eſt qḋ dr̄. q Domine/ per excellētiā. r Deus/ per naturā. s Omnipotēs/per potentiā. t Vera ſūt

Ps. 118. iudicia tua: Hoc dicit: q2 reddūt quod ꝓmittunt. v Et iuſta/quia ſm merita retribuūt. Ps. Iuſtus es dñe ⁊ rectū iudiciū tuū. x Et quart⁹ angel⁹. Quarta pars capl'i et quarta plaga. Iſte quart⁹ angel⁹/eſt quartus ordo ꝑdicato/rum. y Effudit phialā ſuā in ſolē. i. annuncians penā ab antichriſto illatā hominibus. Vnde effundere phialā/hoc nō eſt aliud ꝗ̄ voluntatē ⁊ potentiā nocendi quā habebit an/tichriſtus ꝑnunciare ⁊ ꝓpter hoc etiā damnabit ipſe. Vnde li/in notat hic cauſam efficientē cū dicit: In ſolem: in pre/cedētib⁹ aūt plagis notat cauſā materialē. Vel pōt ſimplici/ter dici ꝙ hic ꝑdicit̄ pena ⁊ damnatio antichriſti: quā ex hoc merebit̄ ꝙ ipſe affliget hoies ⁊ eis nocebit. Hec pars ſimilit̄ diuidit̄ in tres: q2 ꝑmo oñdit̄ in quē phiala effūdit̄. Secūdo quid ſit effundere phialā: ibi: Et datū eſt illi ⁊c̄. Tertio ef fectus effuſionis: ibi: Et eſtuauerūt. Dicit ergo. Et quar tus angelus effudit phialā ſuā in ſolem. i. in antichri ſtum: qui ſe ſolem eſtimabit: et dicet ſe mundum illuminantē. Ipſe em̄ vſurpabit ſibi veri ſolis nomen. z Et datū eſt il li/id eſt permiſſione dei conceſſum eſt antichriſto: a Affli gere hoies eſtu ⁊ igni. i. igne. i. minori ⁊ maiori tribulati/one. Et notatur hoc ſcōm ꝙ dicit̄ hic/quid ſit effundere phi/alam. b Et eſtuauerunt. Hic ponitur effectus effuſio/nis: Qui eſt triplex. Primus eſt labor in tribulatione. Vnde dicit: b Eſtuauerūt hoies. ſ. fideles. c Eſtu magno/ laborantes et afflicti grauiter in tribulationis ardore: ꝓpter qḋ in impatientiā ſunt verſi ⁊ defecerunt in tribulatione mul ti. Ione. iiij. c. Percuſſit ſol ſuper caput ione: et eſtuabat et

a affligere hoies ⁊ igni. Et eſtū
b
c auerunt hoies eſtu magno et
d blaſphemauerūt nomen dei
habentis poteſtatem ſuꝑ has
e plagas: neq; egerūt peniten/
tiam vt darēt illi gloriam. Et
f quintus angelus effudit phi
alam ſuam ſuꝑ ſedem beſtie:
g
h ⁊ factum eſt regnū eius tenē
i broſū: ⁊ cōmāducauerūt lin/
k
l guas ſuaſ ꝑ dolore ⁊ blaſphe
m mauerūt deū celi ꝑ dolorib⁹

petijt anime ſue vt moreret̄. Secūdus effectus eſt blaſphe/mia. Vnde dicit. d Et blaſphema/uerūt nomen dei habētis poteſta/tem ſuꝑ has pla/gas: vt cui vult eas amoueat: et cui vult admoueat. Ipſe em̄ eſt qui habet claues mortis ⁊ inferni. Ap. j. d. Ro. ix. d. Cuius vult miseret̄ ⁊ quem vult indurat. Terti⁹ effect⁹ ē final' impeni tētia. Vñ dicit: e Nec egerūt penitētiā vt darēt illi gloriā: q2 etſi aliqui penitētes iteri⁹ dolebūt: exteri⁹ tamē confiteri non audebunt: vnde eis non ſufficiet. Ro. x. b. Si cōfitearis in ore tuo dñm ieſū chriſtū ⁊ in corde tuo credider̄ ꝙ deus excitauit illū a mortuis/ſaluus eris. Corde em̄ credi/tur ad iuſticiam: ore aūt confeſſio fit ad ſalutē. Naum. iij. d. Paruuli tui: o eccleſia. i. infirmi qui cadent in illa perſecutio/ne: ſicut locuſte locuſtarū que conſident in ſepibus in die fri/goris. i. tenent fidē in tꝑe pacis ⁊ ꝓſperitatis. Sed quid ſeq̄/tur? Sol ortus eſt antichriſtus a quo tribulatio excitata eſt ⁊ auolauerunt a fide ſcz recedentes quā infirmiter tenuerunt. Sap. iiij. a. Et ſi in ramis in tꝑe pacis. ſ. germinauerunt in/firmiter poſita a vento cōmouebunt̄. Sed econuerſo boni et eſtum ſuſtinebunt ⁊ ignē. Geñ. xxxj. f. Die noctuq; eſtu vre/bar et gelu. Scōm Glo. alia littera habet. Eſtuauerunt hoies affligere eſtu. Et exponit: ſic ꝙ afflicti fideles ſu/os tortores eſtu iracundie afficient: quia erunt inſuperabi/les: ⁊ ꝓpter hoc etiā blaſphemabunt ⁊ impenitētes morient̄ ipſi tortores. f Et quint⁹ āgel⁹ effudit ⁊c̄. Quīta ps capl'i ⁊ quinta plaga: ⁊ ſicut precedens phiala effuſa eſt in re/belles antichriſto: ſic iſta effundit̄ in conſentiētes de gētib⁹. ſ. Hec autē effuſio erit eoꝝ excecatio. Hec pars habet duas. Primo oſtendit̄ effuſio phiale. Secundo effectus effuſionis: ibi: Et factū eſt. Dicit ergo. Et quintus angelus effu dit phialā ſuā ſuꝑ ſedē beſtie. i. ſuꝑ gentes cōſentiētes antichriſto in qb⁹ ſicut in ſede cōquieſcet. Horū excecationē ordo quintus predicatorum nunciabit. g Et factum eſt. Hic notātur effect⁹ effuſiōis: Qui ſūt quinq;. Prim⁹ eſt ex/cecatio: vñ dicit. Et factū eſt regnū ei⁹/ qḋ idem eſt qḋ ſedes. h Tenebroſum/ amplius. ſ. quā plus fuerat exce/catum. Eſa. vj. c. Exceca cor populi hui⁹ ⁊ aures eius aggra ua. Hoc dicit̄: quia tunc non poterūt audire veritatem fidei. Secūdus effectus eſt detractio veritatis: vñ dicit/ i Et cōmanducauerūt linguas ſuas/ veritati detrahēdo ⁊ mutuis ſermonib⁹ malis ſeinuicē reficiēdo. Sunt em̄ de illis quibus dicitur Prouerb. xxiij. c. Qui conferunt carnes ad veſcendū: vacātes potibus ⁊ dantes ſymbola: ⁊ ꝓpter hoc conſument̄. Tertius effectus eſt inuidia: vñ dicit. k Pre dolore. i. inuidia quā erga ſanctos habēt ꝓ eoꝝ cōſtātia do lentes. Quartus effectus eſt blaſphemia: vnde dicit. l Et blaſphemauerūt deū celi/dicentes chriſtum fuiſſe ma/gum. m Pre doloribus ſuis/excecati. ſ. ⁊ vulnerib⁹ ex māducatione linguarū ſibi factis. Ex hoc em̄ vehemētiſſime dolebūt ꝙ nō poterūt oēs copulare antichriſto ⁊ attrahere/ ſicut gemūt iuſti quādo vidēt aliquos diſcedere a regno chri

ſti. Ps. Et gemitus meus a te non eſt abſconditus. Vnde Ps. 37.
Gal. iiij. c. Filioli mei quos iterū parturio. Iob. iij. d. Anteq;

y ꝗ comedā. i. aliquē

a et vulneribus ſuis: ⁊ nō egerunt penitentiā ex operib⁹ ſu
b is. Et ſextus angelus effudit
phialam ſuam in flumē illud
c magnū euphraten ⁊ ſiccauit
d e aquā eius vt ꝑpararet̄ viā re
f g gib⁹ ab ortu ſolis. Et vidi de
h ore draconis et de ore beſtie
i k ⁊ de ore pſeudo ꝓphete exirē
l ſpiritus tres immūdos in mo
m dum ranarum. Sūnt enim
n ſpiritus demoniorum faci
o entes ſigna et procedent ad
p q reges totius terre congrega
r re illos in prelium ad diem
s t magnum dei omnipotentis.

comedā.i. aliquē peccatorem in corpus eccleſie traijciā ſuſpiro: ⁊ quaſi inundantis aque ſic rugitus meus. Quintus effectus eſt ꝙ in finali impenitētia decedunt: Et hoc eſt grauiꝰ: q̄r graue eſt peccare: grauius non penitere: ſed grauiſſimum eternam penam pro peccatis ſubire. Unde dicit. a Et nō egerunt penitentiā ex operib⁹ ſuis malis: nec fecerūt gaudiū angeloꝝ cunctis: quia gaudium eſt angelis dei: ſuper vno peccatore penitentiā agente: ꝗ̄ ſup nonagintanouē iuſtis q̄ nō indigēt penitētia. Luc. xv. b. b Et ſext⁹ angel⁹ effudit. Sexta ps capli et ſexta plaga ſup falſos chriſtianos adherentes antichriſto inferēda. Et dicunt̄ octo in hac parte. Primo ponit̄ effuſio phiale ⁊ in quid. Secūdo effectus ponitur: ibi: Et ſiccauit. Tertio finis: ibi: Ut ꝑpararet̄. Quarto preparatio ad cōſequendum finem: ibi: Et vidi de ore. Quinto punitio eorum: ibi: Ad diem magnū ⁊c̄. Sexto confirmatio pene: ibi: Ecce venio. Septimo admonitio bonoꝝ: ibi: Beatus qui vigilat. Octauo cōſenſus maloꝝ in antichriſtū ibi: Et cōgregabit. Dicit ergo. Et ſextus angelus effudit phialā ſuā in flumē illud magnū euphraten: id eſt in eos qui diuitijs affluētes / ꝓpter quas a fide chriſti ⁊ baptiſmo apoſtatauerūt / ⁊ antichriſto adheſerunt / penā venturam denūciauit ordo predicatorum. Et hoc dicit: q̄r apoſtate chriſtiani veritati reſiſtētes prohibebūt fieri baptiſmū. Et hec ē effuſio phiale ſexte. Baptiſm⁹ aūt hīc p euphraten ſignificat̄ / q̄ interp̄tat̄ frugifer: ⁊ p baptiſmū oīs aīa ad portādū frugē bonoꝝ operꝝ diſponit̄ ⁊ nō ſine illo. Hoc ē vnū de q̄ttuor capitib⁹ fluuij paradiſi: Gen. ij. b. Fluuius ē gr̄a: quattuor capita: quattuor inundationes p gratiā facte ſcd̄m quattuor ſtatus. Primus fuit ſacrificiorum: ſecundus circumciſionis ſub abraam: tertius legis ſub moyſe: quartus baptiſmi tpe gratie. Euphrates dicit̄ magnus: q̄r per totum mundum baptiſmus eſt diffuſus. Hec ꝓhibitio ſignificata fuit. j. Machab. j. f. vbi legit̄ / ꝙ antiochus ꝓhibuit circūciſionē fieri. c Et ſiccauit aquā eius: Ecce effect⁹. i. baptiſmum fieri impediuit. Eſa. xxxvij. c. Bibi aquā ⁊ ſiccaui veſtigio pedis. d Ut prepararet̄ / demonib⁹. e Uia regib⁹: id eſt in chriſtianis: qui in baptiſmo fuerāt vt reges vncti. f Ab ortu ſolis / recedentibus. ſ. a baptiſmo: in quo ſol. i. gratie illuminatio dat̄. Hi ſignificati ſunt per illos qui ab oriente venerunt in terram ſennaar: qd̄ interpretat̄ fetor dentiū: ⁊ ibi in cāpo edificantes turrim confuſi ſunt: q̄r labium eoꝝ mutatū eſt. Per hos fit via demonib⁹: ſicut dicit Job. xx. d. Uadent et venient ſup eos horribiles. Job. xix. b. Simul venerunt latrones eius ⁊ fecerūt ſibi viā per me: obſiderūt in gyro tabernaculum meum. Uel ſub eodē ſenſu. Uia prepararet̄ regibus. i. demonib⁹. Job. xlj. d. Ipſe eſt rex ſuper omnes filios ſuperbie. f Ab ortu ſolis / recedentib⁹. i. chriſtianis apoſtatis: ⁊ antichriſto adherentibus ⁊ baptiſmum impedientibus. g Et vidi. Ecce ꝑparatio ad ꝯſequēdū finē. Et hec pars diuidit̄ in tres. Primo eīm oſtendit̄ a quo mittunt̄ iſti p quos fit ꝑparatio ad conſequendū finem: cum dicit. De ore draconis ⁊c̄. Secundo per q̄d: q̄r per efficaciā ſignorum: ibi: Sunt eīm ſpūs demonioruꝫ. Tertio ad quid veniunt: ibi: Ad reges ⁊c̄. Dicit ergo. Et vidi de ore draconis. i. de inſpiratiōe diaboli. h Et de ore beſtie. i. antichriſti. i Et de ore pſeudo ꝓphetarū. i. apoſtoloꝝ qui ab antichriſto ſūt miſſi in orbē terrarū. k Exire tres ſpūs immūdos. i. oēs malos qui dicuntur ſpiritus / pro ſubtilitate ⁊ aſtutia ⁊ malicia decipiendi. Sed immūdi / pro ſordidis operibus nequitie ⁊ iniquitatis. Exire dico: nō quocunq̄ modo: ſed / l In modū ranarū / exeuntiū de luto: ſic iſti lutoſi ſūt p luxuriā vel p operationē maloꝝ: ſed loquaces per verboſitatē: ⁊ fidei quietem auferunt per fetētis doctrine antichriſti diſſeminationē. Hi ſunt eīm inimicus hō q̄ in agro dn̄i ſupſeminauit ziȥania: Matth. xiij. d. Propt̄ qd̄ de quibuſdā malis dicebat Job. xvj. d. Uerboſi amici mei. Tres aūt dicunt̄ / ꝓpter infelicē ternariū mūdi quē ſequunt̄. j. Joh. ij. c. Omne qd̄ eſt in mundo aut eſt ꝯcupiſcētia carnis / aut cōcupiſcētia oculorum aut ſupbia vite. Uel tres ſpūs / ſunt omnes demones: qui ſacramentū trinitatis oppugnāt / vel tres ꝟtutes diſſipāt: fidē ſpem ⁊ charitatem. Moraliter: per draconem ſignificatur auaricia: quia eſt aīal ſitibundū. De ore eius tres ſpiritus immūdi exeunt. ſ. ſagacitas male acquirēdi. Itē cautela male vel bene acq̄ſita / male detinēdi. Itē iprouidētia male diſtribuendi. He ſunt tres diete quib⁹ deambulat̄ niniue. Jon. iij. b. Et niniue erat ciuitas magna itinere dierū trium. Per beſtiam ſignificat̄ ſuperbia: que oīa vaſtat. Un̄ Aug⁹. Oīs q̄ppe iniquitas in malis operib⁹ exercet̄ vt fiant: ſupbia ꝟo etiam bonis operib⁹ inſidiat̄ vt pereāt. De ore beſtie exeūt tres ſpirit⁹ immūdi. Irreuerentia maioꝝ: ꝯtēptus inferioꝝ: dominiū ⁊ ſubiectio equaliū. He ſūt tres lancee quib⁹ trāſfodit̄ abſalon q̄ interp̄tat̄ pax patris. ij. Reg. xviij. d. Superbi eīm ſunt qui pacē auferunt ⁊ perturbant: q̄r Prouerb. xiij. b. Inter ſupbos ſemp ſunt iurgia. Hec eſt lingua tertia q̄ multos cōmouit: Eccl. xxviij. b. Itē p pſeudo ꝓphetas / caro vel carnis petulātia ſignificat̄ / cui⁹ doctrina falſa eſt ⁊ mala. Roma. viij. a. Prudētia carnis mors eſt. De ore eius tres ſpūs immūdi exeūt. ſ. exquiſiti ſapores ciboꝝ: p̄cioſa mollicies veſtimētoꝝ: delectatio lumboꝝ. Hec ſunt illa tria de quib⁹ dicit Salomon Prouerb. xxx. b. Tria ſunt inſaturabilia. Hec ſunt tria caniſtra q̄ portabat piſtor pharaonis vnde aues rapiebant panes q̄ ibi erāt: Gen. xl. c. Uel tres ſpirit⁹ immūdi ſunt tria genera aduocatorū: q̄ vt rane quietē ⁊ pacē ꝑturbāt hoīm: viuētes i luto delitiarū. Quidā q̄ falſas leges fingūt ⁊ allegāt. Alij q̄ ꝟas male exponēdo depuāt. Tertij q̄ p deceptiōes friuolas ⁊ inutiles cās ampliāt ⁊ dilatāt. Et hi exeūt de ore dracōis q̄ſi fouēt cauſas iniuſtas ſcient̄ cauſa cupiditatis. Itē de ore beſtie: quādo cauſa ſupbie ⁊ vanitatis: ne. ſ. videātur ab aduerſarijs vici vl' frangi. Itē de ore pſeudo: q̄ſi fouēt cauſas cauſa laudis: vt. ſ. per hoc poſſint magni eſtimari ⁊ ab hoībus honorari ⁊ laudari: Et omniū iſtorū efficacia a quo ſit oñdit dicēs. m Sūt eīm ſpūs demonioꝝ. i. a demonibus docti. n Facientes ſigna. i. mirabilia p que habebunt efficaciam eoꝝ verba ⁊ doctrina. o Et procedent / demones. p Ad reges totius terre. i. mūdi. i. ad eos q̄ vel ſe vel alios in terrenarū rerū cupiditate ſcd̄m ſapiaꝫ mūdi regūt. Et ad quid: q Cōgregare illos in ꝓliū / cōtra ſanctos. Et quia contra ſanctos modo cōgregant̄: propterea cōgregabuntur in cōgregatione vnius faſcis in lacum: Eſaie xxiiij. d. Hiere. xij. a. Cōgrega eos ſic̄ gregē ad victimā. Un̄ et ſequit̄ hic. r Ad diē magnū ⁊c̄. q̄r licet cōtra ſanctos ꝓlient̄ / tīn ex hoc eis male accidet: quia ad diē magnū dei omnipotētis / ducent̄. i. ad diē iudicij. Job. xxj. d. In diē perditionis ſeruat̄ malus: ⁊ ad diē furoris ducet̄. Johel. iij. d. Populi in valle cōciſionis: q̄r iuxta eſt dies dn̄i in valle cōciſionis. Judiciū autē dicit̄ dies: q̄r ibi manifeſtabunt̄ oīa ſecreta cordiū. j. Cor. iiij. a. Itē magnus dicit̄: quia magna fient ibi: Magnificus in ſanctitate terribilis atq̄ laudabilis Exo. 15. et faciēs mirabilia. Magn⁹ bonis ꝓ magnitudine gaudioꝝ: ⁊ magn⁹ malis ꝓ magnitudine ſupplicioꝝ. Hec dies dr̄ eſſe. s Dei / quē nihil latere poterit. Heb. iiij. d. Oīa nuda et apta ſūt oculis eius: ad quē nob ſermo. t Oīpotētis / quē nullus poterit effugere.
ß

lus poterit effugere. Exod.xv.a. Omnipotens nomen eius.
Pſ.138. Job.x.b. Et nō ē q̄ de manu mea poſſit eruere. Pſ. Quo ibo a ſpiritu tuo ꝛc. Et in hoc verbo notaꝫ punitio eoꝝ q̄ ꝯtra eccleſiam congregabuntur. a Ecce venio. Hic oſtendiꝫ confirmatio pęnę eoꝝ.q.d. vere dico ꝙ ad diem iudicij ducentur: cito eñ veni
Theſſal.5.a. et dies illa: quia chriſtus hoc teſtatur/dicens: Ecce venio
2.Pet.3.c.
3.3.a.
Matth.24.d. ſicut fur.i.ex improuiſo.j.xxij.b. Ecce
Luc.12.e. venio cito.j.Theſſal.v.a. Dies dñi ſicut
B fur i nocte ita veniet.
b Beat⁹ qui vigilat. Hic ponitur admonitio bonorum et eorūdem inſtructio.

a Ecce venio ſicut fur. Beat⁹
b qui vigilat ꝛ cuſtodit veſtimē
c ta ſua ne nudus ambulet ꝛ vi
d deant turpitudinem eius. Et
e ꝯgregabit illos in locum qui
f vocaꝫ hebraice hermagedō.
g Et ſeptimus angelus effudit
h phialā ſuā in aerem: et exiuit
i vox magna de templo a throno/dicens: Factum eſt. Et facta ſunt fulgura ꝛ voces ꝛ tonitrua: et terremotus fact⁹ eſt
k magnus qualis nunq̄ fuit ex
l quo homines fuerunt ſup terrā talis terremot⁹ ſic magn⁹.
m Et fracta eſt ciuitas magna
n
o
p
q
r
s
t

Cōtinuatio: quia ſic mali punientur: ideo beatus qui vigilat in cuſtodia ſui: ne in laqueos cadat diaboli. Matth.xxv.a. Vigilate quia neſcitis diē neq̄ horam. c Et cuſtodit veſtimenta ſua: id eſt innocentiā baptiſmi. d Ne nudus ambulet: a virtutibus ꝛ operibus bonis. e Et videant turpitudinem eius: omnes.ſ. illi qui erunt in iudicio tam boni q̄ mali. Naum.iij.b. Reuelabo pudēda tua in facie tua ꝛ oſtendam gentibus nuditatem tuam ꝛ regnis ignominiam tuam. Et dicit/ Cuſtodit/ non diſſipat ſicut filius ꝓdigus viuendo luxurioſe diſſipauit totam ſubſtantiam ſuam: Luc.xv.c. Veſtimenta/ virtutum a macula peccati. Eccl.ix.b. Omni tpe veſtimēta tua ſint candida. Cū dicit/ Nud⁹/ tangit malū in ſe ipſo. 3.iij.d. Quia tu miſer ꝛ miſerabilis et paup ꝛ cęcus ꝛ nudus. Cum dicit/ Videant/ tāgit malū in cōparatione aliorū. De his duobus Oſee.ij.a. Auferat fornicationes ſuas a facie ſua: ecce malum in comparatione ad alios quia qd in facie eſt: manifeſtum eſt. Sequitur: Et adulteria ſua de medio vberum ſuorum.i. de corde occulto: ecce malum in ſe: ne forte expoliē eam nudā ꝛ ſtatuam eam nudā. Et in eodē poſt pauca. Nunc reuelabo ſtulticiam eius in oculis amatoꝝ ei⁹. f Et cōgregabit. Hic octauo exprimiꝫ conſenſus maloꝝ in antichriſtū. E reuertiꝫ hic ad illud qd ſup dixerat ꝙ reges terrę cōgregabūt tres ſpūs imundi contra ſanctos: ꝛ non ſolum cōtra ſanctos erūt vnanimes: immo ꝛ antichriſto concordes. Unde dicit. Et congregabit illos/ diabolus.ſ. qui eſt omnium maloꝝ princeps ꝛ caput. Vel/ cōgregabunt/ tres ſpūs immūdi. Vel etiā/ cōgregabit: et loquiꝫ de tribus ſpiritibus ſingulariter: ꝓpter vniformē intentionē in malo. Vel/ cōgregabit illos/ deus: qui iuſte et peccatis ſuis exigentibus eos a ſe ſeparari ꝛ antichriſto cōiungi iudicabit. Et vbi congregabit: g In locum qui vocatur hebraicę hermagedon.i. in antichriſtum. Hermagedon interpretatur mons furum vel mons globoſus: q2 antichriſtus eſt mons per ſuperbiam et elationem: fur per fraudulentiā: globoſus per verſutiā. In hunc locum adducentur omnes mali/ cōſentiēdo.ſ. ei et fauēdo. Qd fuit ſignificatū Geñ.j.a. vbi diciꝫ: Cōgregenꝫ aquę oēs q̄ ſub cęlo ſūt in locum vnum.i. omnes mali per pctā fluidi in antichriſtum conſentientes ei/ tanq̄ in alueum limo totius iniquitatis plenum. h Et ſeptimus angelus. Septima pars capituli et ſeptima plaga quę ſuper dęmones futura ꝑdicitur. Diuiditur aūt in octo partes. Primo oñditur ſuper quē effunditur phiala: quia in aerem. Secundo denunciatur finis mundi: ibi: Et exiuit. Tertio ſigna finis: ibi: Et facta ſunt fulgura. Quarto diuerſitas maloꝝ: ibi: Et fracta eſt ciuitas. Quinto agitur de pęna eoꝝ: ibi: Et ciuitates gētium ꝛc. Sexto oſtenditur ꝙ a pęnis malorum liberabuntur boni: ibi: Et omnis inſula. Septimo deſcenſus malorum in infernū: ibi: Et grādo magna. Octauo et vltimo murmur eorum de pęnis quas ſuſtinebunt: ibi: Et blaſphemauerunt ꝛc. Dicit ergo. Et ſeptimus angelus effudit phialam ſuam in aerem: id eſt in dęmones/ quorum pęnam prenunciāt ꝛ predicant prędicatores. Et dęmones comparantur aeri: quia locus eorum eſt aer: vt dicit Glo. Vel q2 ipſi mobiles ſunt ꝛ inſtabiles: propter malam ipſorum volūtatem. In hos igitur effunditur phiala: quia ipſi imminente iudicio maxime timebunt: propter periculum qd ſibi imminebit: q2 ibi a ſanctis iudicabuntur: quos ipſi modo infeſtant Sap.v.b. Scindens ſanctorum congregatio: p vim itineris: id eſt per virtutem bonę operationis: aerem: id eſt dęmones. Scindentur enim et cruciabunꝫ magis dęmones q2 homines fragiles bene operando eos deuincent. Iſte ergo ſeptimus angelus ſunt prędicatores vltimi poſt mortem antichriſti ſecure prędicātes: in quorum tempore certiſſime ſcient dęmones inſtare diem iudicij. i Et exiuit. Secunda pars in qua agiꝫ de denūciatiōe finis mundi. Unde dicit: Et exiuit/ veniēs in publicum. k Vox magna de tēplo.i. de eccleſia.i. de prędicatoribus eius. l A throno.i. de maioribus: vt certius credatur teſtimonium finiendi mūdi. m Dicēs: factū eſt. Hoc dicit: quia cito futurū eſt.q.d. ita prope eſt et certum ac ſi ſit factum. Ezech.vij.a. Finis venit: venit finis. Bis idem dicit: verbis tamē variatis. Et primo pręponit finem/ ſecundo poſtponit: ad innuendum ꝙ quidam cogitant prius de fine q̄ veniat: ſicut boni. Alij prius venit finis q̄ de eo cogitent: ſic mali. Geñ.vj.b. Finis vniuerſę carnis venit coram me. n Et facta ſunt fulgura. Tertia pars in qua ponit ſigna aduentus iudicij dicens: n Facta ſunt.i. fient ad litteram forte. o Fulgura ꝛ voces/ admonitiones.ſ. vt reuocentur peccatores. q Et tonitrua.i. cōminationes: vt damnandis futura tormenta nuncientur. r Et terremotus factus eſt magnus qualis nunq̄ fuit ex quo homines fuerunt ſuper terram talis terremotus ſic magn⁹. Et terremotus dicit ad litteram forte: vel quia alij ad meliora mouebuntur: ꝛ alij ad peiora. Bis autem dicit terremotus: vt eius quantitas oſtendatur. Excedet eñ omnes qui ante eum fuerunt. Unde Matth.xxiiij.a. Et erunt terremot⁹ p loca ꝛ peſtilentia ꝛ fames: ꝛ tamē initia doloꝝ hęc erunt ſic in eodē caplo legiꝫ. Ex hoc ꝓbabile eſt ꝙ in illa ꝯſummatiōe maloꝝ erit terremot⁹ vniuerſalis. Erit eñ a cauſa voluntaria nō naturali. Scdm naturā eñ īpoſſibile eſt ꝙ mot⁹ terrę ſit vniuerſalis. Eſt aūt naturalis a fumo groſſo incluſo in terra: qui cum exire cogitur nō habens reſpiraculū facit terremotū: ſicut patet in caſtanea. Vel ſm Glo. n Facta ſūt fulgura.i. miracula. p Et voces.i. blandimenta. q Et tonitrua.i. violētię. r Et terremot⁹.i. maloꝝ impet⁹ qui mouebunꝫ cōtra ſanctos. Verū eſt inuidia: Et quia ꝑualere nō poterūt ampli⁹ dolebūt: ꝛ hoc eſt ꝙ dr: s Qualis nūq̄ fuit ꝛc. Etiā hoc legiꝫ p recapitulationē de ope ātichriſti. Vel pōt legi de tpe nouiſſimo p⁹ mortē ātichriſti: in q̄ ſancti faciēt miracula: ꝛ multi mouebunꝫ ad pęnitentiā. Vel pōt dici ꝙ hic terremotus/ erit terror dęmonū: qui p terrā deſignanꝫ. Tūc eñ maxime timebūt: qñ videbūt iudiciū imminere: et xpē hoc diciꝫ: s Qualis nunq̄ fuit ꝛc. Et ſūptū eſt h̄ de. Dañ.xij.a. Veniet temp⁹ qle nō fuit ab eo: ex quo gentes eſſe cęperūt vſq̄ ad illud tps. Sequiꝫ/ t Et fracta eſt ciuitas magna: id eſt congregatio malorum: quę magna dicitur propter multitudinem damnādorum: ſm illud Matth.xx.b. Multi ſunt vocati/ pauci vero electi.

Fracti. Hec inquā/ Fracta ē.i.diuiſa eſt. a In tres partes: id eſt in tria genera vitiorum: ſuperbię/ cōcupiſcentię ⁊ luxu/ rię: de quib⁹.j.Ioh.ij.c. Uel/ in tres partes/ dicitur: pro pter tria genera malorum: iudęorum.ſ.paganorum et falſoꝝ chriſtianorum. Uel/ in tres partes: propter tres modos peccandi: ſcʒ per fra/ gilitatem/ per igno/ rantiam et per certā maliciam. Uel/ tres ptes/ ſunt relicti in mola in lecto et in agro. Matth.xxiiij. d. Duo erūt ⁊c. Uel mali dicūt ptes tres: quia peccant in ſe et in deum ⁊ proximū. Uel quia peccāt lo/ cutione/ cogitatione et opere. Uel ꝓpter

a in tres partes/ ⁊ ciuitates gen
b tium ceciderunt. Et babylon
c magna venit in memoriā an/
d te deum darē ei calicem vi/
e ni indignationis irę eius. Et
f omnis inſula fugit/ ⁊ montes
g
h
k non ſunt inuenti. Et grando
magna ſicut talentum deſcen
i dit de cęlo in hoies. Et blaſ/

cōtēptū trinitatis. Zach.xiij.d. Et erūt in oī terra dicit dñs: partes duę in eā diſpgent ⁊ deficient: et tertia pars relinque/ tur in ea: ⁊ ducam tertiam partem per ignem ⁊ vrā eos. Hoc dicit: quia mali qui in pręſenti fracti ſunt per culpā/ in futuro
Pſ.17. frāgent p pęnā. Pſ. Cōfringā illos nec poterūt ſtare: cadēt ſub⁹ pedes meos. Et h eſt qđ ſequit hic. b Et ciuitates gentium ceciderunt: id eſt congregatio malorum. Ideo enim nūc dicit pluraliter qđ ꝑus ſingulariter: quia mali mul/ ti ſūt: et h in diuerſitate peccādi: ſed vnū ſūt in auerſiōe a gra
Pſ.138. tia dei. Pſ. Et ciuitates eorū deſtruxiſti. Et alibi. Accipient in vanitate ciuitates ſuas. Unde Eſa.xiiij.g. Ulula porta: cla ma ciuitas. Per portam intelliguntur maiores in peccatis per ciuitatē minores. Et prius dicit vlula: quia qui plus pec/ cauerunt pl⁹ punient. Et ſequit. Proſtrata eſt philiſtea om nis: id eſt ceciderūt amatores mūdi. Unde ⁊ tangit hic quin/ tū qđ dr in hac pte/ pęna.ſ. maloꝝ. c Et babylon ma/ gna venit in memoriā ante deum/ vt ab eo puniatur:
Pſ.13 6. quaſi eīn obliuiſcantur peccatores cum non punit. Pſ. Me
Pſ.108. mor eſto domine filiorum edom. Et alibi. In memoriā rede/ at iniquitas patrum eius in cōſpectu domini. Hec autē paſſi ones dicuntur de deo/ non ꝙ ſint in eo: ſed vt poſſimus cape re: ſic eīn fit verbū caro: Propt hoc dicit: Eſaię.xxj.c. Ba/ bylon id eſt congregatio malorum dilecta mea prius ſcʒ per creationē: poſita eſt mihi in miraculum id ē in admirationem pęnarum. Ad quid aūt in memoriā venerit/ ſubiungit dicēs. d Dare/ vt daret. e Ei calicē vini indignatiōis irę eius: id eſt pęnam ad menſuram culpę effuſam: ex ira do mini ⁊ indignatione. Eſa.lj.e. Bibiſti de manu domini cali/ cem irę eius: vſq ad fundum calicis ſoporis bibiſti et epota/ bis vſq ad fęces.i. vſq ad pęnam ęternam. Et Naum.j.b. Ante faciem indignationis eius quis ſtabit: ⁊ quis reſiſtet in ira furoris eius: Indignatio eius effuſa eſt vt ignis. Et notā dum ꝙ in hoc libro loquens de pęna malorum ſemper dicit: Calicem vini ⁊ nunꝗ aquę: ad ſignificandum ꝙ plaga eorū erit irreuocabilis ⁊ deſperata: ſicut ſignū eſt ꝙ infirmitas ſit deſperabilis: quando vinum propinatur infirmo laboranti in acuta. Sequit: f Et omnis inſula fugit. Sexta pars vbi oſtenditur ꝙ boni liberabuntur a pęnis malorum. In/ ſula ergo dicuntur ſancti/ qui fluctibus perſecutionum licet agitati: non tamen mouentur a ſtabilitate fidei. Eſa.xlij.a. Legem eius inſulę expectabunt. Econtrario mali dicuntur inſulę: propter inſtabilitatem peccādi. Eſa.xx.b. Et dicet ha/ bitator inſulę huius in die illa: heccine erat ſpes noſtra? g Fugit/ malum.ſ.culpę ne icurrat malū pęnę. Eſa.lij.d. Exi te de medio eius: mundamini qui fertis vaſa domini: qm non in tumultu exibitis nec in fuga ꝑerabitis. h Et montes i. maiores ſancti virtutib⁹ eminētes: q mōtes dicunt in Pſ.
Pſ.75. Illuminās tu mirabilit a mōtib⁹ ęṫnis. i Nō ſūt inuēti/
Pſ.105. in culpa. Pſ. Sup montes ſtabūt aquę.i. tribulationes quę mundant ⁊ lauant maculam culpę. Uel ad litteram. Mon/

tes/ non inuenientur in die iudicij: quia Eſaię.xl.b. Om nis vallis exaltabitur ⁊ omnis mons et collis humiliabit. k Et grando magna. Septima pars vbi oſtēdit de/ ſcenſum malorum ad infernum dicens. Grādo magna ſicut talentū deſcēdit de cęlo in hoies: id ē huma/ na ſapientes ⁊ diſ/ gētes. Pęna eter/ na dicitur gran/ do: quia mittit a deo ſicut grando deſcendit de cęlo: et ſicut talentum: q: pęna cōmēſura bitur pctō ſaltē in genere. Unde.j. xviij.b. Quātum glorificauit ſe ⁊ in delitijs fuit/ tātū date ei tormētū et

phemauerūt deum homines
m propter plagam grandinis:
n quoniā magna facta eſt ve/
hementer. Capl'm. XVII

o Et venit vnus de ſeptē angelis qui habebant ſeptem phialas/ ⁊ locu
p tus eſt mecum dicens: Ueni oſtendā tibi dānationē mere/

luctum. l Et blaſphemauerunt. Octaua pars vbi oſtendit murmur damnatorum contra deum dicens. Et blaſphemauerunt homines deum/ dicentes eum eſſe iniuſtum. m Propter plagam grādinis: id eſt quia tantā pęnam infligit eis. De cuius quantitate ſequi/ tur. n Quoniā magna facta eſt vehemēter/ cru/ cians eos intolerabiliter. Super hoc verbo blaſphe/ mauerunt/ dicit Glo. In inferno poſiti quāuis ſciant ſe pro merito puniri: dolebunt tamen ꝙ deus tantā potenti/ am habeat ꝙ plagas eis inferat. Ad idem Ezech.xxxij.f. Deſcenderunt ad infernum cum armis ſuis: id eſt animis contra deum rebellantib⁹. Contra Threñ.iiij.d. Cōple/ ta eſt iniquitas tua filia ſion. Glo. Cum iniquitas facto iu dicio ceſſauerit/ et requies affuerit/ nulla amplius muta/ tio erit. Ex hoc videtur ꝙ non peccabunt in inferno: ergo non erit ibi inuidia vel rancor contra deum. Solutio. Erit ꝗdē ibi odiū/ inuidia/ rancor ⁊ blaſphemia ⁊ cętera: et tamē non peccabunt habentes ea: quia erunt ibi per modum af/ fligendi vel blaſphemādi/ et nō per modū merēdi/ vel de/ merendi. Et hoc eſt ꝙ dicit Glo. Gal'.vj.a. Non efficia/ mur inanis glorię cupidi. Zelus iſte modū non habet per/ manēs ſine fine cū alia ſcelera finiātur. Sic etiā exponit il lud pſalmi. Superbia eorum qui te oderūt aſcēdit ſemꝑ. Pſ.73.

Et venit vnus de ſeptem angelis. Expo. Ca. XVI Hec eſt tertia pars hui⁹ viſi/ onis vbi agitur de cauſa damnationis malorum: quę eſt tam inanis gloria: ꝗ elatio/ ꝗ ſanctorū impia per/ ſecutio: Et hęc contenta in hoc capitulo diuiditur in quat tuor partes. In prima promittit angelus iohanni ꝙ oſten det ei damnationem mulieris: ibi: Et venit vnus. In ſecunda ſoluit promiſſum: ibi: Et abſtulit me in ſpiri/ tu ⁊c. In tertia oſtendit ſe miratū eſſe pro dānatione mu/ lieris ſibi oſtēſa: ibi: Et mirat⁹ ſum cū vidiſſem illā ⁊c. In quarta exponit ei tota viſio pręcedens: ibi: Et di xit mihi angelus ⁊c. Mulierem aūt per quā ſignifica/ tur malorum cōgregatio/ deſcribit ab efficacia ſeducendi cū vocat eā meretricē: ibi: Ueni oſtēdā tibi dānatio nem meretricis. Secūdo ab actu vel effectu ſeducēdi: cum dicit/ Quę ſedet ſuper aquas. Tertio oſtendit cōditionem deceptorum: ibi: Cum qua fornicati ſūt ⁊c. Et hęc tria dicuntur in prima parte. Dicit ergo. o Et venit vnus de ſeptem angelis qui habe/ bant ſeptem phialas: id eſt vniuerſitas pędicato/ rum/ quorum eſt denunciare plagas malorum/ in hoc cō/ cordauit/ vt cauſam damnationis nunciaret mihi. Uel/ Unus: dicitur chriſtus: cuius inſpiratione hęc cogno/ ui. p Et locutus eſt mecum dicēs: Ueni oſten/ dam tibi damnationem: id eſt cauſā dānationis. q Meretricis magnę: id ē mūdi vel cōgregatiōis malo rum ſeu etiam animę peccatricis. Hiere.ij.g. Quā viſio fa

cta es nimis

G cta es nimis iterans vias tuas. Dicitur autem/ Magne:
propter efficaciam decipiendi. De hac damnatione Ezech.
xvj.c. Poſt omnẽ maliciã tuã ve ve tibi: ait dñs de⁹. Ve dič
primo: ꝓpter penas quas habebit ex maloꝝ cõſortio: ſecũdo
ex ꝓpria malicia. Et q̃re hoc: ſubiungit/ ezechiel dicens: Edi
ficaſti tibi lupanar ⁊
feciſti tibi proſtibu/
lum in cunctis plate
is. Ad omne caput
vie edificaſti ſignũ
ꝓſtitutionis tue: id
eſt in omni creatura
queſiſti delectatio/
nẽ luxurie tue. Me/
retrix autem dicitur
aĩa peccatrix: q̃ reli/
cto vero ſpõſo/ adul
terač per pctm̃ cum
diabolo. Quod admirans domin⁹ ait Eſa.j.e. Quõ facta es
meretrix ciuitas fidelis? Prop̃e aũt dicič meretrix: qñ diabo
lum ꝑuenit chriſtian⁹/ dãdo ſe mercedẽ diabolo. Vñ Ezech.
xvj.d. Omnibus meretricibus dant mercedes: tu autẽ de/
diſti mercedes amatoribus tuis: ⁊ dona donabas eis vt intra
rent ad te. Sed querič hic: Nunq̃d iohannes qui tantus erat
cauſã dãnationis ignorabat? Solutio: Põt dici q̃ nõ: et qđ
đr hic: oſtendi ei nõ pro ſe dicič/ ſed pro eccleſia/ cui ab eo nũ
ciatur: vel dicitur ei oſtendi ad intelligentiã ampliorem. Se/
quitur. a Que ſedet ſup aq̃s multas: id eſt ſup multos
populos regnat. Et in h̃ exprimič effectus ꝑtãtis ſiue effica/
cie mulieris. Aque aũt dicunč hic populi: quia ſicut aque cur
ſim defluunt: ſic populi per mortem trãſeunt. ij. Reg. xiiij.
c. Omnes morimur ⁊ quaſi aque dilabimur in terrã que non
reuertenč. Vñ Bern. O nequã nequã/ vbi eſt illa ſnĩa: Ne/
quaq̃ moriemini: Geñ. iij.a. et omnes morimur. Et q̃ aque
Ps.17. ſint populi/ dicit Ps. Aſſumpſit me de aquis multis. Sup
has aquas iam ſedet antichriſtus: qui malorum eſt caput. ij.
Theſſal. ij.b. Myſteriũ iam operač iniquitatis. b Cum
qua fornicati ſunt ⁊c. Ecce tertium .ſ. conditio decepto/
rum. Primo malorum/ cum dicit: Cum qua/ meretrice ſcʒ:
id eſt cuius exemplo fornicati ſunt deum deſerendo/ demonia
adorando/ indebita exercẽdo/ pro mundanis animam dando.
Eccĩ.x.b. Nihil iniquius q̃ amare pecuniam: hic eñ ⁊ ani/
mam ſuam venalẽ habet: proiecit eñ in terrã intima ſua. c
Reges terre. Ad litteram maiores qui quanto ſũt pote/
Ps.2. ſtate fortiores: tanto ſunt malicia deteriores. Ps. Aſtiterunt
reges terre ⁊c. Vel/ reges terre/ dicuntur omẽs illi qui pru/
denter ſe regere in terrena ciuitate ſciunt. Unde de tyro ꝑ quã
ſignificatur hec mulier/ dicič Eſa. xxiij.d. Fornicabitur cum
vniuerſis regnis terre. d Et inebriati ſunt qui inhabi
tant terram: id eſt qui terrena magis q̃ celeſtia amãt/ vt in
verbo habitandi mora notetur/ non tranſitus: ad differentiã
ſanctorum qui tranſeunt terram. Eſaie. xxiij.c. Tranſi terrã
tuam quaſi flumen filia maris. Et Luce.ij.c. Trãſeam⁹ vſq̃
bethleem. e De vino ꝓſtitutionis eius .i. de delecta
tione mundi. Et bene/ inebriati/ dicunč. Sicut eñ ebrij ni/
hil timẽt: ita qui terrenis immoderate adherent excecanč: vt
nec penas timeant/ nec deum diligant/ nec homines reuereã/
tur. Luce. xviij.a. Judex quidã erat in q̃dã ciuitate q̃ nec deũ
timebat nec hoĩes reuerebač. Unde Eſa. xxviij.b. Neſcierũt
pre ebrietate/ abſorpti ſũt a vino: errauerunt in ebrietate/ ne/
ſcierunt videntẽ/ ⁊ ignorauerũt iudiciũ. Vel/ ꝓſtitutionis:
id eſt manifeſte fornicationis: vt dicit Glo. in quo tangič ma/
lum exemplum malorum/ per quos minores decipiuntur.
f Et abſtulit me ⁊c. Secũda pars capituli cauſam dam/
nationis malorum oſtendens. Et hoc multipliciter. Primo
ex comparatione ad ſuum caput antichriſtum .ſ. cum dicit.
Et vidi mulierem. Secundo ex comparatione ad res tem
porales/ cum dicit: Et mulier erat ⁊c. Tertio per compa/
rationeʒ ad ipſam mulierem/ cum dicit: Et in fronte eius

a tricis magne/ que ſedet ſuper
b aquas multas: cũ qua forni/
c d cati ſũt reges terre/ ⁊ inebriã/
ti ſunt qui inhabitant terram
e de vino proſtitutionis eius.
f Et abſtulit me in ſpiritu in de
g h ſertum. Et vidi mulierem ſe/
i k dentem ſuper beſtiam cocci/
l neam/ plenam nominib⁹ blaſ/
m phemie/ habentem capita ſe/
n ptem: et cornua decẽ. Et mu/
o lier erat circũdata purpura et
p q coccino ⁊ inaurata auro ⁊ la/
r s pidẽ p̃cioſo ⁊ margaritis: ha/
t bẽs poculum aureum in ma/
v nu ſuã plenũ abominatione

⁊c. Quarto per comparationẽ ad ſanctos/ cum dicit: Et vi
di mulierẽ ebriã. Dič g̃. Et abſtulit me in ſpũ/ ſcʒ ſctõ
et abſtraxit/ g In deſertũ .i. cognitionũ pene maloꝝ: vel
ad vidẽda corda maloꝝ a deo deſerta/ meũ ſpm̃ ꝑdicatione il
luminauit. In verbo aũt oblatiõis violẽtia denotač: vñ dicit
abſtulit: quia quãdo
homo de bono cogi
tat ⁊ aſcendit in cogi
tatione boni/ non di/
citur de loco auferri:
Sʒ quãdo de bono
trãſit ad cogitandũ
de malo q̃ſi mouet
de loco. Quãdo de
ꝑmijs bonoꝝ trãſfer
tur ad cogitãdũ de ꝑ
mijs maloꝝ eſt q̃ſi q̃
dã imitatio. h Et
vidi mulierẽ ſedẽtẽ .i. maloꝝ vniuerſitatẽ q̃eſcẽtẽ. i Su
ꝑ beſtiã .i. ſup diabolũ/ ſua ĩpetuoſitate oẽs ad mortẽ trahẽ
tẽ. Beſtiã dico/ k Coccineã/ ꝓpt crudelitatẽ. Naũ.ij.a.
Uiri exercitus in coccineis. Antichriſtus etiã dicitur beſtia/
propter maliciam: ſed coccinea/ propter ſanguinis ſanctorũ
effuſionem nimiam. Unde Ezech. vij.f. Fac concluſionem:
quia terra plena eſt iudicio ſanguinum: ⁊ ciuitas plena iniq̃/
tate. l Plenã nominibus blaſphemie. Hoc eſt/ quia
in omni eius opere inuenietur blaſphemia: vel in toto ſuo tẽ/
pore erit blaſphem⁹. Vel corde/ ore/ opere: et ꝓpter hoc di/
cit: plena. Itẽ/ Nominibus/ dicit: q̃ famoſa erit ei⁹ blaſ/
phemia. Mala enim que faciet/ dicet non diſplicere deo: vel
quia totum erit in nomine: id eſt falſum ⁊ nihil reale qđ dicet
cõtra ſanctos. m Habentẽ capita ſeptẽ .ſ. ſeptem ca/
pitalia vicia. n Et cornua decem .ſ. vniuerſa malorũ re/
gna decalogum impugnantia. Sequič: o Et mulier ⁊c.
Hic ſecundo oſtenditur cauſa damnationis in comparatione
ad res temporales. Primo ſm̃ abuſionem ſenſuum/ cum di/
cit: Et mulier erat circũdata purpura: id ẽ mũdi glo/
ria decorata. Mulier autem dicuntur omnes mali: propter
mollicĩẽ et deceptionem. Naum. vlt.c. Ecce popul⁹ tu⁹ ſic
mulieres. Item propter peccatorum multiplicationem: que
maxime fit per luxuriam. Job. xl.b. Fortitudo eius in lũbis
eius/ et virtus ei⁹ in vmbilico ventris eius. Et q̃ peccatũ lu/
xurie magis ſit multiplicatiuũ mali: hoc ſignificatum eſt per
hoc q̃ aſſyrij nõ deſtruxerunt hieruſalem: id eſt ſuperbi: etſi
eam tributariam fecerunt: nec egyptij: id eſt auari: etſi ei mul/
tas moleſtias intulerunt: ſed nabuzardan: id eſt carnalis vo/
luptas: et muros ei⁹ deſtruxit et domos ſuccẽdit. iiij. Reg.
vlt.c. p Et coccino: ꝓpter ruborem ſanguinis ſanctoꝝ
effuſi. q Et inaurata auro: quia finget ſe habere ſapien
tiam diuinam/ et charitatem fraternam. r Et lapide pre/
cioſo: quia fidei conſtantiã ſe ſimulabit habere. s Et mar
garitis: id eſt virtutib⁹ corporis. Vel/ Circũdata pur/
pura/ dicič: ꝓpter ſimulatã ſanctitatẽ quã oñdet exteri⁹ cum
ſit interius lupus rapax. Econtrario de ſanctis. Ps. Om/ Ps.44.
nis gloria ei⁹ filie regis abint⁹ ⁊c. ij. Cor. j.c. Gloria noſtra
hec eſt teſtimonium conſcientie noſtre. Vel/ purpura/ qua
vtuntur reges/ circũdari dicitur: quia mali tũc reges ſe dicẽt
vt alios decipiãt. Per coccinum/ ſimulata compaſſio pro/
ximorum. Per aurum/ facundia ſecularis. Per lapidem pre
cioſum et margaritas/ ſapientia mundialis/ et affluentia tem
poralis deſignantur: que omnia ſe ſimulabunt habere. Un/
de Hiere. ij.d. Et nunc quid tibi vis in via egypti: vt bibas
aquã turbidam: id eſt quare ita delectationes ſequeris que
ſunt aqua turbida? Sequitur: t Habẽs poculum au/
reum: id eſt ſcientiam ſcripturarum claram quidem in ſe: et
propter hoc aurea. v In manu ſua: id eſt in operati/
one peruerſa. Eam enim exponit ſm̃ ſua opera. Eccĩ. xxxij.
d. Scđm volũtatẽ ſuam ſic inueniet cõparationẽ. Et ꝓpter
hoc ſequič: x Plenũ abominatione: id eſt errore pra/

¶ ue expoſitionis. a ¶Et immundicia fornicationis ei⁹. Docebūt enim immundiciam carnis. Sic et de eorū capite dicit Dañ.xj.f. Et erit in cōcupiſcentia feminarum. Et tan/ gitur cauſa damnationis malorum ex cōparatione ad abuſi/ onem intellectus. Sequitur. b ¶Et in frōte eius. Hoc eſt
tertiū i quo deſcribi
tur cauſa damnatio/
nis eius in compara
B tione ad ſeipſaꝫ. Cau
ſa autem in ſeipſa eſt
eius aperta malicia.
Vñ dicit: Et in frō
te eius nomē ſcri
ptum myſteriū.
Per hoc ꝙ dic: In
frōte: tangit manife
ſtationē malicię ma/
loꝝ: vñ ⁊ boni poſſūt

a et imundiciā fornicatiōis ei⁹.
b Et in frontē ei⁹ nomē ſcriptū:
c mysterium babylon magna/
d e f g mater fornicationum et abo/
h minationū terrę. Et vidi mu/
i lierem ebriā dē ſanguine ſan/
ctorum/ et de ſanguine marty
k rum ieſu. Et miratus ſum cū

eā cognoſcere. Per h ꝙ dic: Scriptū/ notat obſtinatio eo/ rū. Vñ Hiere.xvij.a. Pctm̄ iuda ſcriptum eſt ſtilo ferreo in vngue adamantino. Sꝫ qꝛ nūc ⁊ in p̄ſenti malis ſua pctā nō apparebunt: vt ab eis reſipiſcant: ſm illud Eſa.vj.c. Exce/ ca cor populi huius: ⁊ aures eius aggraua: ⁊ oculos ei⁹ clau/ de: ne forte videat oculis ſuis: et auribus ſuis audiat/ et corde ſuo intelligat/ et conuertatur et ſanē eū. Propter hoc dicit: c ¶Myſterium/ quo ad malos.ſ. quibus ſua pęna claudet merito peccatoꝝ. Vnde.ſ̄.x.b. Signa quę locuta ſunt ſeptē tonitrua: et noli ea ſcribere: ppt h ſequit: d ¶Babylō ma/ gna mater fornicationū ⁊ abominationum terrę/ ſupple erit q̄ ſuſtinebit prędicta: qꝛ talia ppetrauit. Baby/ lon/ dicitur malorum congregatio: vel mūdus ꝑpter confu ſionem. e ¶Magna: propter multitudinē. f ¶Mater for nicationū/ propter diuerſitatem peccatorum. g ¶Et ab/ ominationū terrę/ ꝑpter fetorē peccatoꝝ exq̄ſitorū. De primo dicit Eſa.xix.b. Confundentur qui operabant linū. De ſecundo Eccl̄s.j.d. Stultorum infinitus eſt numerus. De tertio. Ezech.xvj.c. Multiplicaſti omnem fornicationē
Pſ.80. tuam ad irritādū me. De quarto. Pſ. Ibunt in adinuentio nibus ſuis. Et Eſa.iij.b. Adinuentiones eorum cōtra dñm vt prouocarent oculos maieſtatis eius. h ¶Et vidi muli/ erem ebriā. Hic quarto tangitur cauſa ꝯdemnationis ma/ lorum in cōparatione ad ſanctos ex quorum ſanguine muli/ er inebriata deſcribit. Unde dicitur: Et vidi mulierē ebri am de ſanguine ſanctoꝝ: plenam videlicet/ etſi non ſati atam. Velut em̄ ebria exultauit: quando ſanctos occidēdo ſe viciſſe eſtimauit. i ¶Et de ſanguine martyrum ieſu. Per ſāctos intelligūt illi q̄ ante aduētū chriſti fuerūt occiſi. iiij. Reg.xxj.c. Sanguinē innoxiū fudit manaſſes multum nimis donec impleret hieruſalē vſqꝫ ad os. Per martyres q̄ interp̄tant teſtes ſignificant ſcti: q̄ p⁹ aduētū chriſti ꝑpt ei⁹ fidē et teſtimoniū fuerūt occiſi. Vñ ⁊ dicit ibi: Ieſu. Heb.xj.g. Lapidati ſūt/ ſecti ſūt/ i occiſiōe gladij mortui ſūt. De vtriſqꝫ Mat.xxiij.d. Mitto ad vos ſapiētes ⁊ ſcribas ⁊ ex illis occi detis et crucifigetis ⁊ flagellabitis in ſynagogis veſtris ⁊c. Bñ aūt dicit/ Ebria. Sicut em̄ ebri⁹ etſi nō habeat neceſ/ ſe bibere/ tamen appetitū nō amittit: ſic mali etſi multis bo/ nis noceant/ ſitis tamen nocendi non extinguit: ſed creſcit po tius appetitus. k ¶Et miratus ſum ⁊c. Tertia pars hu/ ius capituli: vbi viſa damnatione mulieris mirat iohannes. Sed quęritur quare miratur: Nonne cauſam damnationis ſciebat: Reſpōdeo: etſi ſciret vehemētes pęnas damnatoꝝ eſſe: nō tamen tātas quātę ſūt: nec em̄ poſſunt exprimi: ſicut nec gaudia bonorum. Unde Eſa.lxiiij.a. Oculus non vidit deus abſqꝫ te quę prę̄paraſti expectantibus te. Vel dicendū ꝙ hic loquitur iohannes in perſona illorum qui admirant ꝙ hic de⁹ permittit malos florere et bonos deprimi. In quo rum perſona loquitur Abacuk.j.a. Quare reſpicis cōtēpto res ⁊ taces conculcante impio iuſtiorem ſe: Et Hiere.xij.a. Quare via impiorum proſperat: bene eſt omnibus qui prę/

uaricantur et inique agunt. Dicit ergo: Et miratus ſum cum viderem illā/ mulierem.ſ. l ¶Admiratione ma/ gna. Sic mirant infirmi qui malorum futurā ruinam nō vi dentes/ pręſentium bonorum fallacem gloriam contemplan tur. Pſ. Mei autem pene ⁊c. quia zelaui ⁊c. m ¶Et dixit Pſ.72.

l tvidere illā admiratione ma/
m gna. Et dixit mihi angelus:
n Quare miraris: Egō dicā ti/
bi ſacramentū mulieris et be/
o p ſtię quę portat eā/ q̄ habet ca
q pita ſeptē ⁊ cornua decē. Be
r s ſtia quā vidiſti fuit ēt nō ē: et
t v aſcēſura eſt de abyſſo ⁊ i intē/

mihi ⁊c. Quarta
pars capituli vbi ex
ponit iohāni viſio. Al. tvidiſſem
Et dicuntur ſeptem
in hac parte. Primo
em̄ redarguit iohā/
nes: quia de pęna mi/
ratur. Secundo pro
mittitur ei expoſi/
tio viſiōis: ibi: Ego
dicā tibi. Tertio
ſoluit ꝓmiſſio/ cum
exponitur ei quid ſit
beſtia: ibi: Beſtia quā vidiſti. Quarto oſtendit cautelā eſſe habendam circa beſtiam: ibi: Et hic eſt ſenſus. Quin to exponit iohanni quę ſunt ſeptem capita beſtię: ibi: Se/ ptem capita ⁊c. Sexto exponitur ei q̄ ſint decē cornua: ibi: Et decē cornua. Septimo oſtenditur iohanni q̄ ſunt aquę ſup quas ſedet mulier: ⁊ de pęna dānationis eius: ibi: Aquę q̄s vidiſti ⁊c. Dicit ergo. m ¶Et dixit mihi an gelus: q̄re miraris. q.d. ſi attētius inueſtigares/ ſine ad miratione cognoſceres ꝙ iuſto dei iudicio in futuro punien/ tur impij q̄ hic permitunt proſperari. Sed quid eſt qḋ dicit: Nonne pęna maloꝝ admiranda eſt/ cum tanta ſit: Solutio. Pęna non eſt admiranda: qꝛ iuſta eſt ⁊ quaſi ex debito reddi ta: ſed culpa admiranda eſt cum ſit voluntaria. Unde Eſa. xiiij.c. Quō cecidiſti de cęlo lucifer: Non admirat pęnā/ ſed caſum vel culpā. Et Geñ.iij.b. Adam vbi es: Threñ.iiij.a. Filij ſion inclyti ⁊ amicti auro primo: quō reputati ſunt in vaſa teſtea. Sequit: n ¶Ego dicā. Hic exponit viſionem q.d. noli mirari: ſed intellige: qꝛ/ ego dicā tibi ſacramē/ tū mulieris ⁊ beſtię q̄ portat eā.i. quid vtraqꝫ ſignifi/ cet tibi oſtēdā. Beſtię dico: o ¶Quę portat eā.i. mulierē. p ¶Quę hꝫ capita ſeptē ⁊ cornua decē. Hęc mulier ē maloꝝ collectio ꝑpter fallaciā ⁊ deceptionē. Prouer.v.a. Ne intēderis fallacię mulieris. Fallax quidē dicit hęc muli/ er: qꝛ p̄ ſe fallit abutēdo creaturis: poſtea alios malo exēplo. q ¶Beſtia/ ē diabol⁹: q̄ de pctō portat eos i pctm̄. Nañ.ij. a. Ignee habenę currus ei⁹ a die p̄parationis. Habenę ſūt delectationes peccati/ quę dicunt ignee: quia hoīem accen/ dunt ad peccandū. Dies p̄parationis eſt ſuggeſtio diaboli. De hoc dicit Amos.ij.d. Aſcenſor equi nō ſaluabit animā ſuā. Sequit. q ¶Beſtia quā vidiſti. Hic exponit ſacra/ mētū beſtię.i. myſteriū. Et dicunt hic q̄ſi duo. Deſcribit em̄ beſtiam a conditione ſtatus prę̄teriti ⁊ futuri. Deinde a con/ ſecutione ſtatus futuri: ibi: Et mirabuntur. Dicit ergo. Beſtiam quam vidiſti.i. diabolus. r ¶Fuit/ in pote/ ſtate.ſ. magna añ aduentū chriſti. s ¶Et non eſt/ qꝛ ei⁹ po teſtas diminuta eſt tpe grę. t ¶Et aſcenſura ē de abyſ/ ſo.i. de ꝓfundo et obſcuro malo in apertā ſęuitiā exitura in tpe antichriſti. Unde.j.xx.c. Cū conſummati fuerint mille anni: ſoluet ſathanas de carcere ſuo. v ¶Et in interitū ibit.i. in damnationē ęternā in die iudicij. Beſtia/ aūt dr diabolus fuiſſe ante tpa chriſti: qꝛ fere oēs beſtialiter viuere faciebat. Vñ in Pſ. In ipſa ptrāſibūt oēs beſtię ſiluę. Per Pſ.103. tria verba q̄ dicunt/ Fuit et nō eſt: et aſcēſura eſt: notat ꝯditio ex pte tpis. Nō eſſe aūt dr in tpe chriſti: qꝛ ei⁹ ptās li/ gata ē in paſſione ei⁹. Vñ Ezech.xxviij.c. In terrā ꝓieci te: añ faciē regū dedi te/ vt cernerēt te. Et Iob.xl.d. Nūqd illu des ei q̄ſi aui: Sic em̄ caro vel eſca aui ſubtrahit ne nimis ſe īgurgitet: ſic ꝑ chriſtū gen⁹ hūanū ſublatū ē diabolo/ ⁊ ſic ꝑ filiū de⁹ pat illuſit ei q̄ſi aui. Antichriſt⁹ etiā dr beſtia/ q̄ nō eē ſ fuiſſe dr/ ꝑpter breuitatē.ſ. potētię. Vñ Oſee.xiij.d. De manu mortis liberabo eos.i. de antichriſto: qui dr manus

¶ propter tenacitatē

ꝓpter tenacitatem ꝓſecutionis. Unde Ezech. xxx. f. Brachium pharaonis regis egypti cōfregi. i. cōfringam. Et aſcenſura eſt/ antichriſtus. De abyſſo: id eſt de malorum cordibus ꝑ quos habebit poteſtatē. Eccl. j. a. Profundū abyſſi quis dimenſus eſt? Hiere. xvij. b. ſcdm aliā litterā: Abyſſus eſt cor hominis. Et illud Geñ. j. a. Tenebre erant ſup faciē abyſſi. Sic etiam poteſt exponi de diabolo: vt dicatur fuiſſe ꝓpᵉ conditionē nature. Uñ Ezech. xxviij. c. Tu ſignaculū ſimilitudinis plenus ſapientia: perfectᵘˢ decore/ in delitijs paradiſi dei fuiſti. Et nō eſt. Bene ponit̃/ Non eſt. Job. xviij. c. Habitent in tabernaculo

C

a ritum ibit. Et mirabuntur inhabitantes terram: quorum non ſunt ſcripta nomina in libro vite a conſtitutione mūdi/ videntes beſtiam que erat
b
c et non eſt. Et hic eſt ſenſus
d qui habet ſapientiam. Se
e ptem capita/ ſeptē mōtes ſūt:
f ſuper quos mulier ſedet/ et re
g
h gēs ſeptem ſunt. Quinqȝ ce
i
k ciderunt: vnus eſt ⁊ aliᵘˢ non
l dū venit. Et cū venerit/ opor
m tēt illū breue tēpus manere.
n
o Et beſtia que erat ⁊ nō ēſt: et
p
q ipſa octaua eſt ⁊ de ſeptē eſt:
r
s et in interitū vadet. Et decē
cornua que vidiſti/ decem re
t ges ſunt: qui regnū nōdū ac
ceperunt/ ſed poteſtatē tanqȝ
x reges vna hora accipiēt poſt
y beſtiā. Hi vnū ꝯſiliū habent
z
a ⁊ virtutē ⁊ ꝑtātē ſuā beſtie tra

Et aliᵘˢ nondū eſt. ſ. antichriſtus cuiᵘˢ volūtate in errore regentur mali. l Et cū venerit/ antichriſtᵘˢ. ſ. m Oportet illū breue tēps manere/ tribᵘˢ annis. ſ. ⁊ dimidio regnare. Breue dic̃. Uñ dic̃ dñs Matth. xxiiij. b. Niſi breuiati fuiſſent dies illi: nō fieret ſalua oīs caro. Et ſūptū ē de Dañ. xij. d. vbi ſic dr̃: Et cū ablatū fuerit iuge ſacrificiū:

eius ſocij eius qui non eſt. Et Ezech. xxviij. e. Nihil factᵘˢ es et nō eris in ꝑpetuū: ſed aſcenſurᵘˢ in fine ſeculorum habens iram magnam ſciens ꝙ modicum tempus habet: ſicut. s̄. dictum eſt. xij. b. Sed tandē damnabitur proiectus in infernū. s̄. xij. c. Proiectᵘˢ eſt accuſator fratrū noſtrorū: qui accuſabat eos ante conſpectum dei noſtri. Sequit̃. a Et mirabuntur inhabitantes terrā quoꝝ non ſunt noīa ſcripta in libro vite: ſed potius in terra: ſꝫm illud Hiere. xvij. b.

Ps. 48. Recedentes a te in terra ſcribentur. Et Ps̄. Uocauerūt nomina ſua in terris ſuis. A cōſtitutiōe mūdi hoc dicit: q2 quorundā noīa ſcripta ſūt in pagina pñtis iuſtificationis: qui nō ſunt in pagina ꝑdeſtinationis. Multi eñ habēt grām qui in pctō morient̃. Hi inqȝ. ſ. mali: Mirabunt̃ vidētes beſtiā que erat/ prius habēs poteſtatē magnā. Et nō eſt: quia in infernū ꝓiecta eſt. Et hoc eſt verū de diabolo ⁊ antichriſto/ quē dñs ieſus interficiet ſpū oris ſui. ij. Theſſal. ij. b. Et hoc eſt ꝙ dr̃ Ezech. xxviij. e. Oēs qui viderint te in gētibᵘˢ obſtupeſcent ſup te. b Et hic eſt ſenſus. Hic q̄rto oñdit ꝙ cautela habēda ſit ꝯ beſtiā dicēs: Hic eſt. i. in reſpectu pene illiᵘˢ. c Eſt ſenſus/ habēdᵘˢ. ſ. vel neceſſariᵘˢ in actu illi/ d Qui habet ſapientiā/ in habitu. q. d. ad ꝯſiderationē damnationis beſtie cauendū eſt ſapiēter nobis ne incidamus in ſimilē damnationē. ij. Pet. ij. a. Si eñ deᵘˢ angelis peccātibᵘˢ nō pepercit ⁊c. Et illud. Felix quē faciūt aliena pericula cautum. e Septē capita. Hic quinto reuelat̃ iohāni myſteriū ſeptē capitū q̄ ſūt vniuerſitas maloꝝ: ſꝫm ſeptē ſtatᵘˢ eccl̃ie ipſaꝫ impugnātes per ſuggeſtionē demonis. Qui ſeptē ſtatus ſūt. Primus ab adā vſqȝ ad noe. Secūdus a noe vſqȝ ad abraā. Tertius ab abraā vſqȝ ad moyſen. Quartus a moyſe vſqȝ ad trāſmigrationē babylonis. Quintus a trāſmigratione babylonis vſqȝ ad chriſtum. Sextus a chriſto vſqȝ ad antichriſtū. Septimus ſub antichriſto. Dicit ḡ. Septē capita/ ſeptē mōtes ſunt ſup quos mulier ſedet. Quid aūt appellauit mōtes aperit dicēs: f Et/ id eſt mōtes ꝑdicti. ſ. g Reges ſeptē ſunt. ſ. vniuerſi mali: in ſeptē ſtatibus eccl̃ie ſub malis regibus viuētes. Uniuerſitas autem maloꝝ dicunt̃ reges: q2 per eos populi in maliciā cōuertunt̃/ frequēter: ſicut patet de regibus iſrl̃: a. xiij. ca. iiij. Reg. fere vſqȝ ad finē. Uñ Oſee. vij. b. Ipſe ſuccenſus eſt q̄ſi ignis flāme: oēs calefacti ſunt q̄ſi clibanus. Dicunt̃ ḡ/ capita/ ꝓpter tpalē ſui eminētiā. Itē reges/ ꝓpter maloꝝ collegiū qd̄ in malo gubernant. Mōtes/ ꝓpter ſuperbiā. Sup oēs hos ſedet mulier: q2 per

Ps. 45. carnalē mūdi prudētiā oēs mali ſuſtentant̃. Ps̄. Trāſferent̃ mōtes in cor maris. h Quinqȝ ceciderūt. i. quinqȝ ſtatᵘˢ tranſierūt. i Unus ē. ſ. ſtatus gratie ſub chriſto. k Et alius nondū venit. ſ. ſtatus futurus in fine ſeculi ſub antichriſto. Uel quinqȝ ſenſus qui ꝑ pctm̄ ꝺñantur in hominibus in primitiua etate/ intelligunt̃ ꝑ quinqȝ montes: ⁊ ꝓpter hoc

dicit̃/ mulier ſedere ſup illos. Sextus eſt error rōnis in adulta etate. Septimᵘˢ ē error ⁊ malicia ſub antichriſto. Et hoc ē qd̄ dr̃ Job. iiij. c. Quinqȝ eñ viros habuiſti. i. quinqȝ ſenſus in ꝑmitiua etate tua ꝑ pctō expoſuiſti: ⁊ nūc quē habes nō ē virtuus. ſ. error rōnis q̄ mō in adulta etate ducit ſenſus.

hoc erit in tp̄e antichriſti in q̄ nō reputabit̃ doctrīa chriſti. Et ſequit̃ ibidē: Et poſita fuerit abominatio in deſolationē. i. antichriſtus/ dies mille ducēti nonagita. n Et beſtia q̄ erat/ in ꝑtāte magna añ aduentū chriſti. ſ. diabolus: ꝑ quē crudelit̃ impugnat̃ electoꝝ ppl̃s. o Et nō eſt/ tāte ꝑtātis. ſ. tp̄e grē. p Et ipſa eſt octaua/ q2 oēs tranſcēdit in neq̄tia ⁊ pena. q Et de ſeptē eſt: q2 ſimilit̃ peccat ⁊ ſīr puniet̃. Uñ Matth. xxv. d. malis dr̃ vt ſimul cū diabolo deſcendant/ cum dr̃: Ite maledicti in ignem eternū: qui ꝑparatus eſt ⁊c. Hoc etiā exponitur de antichriſto qui/ de ſeptem eſt: ꝓpter penam et culpā ſimilē in genere: quia ipſe malus non ſicut alij mali: ſed̃ octaua eſt/ ꝓpter excellentiam malicie ⁊ pene. Maior eñ erit peccator: vñ ⁊ ampliᵘˢ puniet̃. Job. xxj. d. Ipſe ad ſepulchra ducet̃ ⁊ in congerie mortuoꝝ vigilabit. r Et in interitū vadet/ vterqȝ. ſ. antichriſtᵘˢ ⁊ diabolᵘˢ: q2 vterqȝ in eternū ꝑibit. Job. xviij. c. Euellat̃ de tabernaculo ſuo fiducia eiᵘˢ ⁊ calcet ſup eū q̄ſi rex interitᵘˢ. s Et decē cornua ⁊c. Hic ſexto exponit angelᵘˢ q̄ ſūt decē cornua. Et in hac pte ſic ꝓcedit. Primo exponit decē cornua. Poſt expoſitionē cornuum per que ſignificātur decē reges qui erūt in tp̄e antichriſti oſtēdit ſecūdo ꝙ paꝝ regnabūt: ⁊ hoc dicit ad ꝯſolationē fideliū: ibi: Una hora. Deinde t̃tio manifeſtat maliciā eoꝝ: ibi: Poſt beſtiam. Quarto oſtendit ꝙ agnus vincet illos: ibi: Hi cū agno pugnabūt. Quinto ꝙ vincere poterit: ibi: Quoniam dñs dominorū eſt. Ultimo ꝙ non ſolum agnus/ immo ⁊ ſancti miniſtri agni eius auctoritate vincēt illos: ibi: Et qui cum illo ⁊c. Dicit ergo. Et decem cornua que vidiſti/ decem reges ſunt: quia regnum romanorum tempore antichriſti diuidetur in decem regna/ ſꝫm ꝙ prophetauit Dañ. vij. f. Porro cornua decem ipſius regni decem reges erunt: et alius conſurget poſt eos: et ipſe potentior erit prioribus. Reges dico: t Qui regnum nondum acceperunt: quia nondum venerunt: ſed adhuc venturi ſūt. v Sed poteſtatem tanqȝ reges vna hora accipiēt: id eſt accipient cum venerint. Et dicit. Tanqȝ reges: quia non vere reges/ ſed tyranni erunt. Et dicit/ Una hora: quia modico tp̄e durabūt: vel q2 nō ſucceſſiue/ ſed ſimul accipient hoc dominiū. Et hoc dicit/ x Poſt beſtiā. i. poſtqȝ antichriſtus regnare inceperit: ipſi a diabolo ſicut antichriſtus hanc accipient poteſtatem et non ante. Uel/ poſt beſtiam/ euntes per imitationem ⁊ concordiā. Unde hic deſcribit antichriſtum ⁊ ſuos a concordia in malo. Unde ⁊ ſequit̃. y Hi vnū ꝯſiliū habēt/ chriſtum negandi et antichriſtū credendi. Ps̄. Dominus diſſipat conſilia gentium: reprobat autē Ps. 32.
conſilia principum. Eſaie. viij. b. Inite conſiliū ⁊ diſſipabit̃: loquimini verbū ⁊ non fiet. z Et virtutem/ quā in ſe habebūt: et poteſtatē quā in in alios exercebūt. a Beſtie tradent: quia diabolo totū attribuent quicquid malicie perpe

ſtrabũt. Quia igitur ſic erunt conformes antichriſto: propter
hoc erũt contrarij chriſto: Unde ſequitur. a Hi.ſ.mali.
b Cum agno pugnabũt: verbo ⁊ opere chriſto tẽptan/
tes auferre electos ſuos. Dañ.xj.f. Contra excelſum loque/
tur et ſanctos altiſſimi conteret. c Et agnus vincet il/
los: eorum audaciã
refrẽnãdo ⁊ potenti/
am: ne tantũ poſſint
nocere quantũ vel/
lent. Hec pugna in/
cepta eſt a principio
mũdi in figura cain
1.Timoth.6.c. et abel.Ḡ.xiiij.b. Ag/
Ap.19.c. nus q̃ occiſus eſt ab
origie mũdi. Sed q̃
re dicit ꝙ agnus vin
cet eos ⁊ nõ leo: So
lutio. Propter mo/
dum vincendi. Suis
eñ dabit patientiã:

a dent. Hi cũ ãgno pugnabũt:
b èt agnus vincet illos: quoniã
c
d dõminus dominoꝝ eſt et rex
e regum: èt qui cum illo ſunt vo
f
g cãti èt electi èt fideles. Et di/
h
i xit mihi: Aquas quas vidiſti
k vbi meretrix ſẽdet/ põpuli ſũt
l
m èt gẽtes ⁊ linguę. Et dẽcẽ co:
n
o nua q̃ vidiſti i beſtia: hi ỏdi
p
q
r ent fornicariã èt deſolatã faci
s

vt quaſi agni coram tondẽte ſe nõ aperiat os ſuum: ſicut de
ipſo legitur Eſa.liij.c. Uel quia vtetur eoꝝ malicia ad vtili/
tatem bonorum. Et ꝙ poſſit eos vincere/ oſtendit dicẽs. d
Qm̃ dñs dñorum eſt: ⁊ rex regũ. Job.xl.d. Nũquid
accipies eum ſeruum ſempiternũ.q.d. nõ: ſed ego. Nec ſolũ
chriſt⁹ vincet illos: ſed etiã electi eius per ipſũ: vnde dicit. e
Et qui.i.illi: f Qui ſunt cum illo.i.chriſto per chriſti/
aniſmi profeſſionẽ. g Uocati/ per predicationẽ vel inſpi/
rationẽ. h Et electi/ per predeſtinationẽ. i Et fideles/
p fidei integritatẽ. Que eſt in trib⁹. In credulitate cordis: in
pfeſſione oris ⁊ exercitio operis. De duobus pmis Roma.
x.b. Corde creditur ad iuſticiam: ore autem cõfeſſio fit ad ſa/
lutem. De tertio Jacobi.ij.d. Fides ſine operibus mortua
eſt. k Et dixit mihi. Hec eſt ſeptima pars huius partis
vbi angelus oſtendit iohanni quid ſignificent aque ſuper q̃s
mulier ſedet. Ubi tria dicunt. Primũ/ q̃d ſignificat p aquas:
ibi: Aquas quas vidiſti. Secundũ: quia oſtendit quare
nõ debemus conformari mulieri: ibi: Et decem cornua.
Tertiũ: quia oſtẽdit que eſt hec mulier: ibi: Et mulier ⁊c̃.
Dicit ergo. Et dixit mihi/ angelus.ſ. l Aquas quas
vidiſti vbi meretrix.i.antichriſtus: m Sedet/ in quie/
te. n Populi ſũt: quo ad illos qui legẽ habuerũt. o Et
gentes/ quo ad illos qui ſine lege ſunt. p Et lingue: quo
ad vtroſq3.q.d. ex omni gẽtium diuerſitate mali ſubiecti an/
tichriſto colligent: ſicut ex omni gentiũ diuerſitate colligen/
tur filij dei. Matth.viij.b. Ab oriente et occidẽte venient et
recumbent cum abraam/ iſaac ⁊ iacob in regno celorum. p
Et decem cornua. Secũda pars vbi oſtendit quare non
debemus cõformari mulieri: quia etiã eius amatores perſe/
quentur eam pro malicia eius: quando eis aperiet. Uñ di/
cit: Et decẽ cornua.i. vniuerſi mali. q Que vidiſti in
beſtia.i. qui beſtiam imitant. r Hi odient fornicari/
am.i. ſeipos/ videntes antichriſtũ damnari. Sed quõ ſe odi
ent: Solutio. Non affectu/ ſed effectu.i. facient opera per q̃
Ps.10. punientur ipſi ac ſi odirent ſe. Unde Ps. Qui diligit iniqui
tatem odit aiam ſuam. Hic aũt effectus in tribus deſcribit.
Primo quia auferẽt mulieri omne vtile: Unde dicit. s Et
deſolatã facient illam/ fraudulenter ſeducendo vt poſtea
gemat in inferno priuata omni ſibi neceſſario. Threñ.j.a.
Quõ ſedet ſola ciuitas plena populo. Et in eodẽ.e. Poſuit
me deſolatã/ merore cõfectam tota die. Secundo quia aufe/
rẽt ei bonum honeſtum: Unde dicit: t Et nudã/ veſtimẽ/
to gratie et ſacramentoꝝ gaudio.ſ. temporali amiſſo. Ezech.
xxiij.e. Tollent omnes labores tuos ⁊ dimittẽt te nudam et
ignominia plenam. Tertio quia auferent ei bonũ delectabi/
le: quia tormenta patiunt pro delectationibus quas habue/
rũt prius. Unde di... v Et carnes eius.i. carnalitates
id eſt ſeipos pro carnalibus voluptatibus quas ſecuti ſunt:
x Mãducabũt/ per remorſum conſcientie/ qui eſt vermis q̃
nunq̃ morietur: Eſa.vlti.g. Uel/ carnes eius/ nominatiue:

id eſt carnis delectatiões: q2 carnes q̃s habuit/ mãducabũt
eam.ſ. occaſionaliter. Uñ Jacobi.v.a. Et mãducabit car/
nes veſtras ſicut ignis. Glo. Corpora vel carnales concupi/
ſcẽtias: q2 luxurioſas aias ⁊ exteri⁹ ſeuiẽns flãma puniet: et
interius pũgens dolor ſue tenacie accuſabit. Et ſicut dicit
alia Glo. In memo/
riam veniet malis ꝙ
potuiſſent penas q̃s
ſuſtinebunt euitaſſe:
et per elemoſynas re
demiſſe. Et hoc erit
eis maxima pena: q2
remorſus conſcien/
tie. y Et ipſam
igni concrema/
bunt† occaſionali/ †Al. pfeſſionali
ter: id eſt faciẽt pro/
pter que igne cõcre/
mabit. Scdm ꝙ di/
cit eis Eſa.l.d. Am/

t ent illam èt nudam: èt carnes
v
x eius mãnducabunt: èt ipſam
y
z igni cõcremabunt. Dẽus eñ
a dedit in cõrda eorũ vt fãciãt
b
c qd placitum eſt illi vt dẽnt re/
d gnum ſuum beſtię dõnec con
e ſummentur verba dei. Et mũ
f
g lier quam vidiſti eſt ciuitas
h mãgna: q̃ habet regnum ſu
i
k pẽr reges terrę.

bulate in lumine ignis veſtri: et in flãmis quas ſuccendiſtis
vobis. Uel ſm Glo. demones/ manducabunt carnes
eius: quia de cruciatu carnium eius exultabunt: non ꝙ hu/
iuſmõi gaudium diabolo vertatur in cumulum cõſolationis:
ſed in augmentum maioris doloris. Et ipſam igne con/
cremabunt: quia malis in eternum incendium miniſtra/
bunt. Eſa.liij.d. Ego creaui fabrum ſufflantem in igne pru/
nas. Uel aliter: r Hi odient fornicariam: vnus ſcz aliũ
affectu ſcz etſi nõ effectu. Unus eñ eorũ qui in inferno erunt
vellet ſi poſſet alium deuorare. Unde affectu ſeinuicem odi/
ent: etſi effectu nõ poterunt nocere niſi ex hoc ꝙ vnus vide/
bit alium cui ſocius fuit in culpa: et ex hoc quodammodo cru
ciabit eum. Prouerb.xiij.b. Inter ſuperbos ſemper ſunt iur
gia. Et quia iuſto dei iudicio hec malis euenient: propter
hoc ſubiungit. z Deus enim dedit/ permittendo. a
In corda eorum: id eſt in voluntates. b Ut faciant
qd placitũ ẽ illi.i. beſtie. Uel poti⁹ illi.i. deo. Liberũ
eñ arbitriũ dedit hoibus q̃ liceat eis vti ad libitũ. Et in hoc
creatura rationalis excellentem habet dignitatẽ: ꝙ creatori
nõ coactã ſed liberã exhibet ſeruitutẽ. Placet ḡ deo ꝙ ꝙ ſub
ipſo data ab ipſo vtimur arbitrij libertate: ſed diſplicet ꝙ in
nob orta illi repugnam⁹ prauitate volũtatis. Hoc inq̃ã pla
citum eſt deo: c Ut dent regnũ ſuũ beſtie: id eſt vt ſe
a diabolo regi permittant: et ſuam poteſtatem diabolo attri/
buãt vel antichriſto. Simile Roma.j.d. Tradidit illos de/
us in reprobũ ſenſum. Sed hoc eſt malum: ergo deo placet
malũ. Solutio. Placet deo non propter ſe: ſed propter con/
ſequens/ ſcz vtilitatem bonorum quã elicit ex illorum mali/
cia. Unde et ſequitur. d Donec conſummentur ver/
ba dei/ dicta a prophetis id eſt perficiantur et complean/
tur que ſunt de pena malorum et gaudijs bonorum: que in fi
ne mundi complebuntur. Uel/ Uerba/ dei vocat occul/
tam ipſius ordinationem de adimpletione numeri electoꝝ.
Uſq3 ad illud enim tempus mali permittuntur cum bonis re
gnare/ et in bonos ad ipſorum vtilitatem deſeuire. e Et
mulier. Hic tertio oſtendit q̃ ſit hec mulier dicens. Et mu
lier quam vidiſti eſt ciuitas magna que habet re/
gnum ſup oẽs reges terre. Ipſa maloꝝ vniuerſitas. f
Mulier/ dicit propter molliciem ⁊ fecunditatem in malo.
g Ciuitas: quia multos cõprehẽdit. h Magna: quia
ſuperbit cum tamen ſit terra et cinis. i Que habet re/
gnum: id eſt poteſtatem ⁊ dominium. k Super reges
terre: quia omnes ei ſeruiunt et eius rempublicã: id eſt ma/
lum augent quantũ poſſunt. Item dicta eſt/ meretrix: quia
diabolo corruptori ſe ſubijcit. Eſaie.lvij.b. Iuxta me diſco/
operuiſti et ſuſcepiſti adulterum. Item babylon: quia con
fuſa eſt et cõfundit: et propter hoc in eterna confuſione erit:
quia in terra vixit in confuſione peccati. Hiere.x.c. Congre
ga de terra confuſionem tuã que habitas in obſidione.

Et poſt hec

G Et poſt hec vidi aliũ angelum ⁊c. Expoſitio. Ca. XVIII
Sexta viſio huius libri in qua agitur de pena malorum in inferno. A principio ita ꝙ libri vſqꝫ huc egit de his que facta ſunt vel fiunt vel futura ſũt in eccleſia a ꝓmitiuo ſtatu ei⁹ vſqꝫ
A in finem mundi: In duabus vero viſionibus que adhuc ſequuntur aget de hiſ que fient circa membra eccleſie tam ſana ꝙ putrida poſt diem iudicij: quia .ſ. membra putrida abſcindẽtur et proijcientur in lutum inferni: ſana vero in melius conſolidabuntur ⁊ decorabuntur gloria paradiſi.

Al. † forti voce
Eſa.21.c.
Hiere.51.a.
Ꝑ.14.b.

a Et poſt Ca. XVIII
hec vidi aliũ angelũ
b deſcẽdentẽ de celo ha
c bẽtẽ poteſtatẽ magnã: ⁊ ter
d rã illuminata eſt a gloria ei⁹.
e f g Et exclamauit in fortitudine
h dicẽs: Cecidit cecidit babylõ
i k magna: et facta eſt habitatio
l demonioꝝ ⁊ cuſtodia omnis
m ſpũs immũdi: ⁊ cuſtodia om
nis volucris immũde et odi
n bilis: q2 de vino ire fornicatio
o nis eius biberunt oẽs gẽtes.
p q Et regẽs terre cũ illa fornica
r ti ſũt: ⁊ mercatores tre de vtu
s tẽ † delitiaꝝ ei⁹ diuites fcti ſũt.

De mẽbris ergo putridis agit in hac viſione in ꝗ penã eoꝝ quã habebũt ĩ inferno deſcribit. Cõtinet aũt hec viſio tria capl'a .ſ. xviij. et. xix. et. xx. Diuidit aũt in tres ptes. In prima agit de caſu babylonis in inferno vſqꝫ ad illud: Et vidi beſtiã et reges terre ⁊c. ĩ. xix. d. Ubi incipit ſecũda pars in qua agit ſpecialiter de ſpeciali pena ãtichriſti. In tertia vero agit de pena demonum in viceſimo capl'o: ibi: Et vidi angelum deſcendentem. Item prima pars diuiditur in tres: quia primo ponit caſum babylonis. Secundo oſtẽdit qualiter exultãt ſancti de vindicta aſſumpta de malis: ibi: Exultate ſuper eam celi. Tertio oſtendit in quantã gratiarũ actionem prorumpũt ſancti de ſeparatione eorum a malis: ibi: Poſt hec audiui quaſi vocẽ ⁊c. in principio decimi noni capl'i. Et ſic patet ꝙ hoc capl'm decimũoctauũ h3 duas partes. Quarũ ꝑma incipit: ibi: Et p⁹ hec vidi. Secũda: ibi: Exultate eã celi ⁊c. In ꝑma ſic ꝓcedit. Primo deſcribit caſũ babylonis: id eſt congregationis malorũ. Deinde docet cauendum eſſe ab illis: ibi: Et audiui aliam vocem de celo. Tertio deſcribit fletũ ⁊ planctum malorum: ibi: Et flebũt ⁊ plãgẽt. Dicit ergo. a Et poſt hec vidi aliũ angelũ: chriſtum ſcꝫ qui diſtat ab alijs angelis ſicut dominus a ſeruis. Eſaie .ix. b. Magni conſilij angelus. Malach .iij. a. Ecce mitto angelum meum et preparabit viam ante faciem tuam. Locuturus autẽ de caſu babylonis: chriſtum cuius auctoritate babylon cadet deſcribit tripliciter. Primo ab humilitate / cum dicit. b Deſcendentem de celo: qd fecit cum carnem noſtram induens genus humanũ viſitauit. Ps. Domine inclina celos tuos ⁊ deſcende. Et quia de celo deſcendit / ei credendum eſt: qui propter vtilitatem noſtram ſeipſum exinaniuit. Secundo deſcribit eũ a plenitudine poteſtatis dicens. c Habentem poteſtatem magnam: quia non ſolum hominibus preſidet / ſed etiã angelos regit. Dañ. vij. d. Poteſtas ei⁹ poteſtas etna. Tertio cõmẽdat eũ ab efficacia ſermõis ⁊ ꝑdicationis / dicens. d Et terra: id ẽ eccleſia. e Illuminata eſt a gloria ei⁹: id eſt a predicatione eius facta glorioſa per miracula. Eſaie ix. a. Habitantibus in regione vmbre mortis lux orta eſt eis. Uel / terra: id eſt humana natura per ipſum facta eſt glorioſa cum eam ſibi vniuit. Joh. j. b. Uidimus gloriam eius gloriam quaſi vnigeniti a patre. Et Eſaie .lx. a. Surge illuminare hieruſalem. Uel / terra: id eſt terreni: qui illuminati ſunt fide expulſis tenebris ignorantie. Joh. iij. c. Quia lux venit in mundum ⁊c. f Et exclamauit: id eſt extra propter alios / ſcꝫ propter nos clamauit. Non enim habet chriſtus ex ſe quare eum oporteat clamare / ſed nos: qui continue deficimus / continue clamare debemus. Eſa. lviij. a. Clama ne ceſſes: exalta in fortitudine vocem tuã. Clama quo ad te / propter defectus tuos. Exalta vocem tuã propter alios. Et exclamauit dico: g In fortitudine: Ecce efficacia predicationis. Noſtra autem predicatio debilis eſt: ſua autem fortis: quia fortes aduerſarios debellauit. Luce .xj. c.

Ps.143. (margin, beside "nũ viſitauit. Ps. Domine inclina celos")

Si autem fortior eo ſuperueniens vicerit eum: vniuerſa vaſa eius diripiet. Et Matth. xij. c. Quomodo poteſt quiſqꝫ intrare domum fortis et vaſa eius diripere niſi prius alligauerit fortem: Nos vero quia debiles ſumus debilis eſt predicatio noſtra. Uñ Eccl. xliij. d. Multa dicimus ⁊ deficim⁹ in verbis: conſummatio autem ſermonum ipſe eſt. h Dicẽs: cecidit cecidit babylon magna. Geminato verbo geminat ruinã: vt duplicẽ deſignet vindictam: quia damnandi ardentibus flãmis foris punientur in corpore: et vrgentibus doloribus intus punietur in mente. Uel bis dicit: Cecidit / cecidit: ꝓpter pctã carnalia et ſpiritualia. Uel propter peccatum omiſſionis et tranſgreſſionis. Hiere. xvij. c. Duplici contritione contere eos. i Et facta eſt habitatio. Cõmendato chriſto cui⁹ auctoritate caſura ẽ babylon: caſu etiã babylonis poſito / cauſam caſus determinat hĩc: ſicut patet per Glo. que dicit: Et ideo caſura: quia facta eſt ⁊c. Hec aũt cauſa ẽ duplex in ſe: Et hoc dupliciter. Male operando. Unde dicit. k Et facta eſt habitatio demonioꝝ: id eſt locus et ſedes demonioꝝ. Secũdo non penitendo: Unde dicit: l Et cuſtodia omnis ſpiritus immundi: qui per cõtemptum confeſſionis cuſtoditur in corde hominis. Oſee xiij. c. Colligata eſt iniquitas ephraim. Ecce cuſtodia ſpiritus immundi ſcꝫ peccati: abſconditum eſt peccatum eius: dolores parturientis venient ei: id eſt pena eterna. Et quare / ſequitur ibidem: Quia ipſe filius non ſapiens cum cõtemnit confeſſionem: nunc enĩ: id eſt in vita preſenti / non ſtabit in contritione filiorum: id eſt non penitebit. Cuſtodia / dicit: vel quia ipſi ſe cuſtodiunt diabolo: vel quia diabolus cuſtodit eos ſibi: vel quia in corde ſuo ipſi cuſtodiunt opera diaboli: id eſt peccata. Eſaie .xxxiiij. c. Erit cubile draconum / et paſcua ſtruthionũ: et occurrẽt demonia. Hiere .l. f. Habitabunt dracones cum fatuis ficarijs. m Et cuſtodia omnis volucris immũde ⁊ odibilis. Hic ſubdiuiditur / ſpiritus .i. peccata in tria: In ſuperbiam / cum dicit: Uolucris. In carnis concupiſcentiam / cum dicit: Immũde. Et in concupiſcentiam oculorum / cũ dicit: Odibilis. n Quia de vino ire fornicationis eius: id eſt de amore illicito / pro quo homines frequenter iraſcuntur. o Biberũt oẽs gentes / cõmuniter .ſ. p Et reges terre .i. maiores / q Cũ illa fornicati ſunt: exẽplo illius a deo recedẽtes ⁊ mundũ diligẽtes maliſqꝫ operib⁹ alios corrumpẽtes: De quib⁹ Ps. Perdidiſti omnes qui fornicantur abs te. Et tangitur hic ſecunda cauſa caſus malorum quo ad alios / exemplum .ſ. malũ. r Et mercatores terre / illi qui ſpiritualia dãt pro terrenis ſupple fornicati ſunt cum illa. ĩ. xiiij. b. Cecidit cecidit babylon illa magna: que ire animo fornicationis ſue potauit omnes gentes. s De virtute ei⁹ delitiarum diuites facti ſunt / ſua eſtimatione: quia plus in ea ꝙ in celeſtibus delectantur. Uel ſm aliam litteram. De virtute diuitiarum eius: id eſt de peccatis: ꝑ que acquiruntur diuitie: quia omnis diues iniquus vel heres iniqui ſicut dicit ibi Glo. Per predicta tangit fere omnes qui mundum ſequuntur. Per hoc ꝙ dicit / Omnes gentes / itelligit minores. Per / reges / maiores. Per / mercatores / mediocres. Uel per iſta tãgit ea ꝗ mali in mundo amplectũtur. Per / gẽtes / enĩ que manẽt in immũdicia in ꝗ ſũt genite vñ dicũt gẽtes / ꝗſi geniti tales: ſignificant luxurioſi. Per / reges / ſupbi. Per / mercatores / auari.

Al. † diuitiarũ
Ps.72.

ℌ a Et audiui aliã vocẽ. Poſtq̃ deſcripſit caſum babylonis admonet cauendum eſſe a malis. Unde hec eſt ſecunda pars prime partis: in qua ſic procedit. Primo monet vt babylon. i. mundus fugiatur. Sed quia fuga mundi facit homines iudices eius: propter hoc ſecundo precipit ſanctis: vt babylonem condemnent: ibi: Reddite illi. Tertio cauſam oſtendit quare eſt condẽnanda: ibi: Sedeo vt regina. Dicit ergo: Et audiui. i. intellexi. b Aliã vocẽ de celo: id eſt diuinã inſpirationem: q̃ bene alia vox dicitur: quia de electorũ loquitur admonitiõe: ſicut prima de reprobozum condemnatione. De celo / etiam dicitur venire: id eſt de ſancta eccleſia: que myſteria chriſti celat infidelibus et indignis. Uocem dico: c Dicentem: exite / non conſentiendo. d De illa: ſcʒ de mundi malicia / populus meus. e Et ne participes ſitis delictorũ eius / malis eius operibus conſentiendo vel agẽdo. Hiere. lj. c. Egredimini de medio eius populus meus vt ſaluet vnuſquiſq; animam ſuam. Unde ſequitur hic / f Et de plagis eiꝰ nõ accipiatis. q. d. ſi nõ fueritis participes in culpa: non eritis ſimiles in pena. Monet igitur ꝓpter duo fugiendum eſſe a babylone: id eſt a mundo: ne ſcʒ ſimus participes in culpa: hoc eſt primum. Et ne tandẽ participes ſimꝰ in pena: hoc eſt ſecũdũ. Cauſã aũt huius admonitionis / quare ſcʒ fugienda ſit babylon / ſubdit: quia ſcʒ cito poſſemus infici. Unde dicit: g Quoniam peruenerunt. q. d. propter hoc fugite: Quoniã peruenerunt peccata eius vſq; ad celũ: id eſt vſq; ad dei cõtemptum. Hiere. lj. b. Peruenit vſq; ad celos iudiciũ eius: hoc eſt quando homo contumeliam infert domino blaſphemando: vel cultũ eiꝰ dimittendo / ſacramenta eiꝰ indigne tractando. h Et recordatus eſt dñs iniquitatũ eius: ad puniendum. ſ. qui modo pie diſſimulat vt homines peniteant et relinquant peccatum. Sap. xj. d. Diſſimulãs peccata hoĩm propter penitentiã. i Reddite illi. Poſtq̃ monuit babylonem fugere: agit de eius damnatione: que ꝓ duobꝰ erit. Pro his. ſ. q̃ cõmiſit i ſctõs: ibi: Reddite. Et ꝓ his q̃ in ſe: ibi: Quãtũ glorificauit. Tria igit̃ debent̃ malis ex eis que faciunt in ſanctos. Primũ eſt pena pene reſpondens. Unde dicit: Reddite illi / vos ſancti mei / dicit dñs. k Sicut et ipſa reddidit vobis. i. penã equalẽ ei correſpondentem quã in vos intulerunt mali: eis menſurate. Glo. Sicut vindictam meam exercuit in vobis qui purgabimini ad ſalutem: ſic vos iniuriam meam vindicate in illis ad damnationem. Eſa. x. b. Ue aſſur: virga furoris mei et baculus ipe eſt: in manu eorum indignatio mea. Secundum eſt vt pro pena excedente reddant eis penam excedentem: vnde dicit. l Et duplicate duplicia. i. punite in corpore et in anima: vel penam excedentem pro excedẽti eis reddite: quia eternam pro temporali. m Scdm opa eius: id eſt ſicut exceſſerunt in vos puniendo. Hiere. l. c. Reddite ei ſm opus ſuuʒ: iuxta omnia que fecit facite illi. Uel in hoc ꝙ dicit. Duplicia / notatur intranquillitas pene eterne reſpectu delectationis terrene. Prima enim ſpecies intranquillitatis eſt dupla proportio. Pſ. Ex vſuris et iniquitate ꝛc.

Pſ. 71. Glo. Plus recipiet in penis q̃ cõmiſſum ẽ in peccatis. Tertium eſt: vt ſicut malam habuerunt intentionem in perſequẽdo ſanctos: ſic et eis miſcebitur intus impatientia et extra pena: vnde dicit: n In poculo quo miſcuit vobis / temporale. ſ. tormentum cũ intentione mala. o Miſcete illi duplum: id eſt eternum ſupplicium reddite cum impatientia. q. d. duplum: id eſt maiorem penam. p Quantum glorificauit ſe. Hic oſtendit ꝙ punientur pro his q̃ commiſerunt in ſeipſis. Quia enim gloriam et delitias ſunt ſecuti: ꝓpterea tormentũ habebunt contra gloriã et luctũ: cõtra delitias: Unde dicit. Quantũ glorificauit ſe / per ſuperbiam et vanam gloriã. q Et in delitijs fuit / per nimiã affluẽtiam et carnis petulantiã. r Tãtũ date ei tormẽtũ / in corpe: s Et luctũ: in mẽte: de quibus Eſaie. xxvij. b. In mẽſura cõtra mẽſuram cũ abiecta fuerit iudicabo eã. Tãtum / aũt et / quantum / nõ equalitatẽ / ſed ꝓportionẽ dicunt in genere: id eſt ſi multum peccauit / multum punietur. Et hoc iuſtum eſt: vt in luctu eterno ſit qui ad luctum ſe ꝑparauit. Job. xxj. d. Dulcis fuit glareis coccyti qui eſt luctꝰ infernalis. t Quia in corde ſuo dicit ſedeo ꝛc. Poſtq̃ monuit nos ad fugam babylonis eiuſq; fugam oſtendit: cauſam tandẽ quare damnanda ſit ſubiũgit / dicens: u Quia / dicit / in corde ſuo / ſuperbiendo. v Sedeo vt regina / in trãquillitate et pace magna: vel de honore et dignitate moueri non timeo. x Et vidua non ſum: qꝛ multas ꝯſolationes habeo in mũdo. y Et luctũ / id eſt damnationẽ quã mihi minant̃ futurã diſcipuli chriſti. z Nõ videbo. i. non ſuſtinebo. Meritis eñ ſuis exigentibus ſic excecant̃ aliquãdo mali / vt nec ſe formident ſpoliari ꝓſpis: nec cruciari aduerſis. Uel ſic: v Sedeo vt regina / imobilit̃: q̃ ad bonũ honeſtũ: qꝛ honor debet̃ regibꝰ. x Uidua nõ ſũ / q̃ ad bonũ delectabile: qꝛ delectabili nõ ꝓuabor. y Luctũ nõ videbo / q̃ ad vtile: vt ſic notet̃ fornicatio triũ vitiũ. a Ideo / qꝛ ſe iactat ſic. b In vna die. i. ſimul. c Uenient plage eiꝰ. i. vltiões debite iniq̃tatibꝰ eiꝰ. Et tria ſubiũgit ꝯ̃ tria ꝑdicta. ſ. mors et luctꝰ et fames. He ſũt plage ꝑdicte. d Mors / ꝯtra h̃ ꝙ dixit / ſe reginã. e Luctꝰ / ꝯtra h̃ ꝙ dixit: et luctũ nõ videbo. f Fames / ꝯ̃ illud ꝙ dixit. Et vidua nõ ſũ. Uel / Mors / ẽ carentia viſionis dei. Luctus / ꝓpter auariciã. Fames / ꝓpt̃ voluptates quas in mũdo habuit. Uel / mors / in penis: Luctus / de omiſſis: Fames / de recuperãdis. Luce. vj. d. Ue vob q̃ nũc ridetis: qꝛ plorabitis et flebitis. Et ibidẽ. Ue vobis q̃ ſaturati eſtis: qꝛ eſurietis. g Et igne cõburet̃ / eterno. Eſa. vlt̃. g. Ignis non extinguet̃. Nec poterit euadere: h Quia fortis eſt deꝰ q̃ iudicabit illã: vñ ꝑcibꝰ nõ flectet̃. Prouerb. vj. d. Zelus et furor viri nõ parcet in die vindicte / nec acq̃eſcet ꝑcibꝰ cuiuſq;: nec accipiet ꝓ redẽptiõe dona plurima. Hoc totũ ſũptũ eſt de Eſa. xlvij. b. Dicis i corde tuo: ego ſũ: et nõ ẽ ꝑter me amplꝰ: nõ ſedebo vidua et ignorabo ſterilitatẽ. Et paulopꝰ ſubdit: Uenient tibi hec duo ſubito in die vna: ſterilitas et viduitas. i Et flebũt et plangẽt ꝛc. Tertia pars prime partis capituli. Hec pars diuiditur in tres partes. Primo agit de fletu regũ terre. Secũdo de fletu negociatoꝝ: ibi: Et negociatores. Tertio de fletu nautarũ: ibi: Et oĩs gubernator. Per hec tria genera hoĩm intelligunt̃ oẽs mali. Per reges / mali q̃ nõ laborant: ꝑ negociatores / mali q̃ laborãt i terra: et ꝑ nautas / mali q̃ laborãt in mari ꝓ neceſſarijs vite: Uel ꝑ reges / q̃ ꝑſũt in regimĩe tpali: ꝑ nautas / q̃ ꝑſunt in regimĩe ſpũali. Per negociatores vtroꝛũq; ſubditi. De ꝑmis dicũt̃ tria. ſ. ꝙ flebũt et plangent et lõge ſtare vellẽt / et vocaliter lamẽtabunt̃. Et hec pñt ad tria referri / cordis / oris et opis. Dicit ẽ. Et flebũt et plangẽt ſe ſup illã reges terre. Duplex dolor hic deſcribitur / interior. ſ.

B

a Et audiui aliam vocem de ce- b lo dicentem: Exite de illa po- c pulus meus: et ne participes f ſitis delictorum eiꝰ: et de pla- g gis eiꝰ nõ accipiatis: Quoniam peruenerũt peccata eiꝰ h vſq; ad celum: et recordatus eſt dominus iniquitatũ eius. i k Reddite illi ſicut et ipa reddi l dit vobis et duplicate dupli m n cia ſm opera eius. In pocu o lo quo miſcuit vobis: miſcete p illi duplum. Quãtũ glorifi q cauit ſe et in delitijs fuit: tãtũ r s date illi tormẽtum et luctum: t u quia in corde ſuo dicit: Sedeo vt regina / et viduã nõ ſũ et x y z luctũ nõ videbo. Ideo i vna a b die veniet plage eiꝰ mors et luc c d e ctꝰ et fames / et ignẽ cõburet̃: qꝛ f g fortiſ ẽ deꝰ q̃ iudicabit illã. Et h i flebũt et plãgent ſe ſup illã re-

Eſa. 47. b.

ſcribiꝭ/interior ſcꝫ ⁊ exterior. Dolebūt eni̅ de hoc ꝙ diuitias amiſerūt: vel qꝛ i mūdo relictas nō fideliꝭ deſpēſauerūt. Mat. xxiiij.c. Tūc plāgēt oēs trib⁹ terrę. Propterea nūc ad fletum mouemur: vt fletū ęternū fugiam⁹. Johel.j.b. Flete et vlulate q̄ bibitis vinū in dulcedine. Cauſam flet⁹ ſubiūgit dicēs. a

Qui.i.quia:illi/ b
Cū illa fornicati ſūt ⁊ i delitijs:nō in neceſſarijs/vixerunt. Amos. v.c. Vocabunt agricolā ad luctū/⁊ ad plāctū eos qui ſciunt plangere. Ezech.xix.d. Planctus eſt et in planctum erit: id eſt continuus erit planctus. Et hoc/ c Cū viderint fumum incendij eius: id eſt incendium ei⁹ fumoſum. Eſaię.xxxiiij.c. Aſcendit fumus in generationem ⁊ generationem.

Al.†mercedes

a ges terrę qui cum illa fornicati
b
c ſūt: ⁊ in delitijs vixerūt cum
viderint fumū incendij eius:
d longe ſtantes propter timorē
e tormentorum eius dicentes:
Vę vę ciuitas illa magna ba
f bylon: ciuitas illa fortis: quo
niam vna hora venit iudiciū
g tuum. Et negociatores terrę
h flebunt et lugebūt ſuper illā:
i quoniam †merces eorum ne

d Longe ſtantes propter timorem tormentoꝝ ei⁹. Sed quō longe ſtabūt cum ſint de cadentibus? Soluit Glo. dicens: quia voluntate: non actu. Sed multi dicunt modo illud Job.xiij.c. Manum tuam longe fac a me et formido tua non me terreat: quos tamen ducent longe pedes ſui ad peregrinandum: ſicut dicitur de tyro Eſaię.xxiij.b. Sed quid eſt ꝙ dicit: Propter terrorē: deberet enim dicere propter ſenſum. Solutio. Hoc dicit: quia plus cruciabit eos interius cogitatio de continuatione doloris q̄ꝫ exterius ſenſus tormenti. Unde Eſaię.xix.c. In die illa erit ęgyptus quaſi mulieres imbecilles: Sꝫ quia tormēta repellere non poterūt/et ſtupebunt/ ⁊ timebunt a facie cōmotionis domini. e Dicentes vę vę ciuitas illa magna babylon ⁊ ciuitas illa fortis. Nullum verbū ponit: vt intelligatur omne poſſe addi. Dolor enim ille inexcogitabilis ē ⁊ inenarrabilis. Ezech.xvj.c. Et accidit poſt omnem maliciam tuam: vę vę tibi ait domin⁹ deus. f Quoniā vna hora venit iudiciū tuum/ vt mundum perderes/ et intrares infernum. Johel.iij.a. Reddam viciſſitudinem vobis cito velociter. Job.xxj.b. Ducunt in bonis dies ſuos ⁊ in puncto ad inferna deſcendunt. g Et negociatores. Secunda pars vbi tria dicuntur. Primo agitur de fletu eorū. Secūdo oſtēdiꝭ: ꝙ mercatores longe vellent ſtare: ſed non poterunt: ibi: Mercatores. Tertio vocalis querela eorum ponitur: ibi: Vę vę ciuitas ⁊c. Dicit ergo. Et negociatores terrę. Interliñ. vel ad litteram: vel ꝓ terrenis aiam dātes: h Flebūt ⁊ lugebūt ſup illā: de amiſſa rerū abundātia et de acquiſitione amara. Ezech. xxvij.g. Negociatores populorum ſibilabunt ſuper te. i

Quoniā merces eorū nemo emet amplius. Et hęc eſt cauſa vna luctus. Zach. vlt.d. Non erit vltra mercator in domo dei in die illa. Hoc verū eſt ad litteram: vel hoc dicit: qꝛ nō erit ampli⁹ emēdi tēp⁹.i. merēdi vel demerēdi. Et hoc dicit ꝙ/merces eorum nemo emet: non quia merces habeant tunc ad vendendum: ſed quia deficientibus terrenis in quibus in hoc mundo delectati ſunt/ſe videbunt expoſitos doloribus/ vnde ⁊ dolebunt: et hoc eſt qđ dicit Interliñ. quia illa perire dolebunt in quibus ſuam reputabant proſperitatem. Quia Prouer.xj.a. Non proderunt diuitię in die vltionis. Et Ezech.vij.e. Argentum eorum ⁊ aurum non valebunt liberare eos. Et enumerat merces in quibus delectati ſunt. Primo eas in quibus abuſi ſunt: ſm ſenſus: ibi: Mercem auri ⁊c. Secūdo eas quibus abuſi ſūt ſm totum corpus: ibi: Et iumentorū ⁊c. Dicitur autem de his quę pertinēt ad viſū. k Mercē auri ⁊ argenti.ſ. nemo emet et lapidis p̄cioſi: id eſt carbūculi. l Et margaritę et byſſi: qđ eſt linum ęgypti cādidiſſimū. m Et purpurę ⁊ ſerici ⁊ cocci ⁊ oē lignū tinū.i.cedrinū nemo emet. n Et oia vaſa eboris ⁊ oia vaſa de lapide p̄cioſo ⁊ ęramento ⁊ ferro ⁊ marmore: Hęc omnia ad viſum. Deinde ſubiungit quę pertinēt ad olfactū dicens: o Et cinnamomū ⁊ amomū/nemo.ſ.emet. p Et/ſupple mercē/ q Odoramētorū ⁊ vnguenti ⁊ thuris: nemo emet ampli⁹. Hęc omnia ptinēt ad olfactum. Quia in thure ſignificaꝭ p̄uaricatio cultus dei: humanis vſibus aptari non debet: ſed ſolum ptinet ad cultū dei. Deinde ſubdit quę ptinēt ad guſtū dicēs. r Et/ ſupple mercem vini ⁊ olei et ſimilę et tritici/ nemo emet. Poſitis mercibus in quibus particulariter ſolent fornicari ſenſus: enumerat eas quę pertinent ad totū corp⁹. Et horū quędā ſeruiūt toti corpori cibū miniſtrādo/ vel ex ſeipſis/ vel ex operib⁹ ſuis: vt iumēta: q̄dā veſtimenta/ vt oues

k mo emet amplius: †mercē au
ri et argenti et lapidis precio
l ſi et margaritę et byſſi et pur
m purę ⁊ ſerici et cocci et omne
n lignum tinum: et omnia va
ſa eboris et omnia vaſa de la
pide precioſo et ęramento et
o ferro ⁊ marmore. Et cinnā
p momum et amomum et odo
q ramētoꝝ: et vnguenti ⁊ thuri
r et vini ⁊ olei ⁊ ſimilę et tritici:

Al.†merces
B

Mercē auri ⁊c. Hoc totū ſm Glo. exponiꝭ dupliciter. Uno mō moraliꝭ de hypocritis: qui quaſi venales deferūt merces p̄cioſas.ſ. virtutes: quas ſimulāt ſe habere ⁊ vendūt alijs pro vana gloria vel fauore humano. Sed tūc nō erit q̄ emat: quia omnib⁹ apparebit ignominia nuditatis ſuę. Pretendūt igiꝭ ipſi ſe habere: Aurū/ſapiē diuię: Argētū/eloquētię ſpūal: Lapidē p̄cioſū.i.carbūculū.i.eminētiā chriſtianę ꝯuerſatiōis: Margaritā.i. vitę apl'icę cādorē ⁊ mundiciā: Byſſū/iuſtificatiōis ſanctoꝝ: Purpuraꝫ/martyrij. Sericū/ virginitat': Coccū/ vel/coccinū/charitatis: Lignū tinū/ꝯſtātię īdeficiētis: qꝛ h lignū ē iputribile: Ebur/ caſtimonię: Es/lōganimitatis: Ferrū/patiētię: Marmor fortiſſimę humilitatis: Cinnamomū/pallo is: propter curſum tribulationum ⁊ macerationem carnis. Hęc vero ſpecies habet colorem ſubnigrum/ et virgulas tenuiſſimas: quod enim in ea groſſum eſt deſpicitur et gracile commendatur: Amomum: bonę famę virtutis ⁊ opinionis: Et odoramenta/orationum: Unguenta/ vnctionis donorum ſpirituſſancti: Thus/ honoris diuini: Uinum/ zeli animarum et feruoris ſpirituſſancti. Uinum enim inebriat: ſic et zelus: Oleum/ pietatis: Similam/ puritatis: Triticum/ firmitatis.

Moraliter De hypocrit.

Mercē auri ⁊c. Secūdo exponit Glo. h de hereticis: qꝛ/ merces/ tā in h tpe ⁊ cognoſci poſſūt ⁊ vitanꝭ a multis: ſed in fine ſeculi a nullo penitus emenꝭ. Ipſi igiꝭ habēt merces ſuas.ſ. Aurum/mūdanę ſapientię: Argentū/ſecularis facundię: Lapides precioſos.ſ. prędicatores falſitatis: Et margaritas.ſ. doctores erroris: Byſſum: id eſt illos qui inter eos apparent iuſti: Purpuram.i. martyres ſuos: Sericum.i. exteriorē carnis integritatē q̄ palliant mentis corruptionē: Coccum/ſimulatā charitatem q̄ operiunt crudelitatem: Lignū tinum/ obſtinationē in malo: q̄ apparet exterius conſtantia in bono: Ebur/ſimulatam virtutum pulchritudinē: qua tegūt ſpurciciā vitiorū: Es/ꝯfidiā p̄dicationis: qua ſimulant ſe habere fidei firmę rectitudinē: Ferrū/ſimulatā patientiā qua palliāt deceptionis acumē: Marmor/ ſimulatam obedientiam: qua ſuam palliant rebellionē: Cinnamomū ⁊ amomū ⁊ odoramenta: exteriorem ſedulitatē orationū quib⁹ ⁊ ſimplices decipiūt ⁊ viduarū domos comedunt: Unguentum/honoris: quē chriſto homi ſe exhibere dicunt: Thus/honoris ⁊ reuerentię: quā deitati impēdere ſe oñdūt: Uinū/intelligētiā noui teſtamēti q̄ ſe inebriatos ⁊ plēnos iactāt: Oleum/ ſpūalis ſanitatis pro q̄ infundunt venenū mortis: Similam ⁊ triticū/ doctrinā arrij et cęteroꝝ auctorum ſuorum: qui tamen palee ⁊ zizania ſue

Aliter De hereticis

mēta/ vt oues: q̄dā releuādo viaꝝ labores/ vt eq̄ ⁊ rhede.i. currus: quedā in cuſtodiēdo ſicut mancipia et anime hominum. Et cum his duobus vltimis magis fornicatur anima q̄ corpus ſuperbiendo ſcȝ de dominio hominum ſuo ſeruitio ſubiectorum. Dicit ergo: a Et/ ſupple mercem: iumentorum ⁊ ouium ⁊ equorum et rhedarū: id eſt curruum. b Et mācipiorum ⁊ animaꝝ hominū/ nemo emet. Sunt autē mancipia ſerui: qui tm̄ corpore ſeruiunt ⁊ nō mente: ſicut pharaoni ioſeph ſuiebat corpore: mente autē deo celi. Anime vero hominū qui ſeruiunt ⁊ corpore ⁊ mente. Vel mancipia ſunt ſerui qui ad tempus vendunt: anime hominū/ illi qui ſimpliciṫ: id eſt per totā vitā ſuā. c Et poma. Hec eſt alia cauſa fleṫ⁹.ſ. ablatio oīs gaudij ⁊ delectatiōis eorum: vnde dicit: Et poma deſiderij anime tue: id eſt delectationes tue ⁊ gaudia que fuerūt deſideria anime tue: id eſt que tota anima.i. volūtate deſiderabas: ſm̄ illud Eccō.ij.b. Nec ꝓhibui cor meū quin omni voluptate frueret ⁊ oblectaret ſe in his que parauerā. Hec inquā diſceſſerunt a te. Eccō.ij.b. Vidi in oīb⁹ vanitatē et afflictionem animi ⁊ nihil ꝑmanere ſub ſole. Vel/ poma/ ſm̄ Glo. quecunq̄ minima/ pro quibus etiam ſi eis immoderate inherent damnabuntur. d Et omnia pinguia/ quo ad delectationem in proprio ſubiecto. e Et preclara/ quo ad oſtentationem. f Perierunt a te. Sap.v.b. Tranſierunt hec omnia tanq̄ vmbra. Et ſi ergo preteribit ipſa rerum delectabilium preſentia tamē in mente maloꝝ remanebit praue delectatiōis pungēs memoria: quā potuiſſent euaſiſſe. Vnde dicit Glo. ſup illud Jacobi.v.a. Et erugo eorum erit vobis in teſtimonium. Glo. Quia intelligēt male ſe cōgregaſſe ea quib⁹ nō indigebāt ad vſū vite: ⁊ ꝓpterea grauī⁹ puniētur. g Et amplius illa iam nō venient: id eſt non vendenṫ: q2 pro his vilib⁹ iam ampli⁹ nō dabunt animas ſuas exponēdo ſe peccatis: nec enim tunc erit locus peccandi: ſed ꝓ peccatis penas luendi.

Al. † inuenient

Al. † hoies

Al. † hoim

a ēt iumentoꝝ et ouium ⁊ equo-
b rum ⁊ rhedarum ⁊ mancipio-
rum et animarum hominum.
c Et pōma deſiderij anime tue
d diſceſſerunt a te: ⁊ ōmnia pin
e f guia ⁊ preclāra perierūt a te:
g ēt amplius illa iam non † ve-
h nient. Mercatores † horum
i k qui diuites facti ſunt ab ea:
l longe ſtabunt propter timo-
m rem tormentorum eius: flen-
n tes ēt lugentes ac dicentes:
o p Ve ve ciuitas illa magna q̄
q r s amicta erat byſſo ēt purpu-
ra et cocco et deaurata eſt
auro ⁊ lapide precioſo ⁊ mar-
t garitis: quoniam vna hora
deſtitute ſunt tante diuitie.

Moraliter * De hypocritis

* cum/ firmitatis. Jumenta/ laboris ſpiritualis: quia dicunt ſe laborare in agro domini. Oues/ ſimplicitatis. Equos/ fortitudinis: fortes enim ſe dicunt ad portandum onera eccleſie. Rhedas/ ſupportationis infirmorum: Dicunt em̄ ſe traſportare infirmos per mare huius mundi. Mancipia/ mutui ſeruitij et adminiſtrationis. Animas hoim: id eſt compaſſionem cordis. Poma/ conſolationis paruulorum: quā deſiderare ſe dicunt. Et omnia pinguia/ deuotionis intrinſece. Et preclara/ bone conuerſationis extrinſece. Hec omnia amplius poſt diem iudicij: non vendentur/ quia omni hypocritarum malicia in conſpectu omnium reuelata: omnia que egerunt ſimulata fuiſſe oſtendenṫ: nec in eis amplius homines decipientur.

De hereticis

✳ et ciçania fuerūt: Quos ⁊ iumēta dicūt: q̄ſi electos a deo vt in ſua eccleſia laborarēt. Et oues/ illas eos fuiſſe dicunt: de quibus dicit dn̄s/ Matth.x.b. Ecce ego mitto vos ſicut oues ⁊c. Ipſos etiam dicunt eſſe/ equos et rhedas: id eſt p̄dicatores qui ſermonem domini per orbem portantes/ velociter currere faciunt. Mancipia ⁊ animas hominū/ dicūt illos eſſe: qui inter ipſos ſcȝ ſuā doctrinā et corpore ⁊ mente deo ſeruire ſe credūt. Poma/ ſimulata conuerſatio ⁊ virtutes ſanctoꝝ quos ſe imitari dicunt. Sed hec omnia heretici pro magna par

te iam lugent ſe amiſiſſe/ ⁊ iam paucos ab ipſis emere: ſed in die iudicij vehementius lugebunt: cum in pena poſiti hec veraciter cognoſcent et ſentient erronea ⁊ falſa fuiſſe. Sequiṫ. h Mercatores horū. Secūdū qd̄ dr̄ in hac parte.ſ. ꝙ illi q̄ in turpib⁹ mercimonijs ciuitatis babylonie fuerunt libenter ſe elongarent ab illa vel a pena q̄ dabitur ipſis pro illis: ſed tamē nō potuerūt: q2 tunc nō erit tempus: ſicut ſup̄ eodem dictum eſt de regibus qui cū ea fornicati ſunt. Vn̄ dicit: Mercatores horū/ p̄dictarū.ſ. mercium: q̄.ſ. vel ad lr̄am p̄dicta ꝯgregauerunt per p̄uaricationē aīe ⁊ corporis ⁊ ſuoꝝ ſenſuū. Vel moraliṫ ab hypocritis ⁊ hereticis mercādo talia ꝑ imitationē.ſ. eoꝝ: vel q̄ in p̄dictis hereticis crediderūt ꝓpter q̄ ſe putabāt eē diuites. Vn̄ ⁊ ſequiṫ. i Qui diuites facti ſūt: ſua reputatiōe cū reuera eſſent pauperes. k Ab ea: id eſt a negociatiōib⁹ ⁊ mercimonijs factis in ea. Hi inq̄. l Lōge ſtabūt: ad lr̄am: q2 talia ampli⁹ nō exercebūt. Vel/ lōge ſtabunt.i. ſi poſſent libēter ſtarēt longe a pena quā ꝑ eis meruerūt: ſed reuera nō poterūt. Vel/ lōge ſtabunt/ volūtate.i. dolebūt ꝙ nō ſteterūt lōge a cōmiſſione pctōꝝ: qn̄.ſ. potuerūt. Et q̄re hoc: Propṫ timorem tormētoꝝ eius. Et hoc dicit: q2 pl⁹ timebūt ꝑuatione penarū q̄ etiā ſenſum earū. Ergo amatores mūdi a deo in p̄nti longe ſtabunt: q2 timēt ab eo flagellari. Audiunt eni illud.ij. Timoth.iij.c. Oēs q̄ pie volūt viuere in chriſto ieſu ꝑſecutionē patienṫ. Pſ. Lōge a peccatorib⁹ ſal⁹: q2 iuſtificationes tuas nō exquiſierunt. Sed effugere nō potuerunt: quia Job.vj.c. Qui timet pruinā irruet ſup eum nix. Et idē.xx.d. Fugiet arma ferrea ⁊ irruet in arcum ereū. Vel amator mundi audiens damnationē mulieris longe ſtabit a pctō/ ne ipſe in eandē dānationem mortis incurrat. Eſa.xxiij.b. Ducent eam pedes ſui lōge ad peregrinandum. Dico ꝙ longe ſtabunt. Ipſos dicō. m Flentes/ pro cōmiſſis. n Et lugentes/ pro omiſſis. o Ac dicētes: ve ve. Et eſt tertiū qd̄ hic diciṫ ſcȝ expreſſio vocalis querele ipſorū. Et dicunt. p Ve ve/ bis pro pena corpis ⁊ anime: ⁊ ꝓ pena ſenſus et damni. Ezech.xxx.a. Vlulate ve ve diei: quia iuxta eſt dies. q.d. duplici miſeria percuſſa eſt. q Ciuitas illa magna. Hoc expoſitum eſt ſupra. r Que amicta erat byſſo/ ad litteram. s Et purpura et cocco et deaurata eſt auro ⁊ lapide precioſo ⁊ margaritis. Sed ſi hoc/ ergo aliqd̄ bonū eſt in inferno. Solutio. Nullum bonum eſt ibi ſaltem delectabile. Et ꝙ dicit. Deaurata: id eſt ſigna habens deaurationis ⁊ nō res. Tali enim retinebunt in inferno ſigna felicitatis eterne quam habuerunt in mundo: et hoc erit eis in augmentum et cumulum pene. Hec enim ſigna vel note/ nihil aliud erunt q̄ macule quas ex abuſione terrenoꝝ rerū cōtraxerūt. Vnde ſignanter poſtq̄ locut⁹ eſt de miſeria eoꝝ et pena: ponit eorum felicitatem: vt ſic maior oſtendatur eorum pena: quia vt dicit Gregorius: Non eſt tanti honoris excelſa tenuiſſe: quanti doloris eſt de excelſis cecidiſſe. Huius myſterium docet dominus Luce.xvj.e. per diuitem epulonē: qui in hac vita indut⁹ purpura et byſſo: tandem ſepultus eſt in inferno: Propter ꝙ Luce.vj.d. dr̄ Ve vobis diuitibus qui habetis hic ꝯſolationē. Bene dixi ve: t Quoniam vna hora: id eſt cito/ deſtitute ſunt tante diuitie. In duobus ergo penam illius aggrauauit: ⁊ quia priſtin felicitatē ad memoriā reduxit: ⁊ q2 illam velociter et cito

Pſ. iij.

a Et ōīs gubernator/ ⁊ ōēs qui
b in lacum nauigant ⁊ naute ⁊
c qui in mari operantur longe
d steterunt/ et clamauerunt vi-
e dentes locum incendij eius/
f dicētes: Que ſimilis ciuitati
g huic magne? Et miſerūt pul-
h uerem ſuper capita ſua: ⁊ cla-
i mauerūt flentes et lugentes:
k dicentes: Ve ve ciuitas illa
l magna in q̄ diuites facti ſunt
m oēs qui habebāt naues ī ma-
n ri de p̄cijs eiꝰ: qm̄ vnā hora de
o ſolata ē. †Exultāte ſup eā †celi
p et ſancti apli ⁊ pphē: qm̄ iudi
q cauit deꝰ iudiciū vr̄m de illa.
r
s
t
v

F velocit᷑ et cito defeciſſe oſidit. a Et oīs gubernator. Hec eſt tertia pars tertie ptis illiꝰ q̄ ē tria pme partis capituli: in qua agit᷑ de fletu nautarum. Hos autem nautas prelatos eccleſie qui male eam rexerunt poſſumus appellare. Et dicit hic tria. Primo oſtendit ſimpliciter eoꝝ penam. Secūdo cauſā pene. ſ. concupiſcētias terrenorum: ibi: Et miſerūt ⁊c̄. Tertio vehemētiam et exceſſum pene per hoc ꝙ vocalē querimoniā eoꝝ exp̄mit: ibi: Et clamauerunt ⁊c̄. Iſti aūt rectores eccleſie ſunt/ aut prelati/ aut predicatores. Si prelati/ aut maiores/ ſic epiſcopi: de qbꝰ dicit: Et oīs gubernator. i. epiſcopꝰ vel p̄latꝰ maior q̄ p mare huiꝰ mūdi regere debet nauē eccleſie. Petrꝰ eñ nauē habuit in qua frequēter dn̄s ſedit. Luce. v. a. Aſcendēs autē in vnam nauim q̄ erat ſimonis/ rogauit eū a terra reducere puſillū: ⁊ ſedēs in nauicula docebat turbas. Sic prelati debēt facere/ vt a terra ſe moti terrena non querāt: ⁊ ſic turbas de via dei doceant. Aut ſunt medij: vt archidiaconi ⁊ decani et huiuſmodi: q̄ ad epatus aſpirantes nunq̄ peruenerunt: ſed quaſi in lacu. i. in ſtatu inferiori ſteterūt: ⁊ ſic a morte preuenti ſūt: ⁊ de his dicit: b Et omnes qui in lacū nauigāt/ fluctuando. ſ. ⁊ aſpirando ſemp ad maiora: ⁊ tamē ſemper ſtant. Aut ſunt minores: ſicut plebani ⁊ rurales decani: de quibus dicit: c Et naute. Et de predicatoribus dicit: d Et qui operant᷑ in mari. i. predicatores qui deſcēdūt mare. i. mundū in nauibus ſacri eloquij/ facientes operationes in aquis multis. i. negociationes de talento domini in populis multis. Luce. xix. b. Negociamini dum venio. Hi oēs male implentes ſua officia: e Longe ſteterūt: id eſt longe ſtabunt a ſuis prelationibus depoſiti ab eis et in infernū detruſi. Ezech. xxvij. f. A ſonitu clamoris gubernatorum tuorum conturbabuntur claſſes: et deſcendēt de nauibus ſuis omnes qui tenebāt remum. f Et clamauerūt: pre timore: g Vidētes locū icēdij eiꝰ/ ſuccēſū igne ⁊ ſulphure. j. xxj. b. h Dicētes: q̄ ſimilis ciuitati huic magne? q. d. cuiꝰ pena tāta ē quāta huius? Simile Ezech. xxvij. g. Que ē vt tyrus q̄ obmutuit in medio maris? i Et miſerūt puluerem. Hoc eſt ſecundū vbi determinat cauſam pene. ſ. concupiſcentias terrenorum: que terrena ſignificantur per puluerem: qui/ l Super capita: id eſt mentes mittuntur qn̄ terrena celeſtibus p̄ponunt᷑. Vel/ Miſerūt. i. mittēt. k Puluerem/ deſperatiōis: q̄ maxime facit abiectum ⁊ vilē. l Sup capita ſua: id eſt ſup mentes. Vel/ miſerūt puluerem ⁊c̄. ad ſimilitudinem penitētis: vt dicit Interlin. ſed tamē inutiliter: qꝛ nūc locꝰ penitentie non erit. Ezech. xxvij. f. Superiacient puluere in capitibus ſuis et cinere cōſpergent᷑. m Et clamauerūt. Hoc ē tertiū vbi oſtēdit vehementiam doloris ⁊ exceſſum. Et clamauerūt: id eſt clamabūt. Ezech. xxvij. f. Naute ⁊ vniuerſi gubernatores maris in terra ſtabūt: et eiulabūt ſup te voce magna ⁊ clamabūt amare: n Flētes ⁊ lugētes. Ezech. xxvij. g. Plorabūt te in amaritudine aie ploratu amariſſimo: ⁊ aſſument ſuper te carmen lugubre: ⁊ plangent te. o Dicētes ve ve ciuitas illa magna in qua diuites facti ſunt/ quondam: omnes qui habebāt naues in mari/ et hoc/ de precijs eius: id eſt de mercibus: q̄ in ea precio emebant᷑. Tunc quidē fuerūt diuites/ ſed modo pauperes. Nota habentes naues in mari/ ſunt rectores eccleſie: qui ad l̄ram modo ditantur de precijs. i. de diuitijs huius mundi. Ezech. xxvij. g. In multitudine diuitiarum tuarum et populorum tuorum ditaſti reges terre: id eſt principes eccleſie. Unde ipſi dicunt illud Zach. xj. a. Benedictus dominus diuites facti ſumus. Sed reuera pauperes ſunt ⁊ miſeri: quia iſte diuitie cito deficient et peribunt in afflictione peſſima: Eccl̄s. v. c. p Quoniam vna hora deſolata eſt. Job. xx. a. Hoc ſcio a p̄ncipio ex q̄ homo poſitus eſt ſuper terram ꝙ laus impiorū breuis ē: ⁊ gaudiū hypocrite ad inſtar pūcti. Et idē. xxj. b. Ducūt i bonis dies ſuos et in puncto ad inferna deſcēdūt. Moralit᷑ pōt exponi ab illo loco. a Et oīs gubernator ⁊c̄. De p̄ſenti et in bono ſic. Tūc p̄dicatores et p̄lati/ e Longe ſtāt/ cū p vite ſanctitatē oēm populū ſuperant. Unde. j. Reg. ix. a. legit᷑ ꝙ ſaul ab humero et ſupra ſupeminebat toti populo: Quia vt dicit Gregꝰ. Talis debet eſſe prelatꝰ: cuiꝰ cōparatione populus grex dicat: m Et clamauerūt: qḋ ipſi faciunt cū ex zelo predicant. Sicut ille qui dicebat Joh. j. c. Ego vox clamantis. Eſa. lviij. a. Clama ne ceſſes: quaſi tuba exalta vocem tuam et annūcia populo meo ſcelera eorū. g Videntes locū incendij. Hoc eſt qḋ maxime zelum predicationis excitat cōſideratio incēdij gehennalis. Eſaie. xliiij. c. Vah calefactus ſum: ecce zelus: vidi focum: id eſt ignem inferni: ecce excitatio zeli. Et dicunt. h Que ſimilis huic ciuitati magne. Hoc faciūt: quando omni pene temporali incomparabilem et importabilem eſſe oſtendunt minimam etiam penam inferni: Quia Eſaie. v. d. Dilatauit infernus animam ſuam: et aperuit os ſuum abſq̄ vllo termino. i Et miſerunt. Hic effectus eſt totalis predicationis ꝙ audientes mittant puluerem penitentie vilitatis et abiectionis. k Super capita ſua ⁊ clament ad dominum flentes ⁊ lugentes/ peccata: Act. ij. f. His auditis compuncti ſunt corde ⁊ dixerūt ad petrū/ et ad reliquos apoſtolos: Quid facimꝰ viri fratres. Petrꝰ p̄o dixit ad illos: Penitētiā agite ⁊ baptizet᷑ vnuſquiſq̄ vr̄m in noīe ieſu chriſti. Et paulopꝰ dr̄: ꝙ appoſite ſūt in illa die aīe circiter tria milia. q Exultate ſup eā celi. Secūda ps capli: in q̄ agit ḋ exultatiōe bonoꝝ p ſepatiōe coꝝ a mal. Et dicunt᷑ h̄ tria. Primo p̄uocat ſctōs ad exultatiōnē. Secūdo vt magꝰ ⁊ pleniꝰ exultēt oſ̄dit eis modū punitiōis maloꝝ et ſeparatiōis ab eis: ibi: Et ſuſtulit vnꝰ. Tertio vt ad hoc abūdātiꝰ gaudeāt de euaſiōe pene et ſocietatis maloꝝ: oſ̄dit eis ꝙ oīs ꝯſolatio ſubtrahet᷑ a malis: ibi: Et vox citharedorū ⁊c̄. Dicit ergo. Exultate ſup eā celi: id ē ſancti ſecretoꝝ dei cōſcij. Exultate/ concordantes diuino iudicio: vel quia his damnatis ſequitur noſtra remuneratio: vt dicit Glo. Ps. Letabitur iuſtꝰ cum viderit vindictam. Et ſubdiuidit qḋ dixerat. Celi/ vt per partes oſtendat. r Et: id eſt: s Sācti apoſtoli/ maiores ſancti. t Et pphete: id ē minores. Omnes illi prophete poſſunt dici: qui mala preuident per circumſpectionem ⁊ cautelā et preuiſa cauent. Sed heu hodie iam non eſt ppheta: ſicut dicit Ps. Fere enim omnes curant et querūt preterita: id eſt temporalia que in preteritione ſunt. j. Corinth. vij. f. Preterit figura huius mundi. Et pauci vel nulli futura querunt in ſtabilitate: Dico exultate: v Quoniam deus iudicauit iudicium veſtrū de illa/ hoc dicit: quia enim illa ſanctos oppreſſit iniuſte: propter hoc iuſte erit a deo condemnanda. ſ. eodem. Reddite illi ſicut et ipſa reddidit vobis.

Al. †Exultate
Al. †celum
Moraliter
Ps. 57.
Ps. 73.

Et ſuſtulit vnus

G a Et ſuſtulit vn⁹ ãgel⁹ ⁊c̃.i.chriſt⁹. Hic ẽ ſecũdũ: vt ſ. magis exultent ſancti ⁊ certiores ſint de p̃dictis: et oñdi/tur modus damnationis malorum. Dicit ergo: Et vnus angelus: id eſt chriſtus: qui eſt magni conſilij angelus: Eſaie.ix.b. b Fortis: quia aereas poteſtates deuicit.

Job.ix.b. Si fortitudo querit/ robuſtiſſim⁹ eſt. Suſtulit: id ẽ ſuſtolli.i. eleuari in altũ permiſit. c Lapidẽ quaſi molarem magnũ: id eſt malos q̃ ſũt magni ꝓpt̃ multitudinẽ: lapis ꝓpt̃ duriciã obſtinatiõis: molar̃: q2 vt mola voluũt circa tp̃alia. Ps. In circuitu impij ambulãt. Itẽ magni dicunt ꝓpt̃ ſupbiã. Zach.xij.a. Ponã hieruſalẽ lapidẽ oneris.

G Hiere.51.

a b Et ſuſtulit vnus angelus fortis lapidẽ q̃ſi molarẽ magnũ:
c d e et miſit i mare/ dicẽns: Hoc impetu mittetur babylon ci/
f uitas illa magna: et vltra iam
g h nõn inuenietur. Et vox cithã/rędorum ⁊ muſicorum ⁊ tibia canentium/ ⁊ tuba non audie
i tur in ea amplius. Et omnis
k artifex omniſq3 ars nõn inue/
l nietur i ea amplius: ⁊ vox mo
m lę nõ ãudietur in te amplius.

Ps.11.

d Et miſit in mare.i. in amaritudinẽ inferni. e Dicẽs: hoc impetu mittetur/ in infernũ.ſ. babylon ciuitas illa magna.i. ſic vides lapidẽ in mare ꝓijci: ſic mali erũt in inferno proiecti. Vel/ hoc impetu: id eſt ſicut lapis eleuatus cum maiore impetu deſcendit: ſic mali permittun/tur modo eleuari vt deijciantur citius/ ⁊ grauius puniant.

Ps.72. Ps. Deieciſti eos dum alleuarentur. Et quidam tollunt in altum/ vt lapſu grauiore ruãt. f Et vltra.ſ. poſtq3 ce/ciderũt i infernum: g Nõ iuenient/ de omnibus aliquis qui redeat ad pęnitentiã. Contra quoſdã hęreticos qui ſic exponunt hoc verbũ. f Et vltra/ ſc3 mille annos: nõ in/uenientur.ſ. in inferno: pęnitebunt eñi tunc et liberabuntur ſicut ipſi dicunt ⁊ mentiunt. Et hoc eſt qđ dicit Interliñ. Sicut quidam hęretici putant qđ debeant.ſ. penitere et li/berari. Sed decipiunt: quia Job.iiij.d. De mane vſq3 ad veſperam ſuccidentur: et quia nullus intelligit: in ęternum peribũt. Et Matth.xxv.d. Diſcedite a me maledicti in ignẽ ęternum. h Et vox citharędorum ⁊c̃. Hoc eſt terti/um: vbi oſtenditur ꝙ omnis cõſolatio ſubtrahetur a malis: Et hoc facit primo. Secundo oſtẽdit cauſam huius exclu/ſionis: ibi: Quia mercatores tui ⁊c̃. Quia vero conſolatio eſt ſolum in delectabili: propter hoc omne delectabi/le ab ea excludit. Primo delectabile vel conſolatoriũ audi/tus: cum dicit/ Et vox citharędorum et muſicorum ⁊ tibia canentium ⁊ tuba non audiet in ea amplius. Deinde remouet delectabile animę interius: qđ eſt duplex: aut virtus quę pficit practicũ intellectũ: aut ſcientia quę perficit ſpeculatiuũ. De primo dicit. Et omnis ar/tifex.ſ. virtutis. De ſecundo/ omniſq3 ars: id eſt ſcien/tia. Non inuenietur in ea amplius. Argumentum ꝙ philoſophi non habent ſcientiã in inferno. Et hoc eſt ſatis ꝓbabile: quia ſi adhuc viuente homine aliqua infirmi/tas facit eum amittere ſcientiam: multo ergo fortius pęna inferni quę omnem corporalem infirmitatẽ excedit. Eccĩ. ix.c. Nec ſcientia nec ſapientia erunt apud inferos. Tamẽ hoc non aſſerimus. Unde ſi habent ſcientiam ibi: tunc ex/ponitur ſic. i Omnis ars.i. ſciẽtia. k Nõ inueniet in ea. Verum eſt ad cõſolationem/ ſed potius ad dolorẽ: Eccĩ.j.d. Qui addit ſcientiam addit et dolorem. Deinde excludit delectationẽ guſtus/ dicẽs: l Et vox mole: quę eſt ad victualia pręparãda. m Non audietur in te amplius. Et diuertit mõ ſermonem ſuum ad illã: vel ad maiorẽ ipſi⁹ ꝯfuſionẽ demõſtrãdã ipſi⁹ miſerię cõdolẽs et mõ ad audiẽtes vt fideles exhortet. Deinde excludit cõſo/lationẽ viſus: dicẽs/ n Et lux lucernę nõ lucebit in te ãpli⁹/ ne oculi tui in aliq̃ delectẽt: q2 Eccĩ.xj.c. Dulce lumẽ ⁊ delectabile ocul' videre ſolẽ. Deĩde excludit delectati/onẽ in tactu/ dicẽs. o Et vox ſpõſi ⁊ ſpõſę nõ audiet adhuc in te/ ſicẽ prius audiebat ampli⁹. p Quia mercatores ⁊c̃. Hic oñdit q̃re p̃dicta ſubtrahẽt ab ea. Et ponit ad h̃ triplicẽ cauſã. Prima ẽ: q2 ipſa nõ elegit p̃ncipes niſi q̃ t̃rena amabãt ⁊ q̃rebãt: vel q̃ mala ſuadebãt/ dicẽs: Quia mercatores tui.q.d. iõ pateris p̃dicta: q2 mercatores tui terrena ad litterã multiplicãtes q̃rentes ⁊ amãtes erãt p̃ncipes t̃rę. Vel/ Mercatores/ veneficijs ꝑſuaſionib⁹ multa mala concinnantes. q Erãt p̃ncipes t̃rę/ tuę.i. q̃ſi tales in p̃ncipes eligebas: vñ accidit tibi illud. Eccĩ.x.c Vę tibi terra cui⁹ rex puer ẽ ⁊c̃. Tales ſũt amatores

n Et lũx lucernę non lucebit in
o te amplius: ⁊ vo̊x ſponſi ⁊ ſpõ/ſę nõ audietur adhuc in te: q2
p q mẽrcatores tui ẽrãt p̃ncipes
r terrę: quiã in veneficijs tuis
s t ẽrrauerũt omnẽs gentes. Et
v in eã ſanguis prophetarum
x ⁊ ſanctorum inuentus ẽſt: ẽt omnium qui interfecti ſunt in terra.

y 5 POſt hẽc (Ca.XIX) audiui q̃ſi vocẽ magnã A

t̃renoꝝ. Ezech.xix.a. Leo fact⁹ ẽ ⁊ didicit capere p̃dã homineſq3 cõmedere. Secũda cã ẽ: q2 p malũ exẽplũ cor/rũpit alios: vñ dicit. r Quia i veneficijs tuis.i. ad exemplũ tui qui multa mala ppetraſti. s Errauerunt/ te per inuia ſequẽtes. t Oẽs gentes.i. de oĩbus quidã: vt ſit diſtributio ꝓ generibus ſingulorum ⁊ nõ ꝓ ſingulis generũ. Tertia cauſa eſt effuſio ſanguinis et bonoꝝ ⁊ maloꝝ ſine cauſa: vñ dicit. v Et in ea ſan/guis ꝓphetarum ⁊ ſctõꝝ/ alioꝝ.ſ. inuentus eſt/ ab ea effuſus cui⁹ vindicta a dño requirit: ⁊ ideo punien/di ſunt. Effuſio eñi ſanguinis iniuſta clamat ad dñm et petit vindictã: ſicut legit Geñ.iiij.b. Vox ſanguinis fratris tui abel clamat ad me de terra. Et non ſolũ ſctõꝝ et bonoꝝ ſanguis in te inuẽtus eſt: imo/ x Et oĩm/ coꝝ q̃ iterfecti ſũt i terra.q.d. etiã maloꝝ ſanguis a te re/q̃rit: q̃s vt iniuſte occidiſti: etiã ſi ipſi digni erãt occidi: q2 vt dicit Glo. ſi mal⁹ malũ occidit occiſorẽ nõ excuſat ne/q̃.

POſt hec (Expo.Ca. XIX) (quitia occiſi. audiui q̃ſi vocẽ magnã ⁊c̃. In prima pte huius viſionis: q̃ inquã prima ps incepit in principio .xviij. capituli: ⁊ durat vſq3 ad illud. Et vidi be/ſtiam ⁊ reges terrę ⁊c̃. in fine huius .xix. capituli agitur de caſu babylonis principaliter. Et diuiſa fuit in tres partes. In q̃rũ p̃ma actũ eſt de caſu ipſi⁹. In ſecun/da de exultatiõe ſctõꝝ ꝯgratulantiũ deo de vindicta aſ/ſumpta de malis. Et hę duę terminatę ſunt in p̃cedẽti caplo. In tertia agit de grãrũactione in quã ꝓrumpũt ſancti ꝓ eo ꝙ ſepati ſunt a malis et hoc in iſto caplo. Et ſm hoc iam patet ꝙ hoc caplm habet duas partes: in q̃rũ p̃ma ponit grãrũactio ſctõꝝ. In ſecũda agit de pęna antichriſti: ibi: Et vidi beſtiã ⁊c̃. Item p̃ma pars habet tres: q2 p̃mo agit de grãrũactione ꝓ vindicta aſſumpta de malis. Secũdo grãs agũt ſcti pro ſua btitudine: ibi: Gaudeam⁹. Vnaũt oſtẽdat quãtus eſt ille cui debẽt grãs agere: ꝓpt̃ h̃ tẽtio agit de iudicio: vbi maxie ſua magnitudo ⁊ ptãs apparebit: ibi: Et vidi cęlũ aptũ ⁊c̃. Itẽ in p̃ma parte harũ triũ ſic ꝓcedit: q2 p̃mo ponit laus minoꝝ: ibi: Poſt hęc audiui q̃ſi vocẽ ⁊c̃. Secũdo laus maioꝝ: ibi: Et ceciderũt viginti q̃ttuor ſeniores. Tertio agit de mutua eoꝝ ꝓuocatione ad laudandum: ibi: Et vox. Quarto ponitur ipſa lauda/tio: ibi: Et audiui quaſi vocem tubę. Agens er/go de laude minorum dicit. Poſt hęc audiui ⁊c̃. Et dicunt hic q̃ttuor. Laus p̃mo: ibi: Poſt hęc. Secũdo cauſa laudis: ibi: Quia vera ⁊ iuſta. Tertio oñdit iudicia dei eẽ vera: ibi: Qui iudicauit. Quarto oñdit iudiciũ factum de meretrice: ibi: Et fum⁹ ei⁹ ⁊c̃. Dicit ẽ. y Poſt hęc.i. poſt cõpletã damnationẽ malorum. 5 Audiui quaſi vocẽ magnã. Hoc dicit: q2 ⁊ vox

☙ cōfeſſionis pcti parua eſt.i.oculta et vox oratiōis parua ē: ſed vox laudis ipſa eſt magna.i. manifeſta. Zach.ij.c. Lauda ꝛ letare filia ſion: qꝛ ecce ego venio et habitabo in medio tui/ dic dn̄s. Eſa.xij.c. Exulta ꝛ lauda habitatio ſion: qꝛ magn⁹ ꝛc. a ¶ Tubarum: id eſt ſanctorum: qui dicuntur tube: qꝛ in preſenti nos inuitant ad ſpirituale bellum: et in futuro ad ſolennitatem epularum. Mich.iiij.a. Venite aſcendamus ad montem domini / ſcꝫ ad penitentiam: ecce primum: et ad domum dei iacob: id eſt celeſtem patriam: ecce ſecundum. b ¶ Multarum: per hoc notatur ꝙ hec vox eſt minorum ſanctorum qui ſunt in multitudine. Audiui ergo in celo: id eſt in eccleſia. Quaſi vocē magnā tubarū multarū dicentiū alleluia. Laus eſt que humanis verbis explicari non pōt: vt dicit Glo. Et eſt verbū grecum: vt dicit Bed. qd idē ē qd laus: Interpretaꝛ enim laudate deum: quare ergo hic ponitur laus cum idē ſit alleluia / qd prius poſitū eſt: Solutio. Ad ſignificandum ꝙ du-
ſ.6.a. plex lingua greca videlicet et latina deū erat laudatura: tacēte tertia .ſ. hebrea. d ¶ Laus / pro operibus creationis. e ¶ Et gloria / pro operibus recreationis. Luc.ij.b. Gloria i altiſſimis deo. f ¶ Et virtus / in iudicio: quia tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus celi / cū ꝟtute multa ꝛ maieſtate. g ¶ Deo noſtro eſt. Vel / d ¶ Laus eſt deo noſtro / pro operib⁹ pprijs. e ¶ Gloria / p operib⁹ que p nos facit: f ¶ Et virt⁹ / pro vtriſqꝫ. Eſa.lj.b. Gaudium et leticia inuenieꝛ in ea: gratiarūactio ꝛ vox laudis. Vel ſic: Deus noſter / chriſtus eſt. Eſa.ix.b. Et fili⁹ dat⁹ eſt nobis. c ¶ Alleluia / igitur ipſius eſt ppria ingrātum eſt deus: tria que ſequunꝛ ingrātū eſt homo. d ¶ Laus / in aſcenſione: ꝛ ſpiritusſancti miſſione: q corpora nr̄a ſolidauit ad patiēter ſuſtinendū omnia p chriſto: corda impleuit deuotione ad eructandū verbuꝫ bonum / et ora aperuit ad laudandum. Sap.x.d. Sapiētia apuit os mutoꝝ. e ¶ Et gloria / immortalitatis ꝛ impaſſibilitatis in reſurrectione: quando depoſita vetuſtate / caro ei⁹ refloruit. f ¶ Et virt⁹ / in paſſione: quādo diabolū deuicit. h ¶ Quia vera. Hic oſtendit cauſam laudis: Quia vera / in reddēdo promiſſa. i ¶ Et iuſta ſunt iudicia ei⁹ / retribuendo vnicuiqꝫ ſcd̄m merita. Primū facit in pn̄ti: ſecundum faciet in futuro. Unde Eſa.xxix.c. In loquela labij qd facit in pn̄ti / ꝛ lingua altera loqueꝛ ad populum iſtum: hoc erit in futuro / vbi loqueꝛ lingua altera: qꝛ lingua facti. k ¶ Qui iudicauit. Hic oſtendit quomodo iudicia dei ſunt vera: per hoc ꝙ dicit: Qui iudicauit.i. iudicabit iudicio cōdēnationis. l ¶ De meretrice magna.i. babylone. Hiere.lj.f. Vaſtauit dn̄s babylonem / ꝛ perdidit ex ea vocem magnam. Deinde oſtendit ꝙ iuſta ſunt iudicia dei de ea / ꝓpter tria. Primo / quia malo exemplo alios perdidit: Unde dicit. Que corrupit terram. Secundo quia in ſe ipſa vilis ꝛ mala fuit. Unde dicit. In ꝓſtitutione ſua: vel h.ſ. fuit cuilibet in ſeipſo: vel quā ali⁹ in alio exercuit dicit Glo. Tertio qꝛ pſequebaꝛ ſāctos. Un̄ dic. Et vindicauit.i. vindicabit. m ¶ Sāguinē ſeruoꝝ ſuoꝝ de manib⁹ eius: requirēs eū / dicit Glo. Interlin̄. Unde Ezech.iij.e. Sāguinem autem eius de manu tua requirā. Deut.xxxij.f. Sanguinē ſeruorum ſuorum vlciſcetur. Ezech.xviij.c. vbi loquitur de filio latrone ꝛ effundēte ſanguinem dicit: Sanguis ei⁹ in ipſo erit. n ¶ Et iterū dixerūt alleluia. Per hanc iterationem debemus intelligere laudem eſſe eternam / vt dicit Glo. Interlin̄. Vel primo dictū eſt pro vindicta peccatorū illoꝝ que fecit / vel ſe proſtituēdo vel malo exemplo alios corrūpendo. Secūdū diciꝛ pro vindicta eorū que fecit ſanctos

tubarū multarū in celo dicētiū alleluia. Laus ꝛ gloria et virt⁹ deo noſtro eſt: qꝛ vera ꝛ iuſta iudicia ei⁹ ſunt qui iudicauit de meretrice magna: q corrupit terram in proſtitutione ſua: ꝛ vindicauit ſanguinē ſeruorum ſuorum de manib⁹ eius. Et iterum dixerunt alleluia. Et fumus eius aſcendit in ſcl'a ſeculorū. Et ceciderūt ſeniores viginti quattuor ꝛ quattuor aīalia ꝛ adorauerūt deū ſedētē ſup thronū / dicētes: Amē alla. Et vox de throno exiuit dicens: Laudē dicite deo nr̄o /

perſequendo: quia ſicut dicit Ecc⁹.xij.a. Impijs et peccatoribus reddat vindictam: cuſtodiens eos in die vindicte. o ¶ Et fumus. Hic oſtenditur modus pene cum dicit: Et fumus.q.d. vindicauit / et fumus eius: id eſt pena. p ¶ Aſcendit: hoc dicit: quia nunqꝫ remittetur ſaltem poſt diem iudicij. q ¶ In ſecula ſeculorum: id eſt in eternum. Unde Interlin̄. Eternaliter puniti ſunt. Per fumum autem deſignatur pena: quia ſicut fumus relinquitur ex applicatione ignis ad ligna: ſic pena relinquitur ex applicatione ignis inferni ad peccata. Per hoc igitur ꝙ fumus ſemper eſt continuus igni / deſignatur ꝙ pena malorum ſemp eſt eterna. ſ.ix.a. Aſcendit fumus putei ſicut fumus fornacis magne. Et.ſ.xiiij.c. Et fumus tormentorum ſuorum in ſecula ſeculorum aſcendet. r ¶ Et viginti quattuor ſeniores. Hic ſecūdo agit de laude malorum. Per ſeniores / ergo in- ſ.9.a.ꝛ.14.c.
telliguntur preſules: quorum eſt iudicare: Per aīalia predicatores: quorum eſt alios docere. Dicit ergo. Et viginti quattuor ſeniores: id ē omnes eccleſie iudices / ceciderunt. s ¶ Et quattuor animalia: id eſt vniuerſi pdicatores. ſ.v.b. Et cum aperuiſſet librum quattuor animalia et viginti quattuor ſeniores ceciderunt coram agno habentes ſinguli citharas et phialas aureas. t ¶ Et adorauerunt deū ſedentem ſuper thronum. ſ.iiij.c. Et cum darent illa quattuor animalia gloriam et honorem et benedictionem ſedēti ſuper thronum viuenti in ſecula ſeculorum: procidebāt viginti quattuor ſeniores ante ſedentem in throno et adorabant viuentem in ſecula ſeculorum. v ¶ Dicentes amen alleluia. Confirmatio pertinet ad minores: vnde dicit: Amen. Laus ad maiores: vnde dicit: Alleluia. Maiores enim et ſeniores laudare debent ꝛ non proprie confirmare. Unde in eccleſia charnotenſi canonici in choro nō rn̄dēt / amē: ne videaꝛ minores vel idiote. j. Cor. xiiij.c. Qui ſupplet locū idiote: quō dicet amen ſup tuā bn̄dictionē: Vel ſm Glo. Amē alleluia / totū referꝛ ad minores.q.d. Verum eſt ꝙ deus ita glorioſus eſt / ꝛ ſic vere laudandus eſt: qꝛ ita punit inimicos noſtros: vt dicit Glo. Notandum ꝙ etſi vtriſqꝫ.ſ. et cadere et adorare de vtriſqꝫ dicatur.ſ. et de ſeniorib⁹ et animalibus. Tamē cadere proprium eſt ſeniorum: id eſt iudicum: ꝛ adorare animalium: Propter duo. Cadere enim eſt humiliari: et hoc conuenit preſulibus: quia etſi iudicent: tamen debent eſſe inter alios humiles: ſm illud Ecci.xxxij.a. Rectorem te poſuerunt: noli extolli / eſto in illis quaſi vnus ex illis. Predicatorum vero eſt orare: et ante predicationem ꝛ poſt. Ante quidem / vt gratia cōferatur et ſibi et auditoribus: Poſt vero vt in audientibus verbum capiat et firmetur: etſi qd venialiter deliquit in verbo / per orationem purgetur. Itē quia iudicium ſine nouo dono poteſt recte exerceri: propter hoc iudici non ita competit orare ſed predicatori: quia predicationis effectus ſine gratia nō poteſt fieri nec haberi. x ¶ Et vox de throno. Hic tertio agit de mutua prouocatione eorum ad laudem / dicens. Et vox: id ē admonitio. y ¶ Exiuit de throno: id eſt de eccleſiaſticis viris: qui ſunt thronus et ſedes dei. z ¶ Dicens / ad audientiam omnium. a ¶ Laudem dicite: quia ad hoc ſcꝫ ad laudandū facti eſtis. Deut.xxvi.d. Quos creauit in laudē et nomen et gloriā ſuā. b ¶ Deo / qui creauit. c ¶ Nr̄o / q redemit. Ecci.xliij.d. Exaltate illū qūtū poteſtis: maior eſt em̄ omni laude: exaltate eū ꝛ replebimini ꝟtute.

☙ Eſaie.xlij.b.

ꝟ Eſaie.xlij.b. Cantate domino canticum nouum: laus eius ab extremis terre. Et q̄ debent laudare deū: a Oēs ſancti eius / vel / ſerui: Eccl.xv.c. Nō eſt ſpecioſa laus in ore pec/
Pſ.49. catoris. Pſ. Peccatori aūt dixit de⁹ ⁊c̄. b Sācti / iam con firmati: i quib⁹ nō eſt timor ſeparationis. Ro.viij.f. Quis nos ſeparabit a charitate dei? c Et q̄ timetis deū / caſto amore nōdū tñ eſt ita pfecti. d Puſilli ⁊ magni. Ex h̄ patet ꝙ h̄ eſt mutua ꝓuocatio ⁊ admonitio maioꝝ ⁊ minoꝝ. Eſa.xlij. b. Laus ei⁹ ab extremis tre. Hec extrema ſūt magni ⁊ parui ſancti eccl'ie. Eccl.xxiiij.a. In multitudine electorū habebit laudē. Multitudo ſimul'ē magnoꝝ ⁊ paruoꝝ. e Et audiui. Hic quarto ſubiūgi-
Ar. ſterui tur cōmunis et mutua laus: que recte ſequitur ad ꝓuocationem: laus aūt iſta tripliciter nominatur ⁊ dicitur quaſi vox tube: quia vocat ad ſocietatem ſpūalē: Unde dicit: Et audiui q̄ſi vocē tube: id eſt eoꝝ qui vt tuba exaltauerūt vocē

a ſtra omnes ⁊ ſancti eius: et
b c d qui timētis deū puſilli et ma-
e gni. Et audiui quaſi vocem
f g tube magne: et ſicut vocem
h aquarum multarum: et ſicut
vocem tonitruorum magno-
i rum / dicētiū alleluia: quoniā
k l m regnauit dominus deus no-
n o ſter omnipotēs. Gaudeam⁹

B

ſuam: predicātes in mūdo: et nūc iam exultant in celo: vt dicit Glo. Tube / ſingulariter / non tubarum: ad innuendū ꝙ oēs communiter laudant. Hic expreſſius ponit laudem maiorū: ſicut in principio poſuerat expreſſe minorum ſanctorum. s. eodem: cum laudabāt omnes non dixit / tube: ſed tubarum: ibi: Poſt hec audiui quaſi vocem tubarum multarum: Tube dico / f Magne: quia dei potentiam vel benignitatem reſpicit. Eſa.xliij.d. Populum iſtum formaui mihi: laudem meam narrabit. Item ſecundo vocatur vox tubarum ad ſignificandū ꝙ ex multis ꝑplis ſūt collecti. Unī dicit: g Et ſicut vocē aquarū multarum. Matth.viij.b. Multi ab oriente ⁊ occidente venient ⁊ recumbent cum abraam / iſaac ⁊ iacob. Item tertio vocatur vox tonitrui: ad ſignificandum ꝙ ipa eſt terribilis malis. Unī dicit: h Et ſicut vocē tonitruoꝝ magnoꝝ. j. Reg.iiij.b. Timuerūt philiſtei dicentes: venit deus in caſtra: ⁊ ingemuerūt dicentes: Ue nobis. Sap.v.a. Uidētes turbabunt timore horribili. Gen.xxviij. d. Q̄ terribilis eſt locus iſte. i Dicentium alleluia: id ē laudare debem⁹. k Qm̄ regnauit / nūc aperte: licet ante occulte / ⁊ videbant impij regnare / Dominus de⁹ noſter omnipotēs. Quater aūt ponit / alleluia / in hoc capitulo: ⁊ hoc ſm triplicē laudē ſanctoꝝ: minoꝝ.ſ. et maioꝝ ⁊ cōmunis laudis ſimul oim. Primo aūt duplicauit Alleluia / ad ſignificādū ꝙ oēs laudes eoꝝ durabūt in eternū: et ſic q̄druplicit eſt poſitū. Uel poſuit q̄ter / ꝓpter laudē trinitatis et vnitatis: Uel q̄ttuor effect⁹ eius circa nos: qui reſpōdēt quattuor nominib⁹ que ſubiungit dicēs: k Qm̄ regnauit dñs: q̄ creauit: l Deus / qui gubernare nō deſiſtit. m Noſter / qui nos redemit. n Omnipotēs / qui iudicabit omēs. Tūc em̄ apparebit ſua potentia: ⁊ ꝓpter hoc dies iudicij dicit dies dñi. Sequit: o Gaudeamus. Secunda pars prime partis capli: in qua agūt gratias ſancti ⁊ laudāt pro ſua beatitudine: ſicut in precedenti laudabant pro maloꝝ vltione. Dicunt aūt hic quinq̃. Primo ponit laus de particulari ſinguloꝝ beatitudine. Secūdo de cōmuni oium glorificatiōe: ibi: Quia venerūt. Tertio p̄cipit iohāni vt ad illā beatitudinē inuitet / ⁊ inuitationē ſcribat: ibi: Et dixit mihi ſcribe. Quarto ꝓ tāto officio reuelatiōis dñi: iohānes obnoxi⁹ reuelanti cadit vt eum adoret: ibi: Et cecidi. Quinto prohibetur hoc facere eiq̃ oſtēditur quē debeat adorare / ⁊ quare: ibi: Et dixit mihi: vide ne feceris. Dicit ergo. Gaudeamus: propter dotes anime. p Et exultemus: propter dotes corporis. q Et demus: propter predicta. r Gloriā ei: qd̄ facimus / ſi totū bonum qd̄ habemus ei attribuim⁹ vt auctori. Eſaie.xxvj.c. Oia opera noſtra operat⁹ es in nobis domine. Glo. Nos habere oia a deo reputem⁹. j. Cor.

iiij.b. Quid habes ꝙ nō accepiſti? Hic ergo ponitur laus de particulari ſinguloꝝ beatitudine. s Quia venerūt: Secūdū qd̄ dicit hic ē laus de cōmuni oim beatitudine. Et h̄z tres particulas. Primo enim dicitur de cōmuni gaudio communis beatitudinis. Secundo oſtenditur vnde iſta cōmunis beatitudo: quia ex preparatione vxoris: ibi: Et vxor ⁊c̄. Tertio oſtendit vnde preparatio vxori: quia non a ſe: ſed hec etiam data eſt: ibi: Et datū eſt illi ⁊c̄. Dicit ergo: Quia venerunt ⁊c̄. q.d. etſi pro particulari beatitudine noſtra eſt gaudēdū: magis adhuc tamē ⁊ pro cōmuni: Quia venerunt nuptie agni: id eſt coniuncta eſt eccleſia chriſto. Harum nuptiarum ſponſalia ſunt contracta in incarnatione filij: ſolennitas celebrata eſt in paſſiōe per cauſam: et in aſcenſione per effectum: modo vero colligitur ſponſa in thalamū ſpōſi particulariter: ſed in fine ſeculi vniuerſaliter. He nuptie ſignificate ſūt Heſter.ij. Matth.22.a. Luc.14.d.

p q r ſ et exultemus ⁊ demus gloriā
t ei: quia venerunt nuptie agni
u ⁊ vxor eius preparauit ſe. Et
x datum eſt illi vt cooperiat ſe
y byſſino ſplendēti ⁊ candido.
5 Byſſinum enim iuſtificatio-
a nes ſunt ſanctorum. Et dixit
b c mihi / Scribe: Beati q̄ ad ce-
nā nuptiarū agni vocati ſūt.

d. quando rex aſuerus cōiuncta ſibi heſter / requiē dedit vniuerſis prouincijs ac dona largitus eſt iuxta magnificentiam ꝑncipalem. Sed modo celebrantur nuptie in chana galilee: Joh.ij.a. Chana: celus vel poſſeſſio īterpretatur: galilea volubilis vel rota. Modo enim homines maritali affectu diligunt temporalia. Unde viri diuitiarum dicunt a Pſ. Sed Pſ.75.
ibi deficit vinum / nec habetur niſi per mariam: id eſt per vexationem et penitentiam. Uertat ieſus aquā tribulatiōis in vinum contritionis. Eſaie.xxviij.e. Sola vexatio tm̄modo intellectum dabit: Alioquin vertentur nuptie in luctum. j. Machab.ix.d. t Et vxor. Hic eſt ſecundū vbi oſtendit vnde iſta cōmunis beatitudo: quia ex preparatiōe vxoris. Unde dicit. Et vxor eius: id eſt eccleſia. v Preparauit ſe: id ē ſe fecit idoneam: vt ab eo reciperetur. Amos.iiij.d. Preparare in occurſū dei tui. Hec preparatio eſt per libertatem arbitrij. Matth.xxv.a. Que parate erant intrauerunt cum eo ad nuptias ⁊ clauſa eſt ianua. Et hoc / vt ſit cōtinuū gaudium in celo: quia boni inde non exibunt nec mali intrabūt. j.xxi.g. Non intrabit in eā aliquid coinquinatum nec abominationē faciens. Sed quia liberum arbitrium non ſufficit ad hoc: propter hoc ſequitur. x Et datū eſt illi. Et eſt hic tertiū vbi oſtendit vnde preparatio fiat illi: quia a deo. Unde dicit. Et datum eſt illi / a deo a quo omne datum optimum ⁊c̄. Jacobi.j.c. Quia. j. Cor.iiij.b. Quid habes qd̄ non accepiſti? y Ut cooperiat ſe byſſino ſplēdēti. Deut.x.d. Amat peregrinum et dat ei victum ⁊ veſtitum. In ſignum huius rebecca tollens pallium cooperuit ſe: Gen.xxiiij.g. Byſſinum autem eſt veſtis de byſſo lino egypti candidiſſimo. Eſt ergo operimentum vxoris agni in ſe candidum: ſed ad alios ſplendidū. Eſa.xxxv.a. Gloria libani data eſt ei: id eſt iuſtificatio anime: ⁊ decor carmeli: hec eſt bona conuerſatio exterior. In primo notatur candor in ſe: in ſecundo ſplendor ad alterū. Exponit aūt q̄d ſit byſſinū / dicēs: 5 Byſſinū em̄ ⁊c̄. quaſi bene dixi ꝙ cooperta eſt ſponſa byſſino ſplendēti. Byſſinum enim iuſtificationes ſanctorum ſunt. Nullis em̄ maculis fuſcatur ſanctorum conſcientia. Sequit. a Et dixit mihi: ſcribe ⁊c̄. Hic tertio precipitur iohanni vt inuitet ad nuptias ⁊ inuitationē ſcribat / dicēs: b Scribe. Et quid? Hoc / c Beati qui ad cenā nuptiarū agni vocati ſunt: vocatione ſcʒ predeſtinationis. Luce. xiiij.d. Beatus qui mādūcabit panem in regno dei. Et ſignāter dicit. Ad cenam: quia de cena nullus excluditur ſed de prandio expelluntur multi. Matth.xxij.b. Amice quomodo huc intraſti nō habēs veſtē nuptialē. Prandiū eſt gr̄a eccleſie: ſ cena erit gloria celeſtis patrie. Et dicit / Agni: non herodis: vbi decollat⁹ ē iohānes: Marci.vj.d. et Matth.xiiij.b.

a Et dixit mihi: b Hec vērba dei
c vera ſūt. Et cēcidi aā pedes
d ei⁹ vt adorarē eū. Et dixit mi
e f bi: Uidē ne feceri. Cōſeru⁹ tu
g us ſū ⁊ fratrū tuoꝝ hābētiū te
h i ſtimoniū ieſu. Deū ādora. Te
ſtimoniū eīn ieſu ē ſpūs ꝓphie.
k l Et vidi celū āptū: ⁊ ēcce equ⁹
m n alb⁹ ⁊ q̄ ſedēbat ſup eū vōca
o p q bat̃ fidel' ⁊ vērax: ⁊ cū iuſticia
r s iudicat ⁊ pūgnat. Oculi aūt
t v ei⁹ ſic flāmā ignis: ⁊ in cāpite

a Et dixit mihi. Quia ſcribere p̄ceperat/⁊ quid eſſet ſcribendū dixerat: ꝓpter hoc adhuc oſtendit/quare ſcribendum: quia b Hec verba dei vera ſunt. Quia igit̃/vera/ſcribenda: et q̄ dei ſunt vera. Matth. xxij. b. Magiſter ſcimus q̄ verax es ⁊ viam dei in veritate doces. c Et cecidi. Hic quarto iohānes vult reddere gratiā ꝑ gratia/dicēs: Et cecidi ante pedes ei⁹ vt adorarez eū. q. d. et quē me maiorē intellexi obedire volui: ſm illō: Maiori cede. Leuit. xix. f. Corā cano capite cōſurge/⁊ reuerearis ꝑſonā ſenis/⁊ time dn̄m deū tuū. Hoc exemplo monuit nos obedire maioribus noſtris: ſicut ⁊ dominus Luce. ij. g. Et erat ſubditus illis. Eccl. iiij. d. Melior eſt obediencia q̄ ſtultoꝝ victime: q̄ neſciunt quid faciūt mali. d Et dixit mihi vide. Hic quinto ꝓhibet iohannes adorare angelū: q̄ h ei oſtendebat: Ūn̄ dic̄: e Uide ne feceris/qd̄ ꝓpoſuiſti. i. ne me adoraueris. Et q̄re hoc ꝓhibet oſidit dicens: f Conſeruus tuus ſum ⁊ fratrū tuoꝝ: quaſi ego et tu ⁊ fratres ⁊ vnius dei ſerui ſumus. Sed q̄ ſunt fratres natura: ⁊ fratres gr̄a/ſubiungit de quib⁹ intelligit. ſ. de illis qui ꝑ gratiā ſunt frēs/dicēs: g Habentiū. ſ. fratrū/teſtimoniū ieſu. i. gratiā q̄ teſtificat̃ ipſos eſſe ſeruos ieſu. Et notandū ꝙ in veteri teſtamēto angeli ꝑmiſerunt ſe adorare: ſicut legit̃ Ioſue. v. d. ꝙ ioſue adorauit angelū ⁊ dixit ei: Noſter es/an aduerſarioꝝ: ſed ī nouo nō/ſicut patet hic. Et q̄rit̃: q̄re hoc: Solutio. Quia iā vidēt noſtrā naturā ſup ſe in chriſto homine exaltatā: viſi et timent ab hoīe adorari. Quia vero ſe adorari ꝓhibuit angelus: ſtatim oſtēdit qs ſit adorandus: q̄ deus: ⁊ in hoc quodāmodo cauſā exprimit/quare ſe nō ꝑmiſit ab homine adorari/dicēs: h Deum adora: quē omnipotentē et demones adorāt. Matth. iiij. b. Dn̄m deū tuū adorabis ⁊ illi ſoli ſerujes. Et ſubdit cauſam quare deus ſit adorandus: i Teſtimoniū eīn ieſu eſt ſpiritus ꝓphetie. i. quicq̄d dixerunt ꝓphete teſtimoniū ꝑhibet de chriſto. Unde. ij. Petri. j. d. Firmiorē habemus ꝓpheticū ſermonē: cui benefacitis attendentes. Et paulo poſt. Nō eīn volūtate humana allata eſt aliquādo ꝓphetia: ſed ſpūſancto inſpirati locuti ſunt ſancti dei homines. Et ſpūſſanctus d̄ ieſu teſtimoniū ꝑhibet. Ioh. xv. d. Cū autē venerit ſpiritus veritatis: ille teſtimoniū perhibebit de me. k Et vidi celū aptū ⁊c̄. Tertia pars prime partis capituli: in qua agit de iudicio/vt oſtēdat quātus eſt ille cui gratie ſunt agende. ſ. chriſtus: cui⁹ poteſtas tūc maxime apparebit. Ut aūt quātus ſit veri⁹ apparebit/agit primo d̄ poteſtate quā habuit in primo aduentu. Secundo de poteſtate quam habebit in ſecundo aduentu: hoc eſt in iudicio: ibi: Et de ore eius procedebat gladius ⁊c̄. Tertio monentur fideles vt chriſto adhereant/vt ſic poſſint vitare penas maloꝝ ⁊ adipiſci gaudia ſanctoꝝ: ibi: Et vidi vnū angelū ſtātem in ſole ⁊c̄. In prima pte dicūt̃ quattuor. In primo ponit̃ effectus aduentus chriſti in carnē. Secūdo commendat̃ chriſtus qui cōſecutus eſt hunc effectū: ibi: Et ecce equus albus ⁊c̄. Tertio oſtendit ꝑ quid cōſecutus eſt: q̄ ꝑ meritū paſſionis: ibi: Et veſtitus erat. Quarto qui ſunt ꝑcipes illius effectus: ibi: Et exercitus qui ſunt in celo ⁊c̄. Dicit ergo: Et vidi. Cōtinuat̃ pars iſta ad p̄cedentia: quia hic agit de potentia chriſti: vt ſic oſtendat quantus et qualis eſt cui debent gratie agi/vel qui debet laudari: et ſic magis excitent̃ ad laudē. Uel ſm Glo. cōtinuat̃ ad ſequētia ſic: Quia dictur⁹ eſt de damnatione antichriſti ⁊ ſuoꝝ: poſſet aliq̄s querere quare damnabunt̃: Reſpondet Glo. Quia pugnauerunt contra chriſtum: qui tam potens eſt ꝙ eos deuicit: ⁊ ꝓpter h̄ ipſius potentiā hic deſcribit. Et vidi celū apertum ⁊c̄. Ad litterā ianuam celi apertam que prius fuerat clauſa. Gen. iij. d. Et collocauit ante paradiſum voluptatis cherubin: ⁊ flāmeum gladium atq̄ verſatilem. Per hoc ꝙ cherubin: qui interꝑtat̃ plenitudo ſciētie/ponebat̃ ante paradiſū: ſignificatū ē ꝙ ianua nō aperiret̃ niſi per filiū dei q̄ eſt patris ſapiētia. Itē q̄ gladi⁹ flāme⁹/ſignificabat̃ ꝙ nō niſi ꝑ charitatē apiret̃. Uel celū/ſcrōs ī q̄b⁹ ſūt dei myſteria in q̄ſi celo celata. Ezech. j. a. Cum eſſem iuxta fluuiū chobar aperti ſunt celi. Glo. Myſteria reuelata ꝙ homo poſſit aſcendere celum ⁊ cognſcere deum. Et concordat p̄me expoſitioni. Sed q̄s aperuit: Chriſt⁹. Unde ſequit̃: l Et ecce equus alb⁹. Hic dicunt̃ quattuor. Primo deſcribit̃ chriſt⁹ a cōditiōe vtriuſq̄ nature/hūane ſcilicet ⁊ diuine. Secundo a potentia quā habet ſm vtrāq̄ naturam: ibi: Et cū iuſticia iudicat. Tertio oſtenditur vnde habet hanc potentiā: ibi: Et in capite eius diademata multa ⁊c̄. Quarto ꝙ ipſe ſingulariter habet hanc potentiam: ibi: Habens nomen ſcriptum ⁊c̄. Dicit ergo: Et ecce equus: id eſt caro chriſti portans ad bellum contra diabolum verbum dei: quia Eſa. xix. a. Aſcendet dominus ſuper nubem leuem. i. ſup carnē: ſicut ſup equū. m Albus: quia ſine fuſcatiōe peccati. Cant. v. c. Dilectus meus candid⁹ ⁊c̄. De hoc equo Prouerb. xxj. d. Equus parat̃ ad diem belli: dominus autem ſalutem tribuet: id eſt diuinitas. n Et qui ſedebat ſuper eum. ſ. diuinitas ſup carnē. Et in hoc oſtendit̃ ꝙ ipſe ſm diuinitatem maior eſt ſe ipſo ſm carnem. o Uocabitur fidelis: in primo aduentu. p Et verax. Hoc magis in ſecundo: q̄ tūc plene faciet retributiones meritoꝝ/tā bonis ſcilicet q̄ malis. Tamē vtrūq̄ referri pōt ad vtrūq̄ aduētū. Deut. xxxij. a. De⁹ fidelis ⁊ abſq̄ vlla iniquitate iuſt⁹ et rect⁹. Ioh. iij. d. Qui aūt acceperit ei⁹ teſtimoniū: ſignauit q̄ de⁹ verax eſt. Fidelis. Glo. Quia ꝓmiſſa implet. Et verax: quia ipſe veritas ⁊ veraces facit. q Et cum iuſticia. Hic deſcribit vel commendat chriſtum a potentia quā habet ſm vtranq̄ naturam. Et primo determinat quid poſſit ſm diuinam naturam dicens: Et cum iuſticia iudicat. Glo. Unicuiq̄ reddit iuxta opera ſua. Ex vi aſſociatiue p̄poſitionis poteſt concludi ꝙ in iudicio eius iuſticia non erit ſola. Et hoc eſt verum: quia etiam in inferno erit miſericordia relaxans/⁊ ſi non liberans. Sed q̄ magis apparebit ibi iuſticia q̄ miſericordia: propter hoc ponitur in aſſociatione ⁊ cum iuſticia nominat̃. Roma. ij. a. In die ire et reuelationis iuſti iudicij dei. r Et pugnat: modo pro membris ſuis. Exo. xiiij. f. Fugiamus iſraelem: dominus enim pugnat pro eis contra nos. Et in eodem. d. Dn̄s pugnabit pro vobis et vos tacebitis: id eſt diabolo loquenti vobis non reſpondebitis. Loquitur eīn diabolus homini ſuggerendo malum: ſed homo reſpondet ei quando conſentit. Uel pugnat. i. pugnabit in die iudicij contra malos condemnando ipſos. ſ̄. j. d. Et de ore eius gladius ex vtraq̄ parte acutus exibat. Sap. v. d. Pugnabit pro eo orbis terre contra inſenſatos. s Oculi autem eius. Hic determinatur eius potentia ſm humanam naturam: que potētia eſt plenitudo gratie. Unde dicit: Et oculi eius: id eſt dona ſpirituſſancti/vel gratia ſunt: t Sicut flamma ignis: comburens vitia: accendēs affectum ⁊ illuminans intellectum. Zach. iij. d. Super lapidem vnum ſeptem oculi ſunt. De hoc. ſ̄. j. c. Oculi eius tanquā flamma ignis. Uel oculi ſunt prelati: qui debēt alijs prouidere: ſicut oculus p̄uidet toti corpori. Cant. v. c. Oculi eius ſicut columbe ſuper riuos aquarū. Ibi eīn eſt columba vt bibat: et a rapacib⁹ auibus ſibi p̄uideat: et riui aquarum/ſunt flumina ſcripturaꝝ. v Et in capite eius. Hic tertio oſtendit vnde principaliter habet hanc poteſtatem: quia a diuinitate que eſt caput chriſti. j. Corinth. xj. a. Caput chriſti deus. Et quicūq̄ aliquid poſſūt ab ea habent quod poſſunt. Sap. v. c. Accipient regnum decoris ⁊ diadema ſpeciei de manu dn̄i. Sap. xviij. d. Magnificētia tua in diademate capitis illi⁹ ſcp̄ta erat. Dicit ḡ: Et in

Marginalia: f. 22. b. (beside "et quē me maiorē in-"); C / ʒ. i. c. et. 2. e. (beside "ecce equus alb⁹")

ꝰ capite eiꝰ.i.ī diuitate/ a Diademata mlͣa:qꝛ venit pu/
gnare ꝯ beſtiā que habebat capita ſeptē ⁊ decē diademata.ſ.
xij.a. Et.xiij.a. Sup cornua eiꝰ decē diademata. Hāc beſtiā
chriſtus in ſua paſſione deuicit:ſm qđ ſignificatum eſt.j.Pa/
ral.xx.b. Tulit dauid coronam de capite melchon:qui inter/
ꝑtatur rex eorum/et
ſignificat diabolū:
quē humiliauit chri/
ſtus/et inuenit in ea
Eſa.63.a. auri pondo talentū
⁊ ꝑcioſiſſimas gem/
mas/⁊ fecit inde ſibi
diadema. Quaſi co/
ronam ſibi fecerat di
abolus de his quos
ſub ſeruitute tenebat:quā tulit ab eo dn̄s/quādo ſua paſſione
genus humanū liberauit:⁊ multos īuenit feruentes auro cha/
ritatis ⁊ fulgentes ꝑcioſitate ceterarum virtutum:quos om/
nes ī filios adoptauit/⁊ ſic quaſi diadema ſibi fecit. Prouer.
xvij.a.Corona ſenum filij filiorum. Et dicit pluraliter. Dia/
demata multa:ꝓpter ſanctos diabolum deuincentes per
auxilium et virtutem dei:quorum ſinguli ſunt ei diademata
et corone. Cant.iiij.c. Coronaberis de capite amana/qui
interꝑtatur iniquus:de vertice ſanir/qui interꝑtatur deus lu/
minis vel nouitatem extollens:et hermon/q̄ interꝑtatur ana/
thema meroris vel triſticie:⁊ ſignificāt hec oīa diabolū:de
cuius capite coronant̄ ſancti/quando caput eius conterunt et
peccatores ei auferunt. b Habens nomē. Hic oſtendit
ꝙ chriſtus ſingulariter ꝑdictam habet poteſtatem:nec a chri/
ſto eius membra excludunt̄. Unde dicit:Habens nomen:
qđ eſt deus homo emanuel. Eſa.vij.c.Et vocabit̄ nomen eiꝰ
emanuel.i.nobiſcū deꝰ. c Scriptū. Nomē eīm dei ſcriptū
fuit ī carne/qñ verbū caro factū ē: Joh.j.b.qđ ſcꝑſit beata vir/
go:cū dixit:ecce ācilla dn̄i ⁊c. Luce.j.d. Statim eīm ad h̄ ver/
bū formatꝰ eſt verus hō chriſtꝰ in ſuo vtero ⁊ deꝰ vnitus hūa/
Pſ.44. nitati. Unde ipſa ꝓprie poteſt dicere illud Pſ. Lingua mea
calamus ſcribe velociter ſcribentis. Hanc velocitatē ſcriben/
di nō habēt alie mulieres in cōceptu ſuo:quia virtus informa/
tiua figuram conferens pueri ante quintam ſeptimanam poſt
receptionē ſeminis in matrice non agit in ipſum ſemen ad in/
formationē. Et hoc verum eſt ſi puer debeat naſci in ſeptimo
mēſe:qꝛ ſi ī nouo vel decimo debeat naſci/nō incipit informa/
tiua agere vſqꝫ ī ſeptima ſeptimana:ſic dicit Macrobiꝰ. No
mē dico/ d Qđ nemo/infidelis/ e Nouit:vere degustādo
eiꝰ ſaporis dulcedinē: f Niſi ipſe:⁊ ſui p eū. Uel nemo no
uit/plene/niſi ipſe. Gen.xxxij.g. Cur queris nomen meum
quod eſt mirabile. Eſa.liij.c. Generationem eius quis enar/
rabit? g Et veſtitus. Tertia ꝑticula tertie ꝑtis huiꝰ toti/
us. Et vidi celum ⁊c. vbi oſtendit̄ per quid chriſtus hūc
effectum eſt conſecutus:quia merito paſſionis. Unde dicit:
Et veſtitus erat veſte aſperſa ſanguine: Ad litteram
paſſa carne. Eſa.lxiij.a. Quare rubrum eſt indumentū tuum?
Et reſpōdet̄ Eſa.lix.d. Indutus eſt veſtimentis vltionis:et
hoc fuit in incarnatiōe:⁊ opertꝰ eſt quaſi pallio celi:hoc fuit ī
paſſione. Uel Ueſtem aſperſam ſanguine: vocat martyres:
Pſ.78. qui ſuum ſanguinem fuderūt ꝓ domino. Pſ. Effuderunt ſan
guinem ipſorum ⁊c. Et Gen.xlix.b. Lauabit in vino ſtolam
ſuam ⁊ pallium ſuū in ſanguine vue. h Et vocabat̄ no/
men eiꝰ verbū dei:quo deus pater omnia fecit. Hoc ē ver
bum quod dixit:⁊ facta ſunt omnia.ſ.per ipſum: Joh.j.a. Itē
hoc eſt verbum qđ patrem occultum nobis nunciauit: Joh.
j.b. Unigenitus filius qui eſt in ſinu patris nobis enarrauit il
lū. Et Joh.xvij.a. Pater manifeſtaui nomen tuū hominibꝰ
quos dediſti mihi de mundo. i Et exercitus. Quarta
particula:vbi oſtendit qui ſunt participes illius effectus di/
cens:Et exercitꝰ/martyrū vel oīm fideliū: k Qui ſunt
in celo.i.ī eccleſia ⁊ numero ⁊ merito. Uel i Exercitꝰ:nō
qui ſunt in pace ⁊ requie ⁊ ocio:ſed ſūt in militari exercitio/pu
gnantes contra mundum/carnem ⁊ diabolum:⁊ hoc non pro
terrenis vel vanis:ſed k Qui ſunt in celo.i.ꝓ celeſtibꝰ

a eiꝰ diademata multa:habēs
b c nomē ſcriptū qđ nemo nouit
d e f niſi ipſe. Et veſtitus erat veſte
g h aſperſa ſāguie ⁊ vocabat̄ nomē
i eiꝰ verbū dei. Et exercitꝰ q̄ ſūt
k l m ī celo ſequebāt̄ eū ī eqs albiſ:
n o p veſtiti byſſino albo ⁊ mūdo:
q r ⁊ de ore ipſiꝰ ꝓcedit gladiꝰ ex
s t vtraqꝫ pte acutꝰ:vt ī ipō pcuti
t v at gētes. Et ipſe reget eas ī vga
x y ferrea:et ipſe calcat torcular
z vini furoris ire dei oīpotētis.

habendis:quia regnum dei vim patit̄ ⁊ violenti rapiūt illud:
Matth.xi.b. Ubi inquā/ l Sequebant̄ eum/per viam
paupertatis/humilitatis ⁊ māſuetudinis:ſedentes ſuple m
In equis albis.i.ſeruantes ſummoperē mundiciam car/
nis.ſ.xiiij.a. Hi ſunt qui cum mulieribus non ſunt coinquina
ti:virgines eīm ſūt:
et ſequuntur agnum
quocunqꝫ ierit. Uel
In eqs albis.i. ſ.i.d.
ad exemplū equoꝝ: Depꝛiuilc.c. ex ore
ſanctorum videlicet
apoſtolorum:qui fu ſ.2.g. Pſ.2.
erūt equi domini fre
nati per obedientiā:
ſed albi per innocen/
tiam ⁊ mūdiciam. Zach.x.b. Uiſitauit dominus exercituum
gregem ſuum/domum iuda:⁊ poſuit eos q̄ſi equū glorie ſue
in bello. n Ueſtiti byſſino.i.corporibus ad iuſticiam ꝑ/
paratis. o Albo.i.albatis per mundiciam. p Et mun/
do.i.mūdis per intentionem rectā. Sequit̄: q Et de ore
eiꝰ. Hec eſt ſecunda pars illiꝰ totiꝰ: Et vidi celum ⁊c. in
qua agit de poteſtate quā habiturus eſt chriſtus in ſecūdo ad
uētu.ſ.ī iudicio. Et dicunt̄ h̄ duo. Primo deſcribit quā potē/
tiam habebit tunc chriſtus. Secundo oſtendit ꝙ nō ſolum in
diuinitate/ſed in humanitate habebit eam:ibi:Et ipſe cal/
cat ⁊c. Dicit ergo: s Et gladiꝰ ex vtraqꝫ parte acu/
tus.i.ſententia diuina incidēs animas ⁊ corpora. r Pro/
cedit.i.procedet in die iudicij/de ore ipſius chriſti.ſ.
Ezech.v.a. Sume tibi gladium acutum radentem pilos. Et
Ezech.xxxi.b. Gladius exacutus eſt. Bis dicit gladius:qꝛ
in malis:punientur ⁊ male cogitationes mentis et praui mo/
tus corporis/vt dicit Glo. Uel hic gladius/ſm Glo.eſt ſciē/
tia vtriuſqꝫ teſtamenti. t Ut in ipſo percutiat gētes:
in preſenti:quoſdam quidem ad mortem:quoſdam ad vitam:
vt dicit Glo. Et hoc cōpetit vtriqꝫ expoſitioni ꝑmiſſe:quia ⁊
gladiꝰ ſcꝑture et gladiꝰ extreme ſentētie:q̄ſdā pcutit ⁊ facit ti/
mere:et ꝓpter hoc corrigunt̄:q̄ſdā pcutit/ſed pcuſſi non timēt
ſed negligūt/occidunt̄. v Et ipſe reget eos ī virga fer/
rea:id eſt inflexibili iuſticia. Hoc refertur ad futurum: Eccl.
xi.b. Si ceciderit lignum ad auſtrū aut ad aquilonem:in quo
cunqꝫ loco ceciderit ibi erit. Modo quidem virga chriſti li/
gnea eſt vel viminea:ſed tunc erit ferrea. Uel poteſt exponi ī Moraliter
preſenti moraliter:vbi ſancti ducunt̄ de virtute in virtutem p
diuinā correctionē:mali vero de vitio in vitiū. Unde flagellū
domini quo hic regit/ſanctis eſt virga correctionis:ſed malis
ferrum obſtinationis. x Et ipſe calcat ⁊c. Hic oſten/
dit ꝙ hanc potentiam habebit chriſtus etiam in humani/
tate/oſtendēs primo cauſam huius:que eſt:quia moriens in
carne mortem deſtruxit/et reſurgens vitam reparauit. Per
torcular/autem/vini furoris ⁊ ire/intelligitur penalitas
opprimens:quam contrahimus a peccato primi hominis. Et
hec eſt duplex:ſcilicet mors eterna ⁊ mors temporalis. Pri/
ma eſt vinum furoris:ſed ſecūda vinum ire. Primam deſtru/
xit re:quia modo ſancti euolant in celum. Secundā deſtruxit
dupliciter: Jam re in ſeipſo:ſed ſpe in nobis. Dicit ergo: x
Et ipſe calcat. Poteſt continuari ad precedens ſic:merito
puniet tunc malos:qui in preſenti potuiſſent euaſiſſe mortem
ſi voluiſſēt: Et.i.quia:ipſe calcauit/deſtruxit.ſ.aut re aut
ſpe. y Torcular vini furoris ire:id eſt mortē eternam:
que dicit̄ furor. Et mortē temporalē:que dicitur ira. z Dei
omnipotentis. Hoc dicit quia iuſto iudicio ex pctō ꝑmi hoīs
venire iudicauit. Uel torcular poteſt dici fomes peccati:et
hoc quia animam deprimit:vnde dicitur lex membrorum. Et
dicit̄ vini:quia per aliquam delectationem trahit et decipit/
per cuius dominium continuata fuit ira dei in totum genus
humanum. Et furor/ſm Glo.cōtinuatio eſt ire donec ipſum
calcauit dominus debilitādo per virtutem paſſionis ſue. Un
de Eſa.lxiij.a. Torcular calcaui ſoliꝰ. Moraliter aūt Tor/ Moraliter
cular.ſm Glo.dicitur tribulatio/ ī qua dominus dum poſi/
tos ſanctos calcat/in gratia eos ampliat:vt de vino furoris

ꝰ et ire fiant vinū repo/

¶ et ire fiant vinum reponendum in cellario dei. a ¶Et habet in veſtimento eius. Hic ponit effectum cauſe quã pmiſit: et quaſi concludit/ ꝙ q2 ſic torcular calcauit: meruit in humanitate habere poteſtatẽ iudicãdi. Unde dicit: Et ideo in veſtimẽto: id eſt in hũanitate: b ¶Et: id ẽ c ¶In femore ſuo. i. i carne vel hũanitate: quã habuit ꝓpagatã ex patrum progenie
f.17.d. que per femur ſigni/
1.Timo.6.c. ficatur/ habebat/ d
¶Scriptum/ indelebiliter hoc quod ſequitur. e ¶Rex regum et dominus
B dominantiũ: quaſi ſm humanitatem rex et dominus ẽ omnium dominorũ. Un
Pſ.49. de Pſ. Deus deorum dominus locutus eſt. Phil. ij. a. Quia humiliauit ſe factus obediens vſq3 ad mortem/ dedit illi deus nomen quod eſt ſuper omne nomen: et conſtat ꝙ in humanitate mortuus eſt et exaltatus nõ i diuinitate. Vel poteſt legi copulatiue ſic: Et habebat ſcriptũ in veſtimento. i. in hũanitate: et in femore. i. in patribus a quibus deſcendit/ ſcriptum per promiſſiones ꝙ ipſe eſſet rex regum et dominus dominantium.
Moraliter Glo. moraliter appellat veſtimenta: corda fideliũ: in quibus ſcriptum eſt calamo fidei: ꝙ ipſe chriſtus eſt rex regum: id eſt ſanctorum qui ſe et alios bene regunt: quorum tamen ipſe eſt rex: quia omnes ſancti ei comparati quaſi nihil ſunt. Eſa. xl. d. Omnes gentes quaſi non ſint: ſic ſunt coram eo: et quaſi nihilũ et inane ſic reputate ſunt. f ¶Et vidi vnum angelum ⁊c̃. Hec eſt tertia pars illius totius: Et vidi celum apertum ⁊c̃. In qua poſtq̃ de iudicio locutus eſt/ monentur fideles vt chriſto adhereant: et ſic poſſint vitare penas malorum et aſſequi gaudia bonorum. Dicit ergo: Et vidi vnum angelum: id eſt vniuerſitatem pdicatorum. g ¶Stantẽ in ſole. i. pdicantes publice. Vel ſtantẽ in ſole. i. plenitudine cognitionis dei et amoris: vel in lumine intelligentie ſcripturarum et in calore celi animarũ: ſicut ſol et calorem reddit et lumen. Et ei qui talis adhuc non eſt/ nõ debet aperiri porta pdicationis etiam ſi lumẽ ſcientie habeat ſine calore celi. Unde Neemie. vij. a. Non aperiantur porte hieruſalem vſq3 ad calorem ſolis. h ¶Et clamauit: In hoc exprimitur celus. i ¶Voce magna: per ſcripturas cõfirmata. Illa enim vox pdicatoris parua eſt: que nõ fulcitur ſcripturis. k ¶Dicens omnibus auibus: id eſt ſanctis qui leues ſunt et agiles in promotione boni. Baruch. iij. b. Qui in auibus celi ludũt. l ¶Que volãt pẽnis virtutũ m ¶Per mediũ celi. i. cõmunitatẽ catholice fidei q̃ eſt in celo eccl'ie militãtis: Vel que volant/ alis contemplationis. Que ſũt ſex: Vacatio/ tuitio/ admiratio/ dilectio/ delectatio/ anhelatio. Per mediũ celi/ ad litterã: diſcurrendo per ordines angelorum et rimando quantus ardor ſit in ſeraphin: quãta lux in cherubin: quãta diſcretio in thronis/ et ſic de aliis. Contemplando etiam cuneos ꝓphetarum/ chorum apoſtolorum/ ſcriptoriã euãgeliſtarũ/ cunas innocentiũ/ turmas ſanctorum/ exercitus martyrũ/ collegia confeſſorum/ choreas virginum/ contubernia matronarũ/ thoros coniugatorum/ conuentus pdicatorũ/ cenobia monachorum: inde tranſire ad mare/ quod receptiuum eſt omnium fluminum. i. ad beatam virginẽ: in qua intrant flumina omniũ gratiarum: quo tranſito venitur ad terram ꝓmiſſionis/ dominũ ſcilicet ieſum chriſtũ: qui reuera fluit lacte humanitatis et melle diuinitatis. Ibi colligendi ſunt fructus qui deferantur ad filios iſrael habitantes in tabernaculis/ palmites ſcilicet cũ vite vnde eliciatur vinum dilectionis dei: quo potati et inebriati obliuiſcamur terrena. Item ficũ ſpiritualis dulcedinis: qua guſtata toto animi voto et deſiderio anhelent ad eterna. Item malogranatum ordinate et feruide conuerſatiõis: qua feſtinent ingredi in illam requiem/ aſpirãtes ad martyrium: vt ſic per multas tribulationes ſequantur dominum: et tandem introducantur in regnum. Hec tria detulerunt exploratores de terra promiſſionis ad populum qui erat in pharan: ſicut legitur Numeri xiij. Vel que volãt: ſpũali intelligẽtia/ per mediũ celi: id eſt per concordiam noui et veteris teſtamenti: ſicut faciunt ſancti pdicatores: quia heretici ſunt in extremis. Unum tamen extremum tenent iudei: qui non recipiunt nouũ teſtamẽtũ. Aliud extremum tenent heretici: qui non recipiũt vetus. Unde q2 ſunt in extremis/ cũ virtus ſit in medio: extrema eorũ luctus occupabit: Prouerb. xiiij. b. Et quod dicunt pdicatores: vel quod dicit angelus: Hoc. ſ. n ¶Venite/ per fidẽ/ o ¶Cõgregamini: per bonã operationẽ: Vel n ¶Venite/ bñ operado. Jaco. iiij. b. Appropinquate deo. o ¶Et cõgregamini/ per fidei et ſpei et charitatis vnitatẽ. p ¶Ad cenam magnã dei/ intranſitiue: id eſt ad ipſum deũ qui erit cena et refectio magna vobis. Ipſe enim eſt panis viuus qui de celo deſcendit Joh. vj. d. q ¶Ut manducetis: delectãdo/ non in pena: ſed in dei vindicta. r ¶Carnes regum: id ẽ maiorũ i dignitatibus ſeculi: s ¶Et carnes tribunorum: inferiorum in poteſtate et nobilitate. t ¶Et carnes fortium: in corpore vel mediocriũ in poteſtate. v ¶Et carnes equorum. i. ſubditorum aliis. x ¶Et ſedentium in ipſis: ſcilicet prelatorum eccleſiaſticorum. y ¶Et carnes liberorum: id eſt eorũ qui a iuſticia ſunt liberi: quales ſũt multi clericorum qui faciunt ſuam libertatem velamen malicie: z ¶Ac ſeruorum peccati ſcilicet. a ¶Et puſillorũ. i. accidioſorum: quales ſũt multi religioſi. b ¶Ac magnorum: per elationẽ ſuperbie/ aut ſua reputatione. Et hoc totũ ſumptũ eſt de Ezech. xxxix. d. Dic omni volucri celi et vniuerſis auibus cũctiſq3 beſtiis agri: Conuenite/ concurrite/ ꝓperate vndiq3 ad victimã meã: quã ego immolo vobis: victimam grandem ſuper mõtes iſrael/ vt comedatis carnes et bibatis ſanguinem: carnes fortium comedetis et ſanguinem principum terre bibetis: arietum/ agnorum/ taurorum et altilium et pinguium omnium: et comedetis adipẽ in ſaturitate: et bibetis ſanguinem in ebrietate de victima quã ego imolabo vobis: et ſaturabimini ſup menſam meã de equo et de equite forti/ et de vniuerſis viris bellatoribus: ait dominus deus. c ¶Et vidi beſtiam ⁊c̃. Hec eſt ſecunda pars huius capituli: et etiam ſecunda pars huius viſionis que incepit. xviij. ca. Et agitur in hac parte ſpecialiter de pena antichriſti et ſuorum. Et dicuntur hic quattuor. Primo cauſa pene antichriſti et ſuorum: que eſt pugna eorum cõtra dominũ. Secũdo pena que eſt mors eterna: ibi: Et apprehenſa eſt beſtia ⁊c̃. Tertio modus pene: qui eſt ꝙ viui ſunt cruciati: ibi: Viui miſſi ſunt hi duo in ſtagnũ ⁊c̃. Quarto gaudium ſanctorum de eorum dãnatione: ibi: Et omnes aues ſaturate ſunt carnibus eorum. Dicit ergo: Et vidi beſtiam: id eſt antichriſtum crudelem et effrenatũ. d ¶Et reges terre: id eſt apoſtolos eius ſola terrena querentes. e ¶Et exercitus eorum: id eſt oẽs ei ſeruientes. f ¶Congregatos ad faciendum prelium cum illo. i. contra illum. g ¶Qui ſedebat in equo: id eſt contra chriſtum. h ¶Et cum exercitu eius: id eſt contra exercitũ eius: ſcilicet contra ſanctos. Dañ. xj. f. Magnificabitur aduerſus omnem deum: id eſt aduerſus ſanctos: et aduerſus deum deorum loquetur magnifica: et dirigetur donec compleatur iracũdia. Hoc autem prelium erit per tria: ſcilicet blaſphemias/ perſecutiones et miracula: Matth. xxiiij. b. Surgent enim pſeudo chriſti et pſeudo prophete: et dabunt ſigna magna et prodigia.

Et habet in veſtimẽto et in femore ſuo ſcriptum: Rex regũ et dominus dominantiũ. Et vidi vnum angelum ſtantem in ſole/ et clamauit voce magna dicens omnibus auibus que volabãt per medium celi: Venite et congregamini ad cenã magnã dei: vt mãducetis carnes regum et carnes tribunorum et carnes fortium et carnes equorum et ſedentium in ipſis: et carnes omniũ liberorũ ac ſeruorum et puſillorum ac magnorum. Et vidi beſtiã et reges terre et exercitus eorum cõgregatos ad faciẽdũ prelium cũ illo qui ſedebat in equo et cũ exer

Al. ſtagni
Al. ſtagnũ dei

ꝸ a Et apprehenſa eſt. Secunda pars vbi dicitur pena. Et apprehēſa eſt beſtia: id eſt eternaliter punita. b Et cum illa pſeudo ꝓphete: qui bona futura promittebant credentibus in beſtiā. c Et qui fecit ſigna coram ipſo. id eſt quicunqꝫ. Et dicit ſingulariter ꝓpter vniformitatē intē/tionis praue: quā habebunt oēs illi. Un/de ꝛ ſeqꝛ: d Qui/bus ſignis. ſ. ſedu/xit. i. ſeorſum a via vite duxit: eos qui acceperūt chara/cterem beſtie/ cre/dentes in eā. e Et qui adorauerūt imaginē ei⁹: ſicut iudei: qui eum recipi/ent ꝛ dicent eſſe meſ/ſiam ſuum: ſcd̄m qḋ predixit eis dominus Joh. v. g. Si alius venerit in nomine ſuo/ illum recipietis. De huius pena dicit Hiere. lj. c. In perſona domini: Ecce ego ad te mons peſti/fer ait dominus: qui corrumpis vniuerſam terram: extendam manum meam ſuper te ꝛ euoluā te de petris/ ꝛ dabo te in mō/tem combuſtionis/ ꝛ nō tollam de te lapidem in angulum ꝛ la/pidem in fundamento: ſed perditus eris in eternum/ ait domi/nus. f Uiui miſſi ſunt. Tertia pars vbi oſtenditur mo/dus pene: que maior erit q̄ aliorum/ ad ſimilitudinem illius qui viuus comburitur. Dicit ergo: Uiui miſſi ſūt hi duo: ſcilicet beſtia et pſeudo ꝓphete: vel illi qui ꝓuidebant futura: et iſti qui facient mirabilia. Miſſi ſunt viui: Ecce mod⁹ pe/ne ꝛ immenſitas. g In ſtagnum: Ecce pene imobilitas. h Ignis: Ecce ardor iextinguibil. i Et ſulphuris: Ec/ce fetor intolerabilis: Et per hec duo: ignē. ſ. ꝛ ſulphur nota/tur pene eternitas: qꝛ ſulphur habet potentiā ꝓximā igni: Et vnde igni cōiunctū ſulphur q̄ſi ſemꝑ ardet. Uiui itaqꝫ dicunt eē miſſi: qꝛ ex certa malitia illi maiores peccabūt. k Et ce/teri ꝛc̄. Deinde ſubiūgit de pena minorū: q̄ q̄dē minor erit: quia minus peccauerunt. Et recto ordine ligat fortem. i. anti/chriſtum/ et deinde diripit vaſa eius: Matth. xij. c. Quomo/do poteſt quiſq̄ intrare in domum fortis ꝛ vaſa eius diripere: niſi prius alligauerit fortem et tunc vaſa diripiet. Dicit ergo: Et ceteri/ ſcilicet ſequaces eius. l Occiſi ſunt: id eſt oc/cidentur in gladio: id eſt in ictu gladij. n Sedentis ſu/per equum qui/ gladius ſcilicet procedit de ore ipſi⁹: id eſt ſententia: quā in die iudicij ꝓferet chriſt⁹. Uel ſm̄ Glo. k Ceteri/ ſcilicet q̄ non adherebūt ei: l Occiſi ſunt: bo/na occiſiōe: qꝛ mūdo moriūt ꝛ viuūt deo. m In gladio: id eſt pro timore gladij: id eſt ſententia iudicij: ne cadat ſuper eos. Job. xix. d. Fugite a facie gladij: quoniā vltor iniquita/tum eſt gladius. o Et omnes aues. Hoc eſt quartū vbi oſtendit gaudium ſanctorum de vindicta malorū/ dicens: Et oēs aues: id eſt ſancti oēs p Saturate ſunt de carni/bus eorum: id eſt delectati ſunt videndo penas eorum: non inquātum pena ſed inquātum dei vindicta. Pſ. Letabitur iu/Pſ. 57. ſtus cū viderit vindictā ꝛc̄.

a citu eius. Et apprehenſa ē be b ſtia/ et cū illa pſeudo prophe c ta/ et qui fecit ſigna coram ip/ d ſo/ quib⁹ ſeduxit eos qui ac/ceperūt characterem beſtie: ꝛ e qui adorauerunt imaginē ei⁹. f Uiui miſſi ſunt hi duo in ſtā/ g h i gnum ignis ardētis ꝛ ſulphū k l ris: ꝛ ceteri occiſi ſunt in glā/ m n dio ſedentis ſuꝑ equū q̄ ꝓce o dit de ore ipſi⁹: ꝛ oēs aues ſa p turate ſūt carnib⁹ eoꝝ. q

Ca. XX

ET vidi ān/ r gelū deſcēdētē de celo s hābētē clauē abyſſi ꝛ catenā t v x magnā i mānu ſua. Et āpphē

Expoſitio Ca. XX

ET vidi angelum deſcendentem de celo ꝛc̄. Tertia pars huius viſionis ſexte: in qua agitur ſpecia/liter de damnatione diaboli. Et diuiditur hoc capitu/lum in quattuor partes. In prima oſtendit a quo damnabit diabolus/ quia a chriſto: quia qui in humili aduentu potuit il/lum ligare quātum voluit/ glorificatus eundem omnino de/ſtruere poterit: ſicut dicit Glo. In ſecunda parte oſtendit cau/ſam damnationis eius qui eſt abuſus poteſtatis: ibi: Et cum conſummati fuerint ꝛc̄. In tertia oſtendit ſpecialiter dā/nationem et penā quam ex hoc ſibi acquiret: qꝛ et antichriſtū et eius ſatellites et exercitum ad perſequendum eccleſiam et congregabit ꝛ armabit: ibi: Et deſcēdit ignis a deo ꝛc̄. In quarta generaliter oſtendit eius damnationem et totius corporis ſui penam quam ex hoc conſequetur/ quia commu/niter omēs decipit: ibi: Et vidi thronum magnum ꝛc̄. Et modo coniungitur in pena cum beſtia et pſeudo pro/phetis: modo cum omnibus alijs/ quia magis luet et ſuſtine/bit cunctis: quia ipſe omnes decepit. In prima parte ſic pro/cedit: Primo agit de ligatiōe diaboli facta a chriſto in primo aduentu: quādo. ſ. venit humilis oſtē/dens ꝑ quid et quā/to tempore eū liga/uit. Secūdo oſidit q̄nta libertaſ bono/rū ſecuta ſit hāc al/ligationē diaboli: ibi: Et vidi ſedeſ ꝛc̄. Prima ps ha/bet duas. Primo enim oſtendit chri/ſtum in humilitate aduentus primi habuiſſe potentiam alligandi fortem: ſecū/do vſum vel effectum illius potētie ſubiūgit: et hic vſus fu/it alligatio diaboli: ibi: Et apprehendit draconem ſerpentem antiquū ꝛc̄. Dicit ergo. q Et vidi an/gelum: id eſt chriſtū/ r Deſcendentē de celo: id eſt intantum ſe humiliantem/ vt de ſolio maieſtatis ſue veni/ret induere ſaccum mortalitatis noſtre. Hic eſt ros in vel/lus gedeonis deſcendens/ area ſicca manēte: Judic. vj. g. Hoc vellus fuit beata virgo: que plena fuit humore gratie et ſicca ab humore culpe. Hic deſcenſus ſignificatus eſt Dan. iij. e. per angelum deſcendentem in caminum ignis/ qui tres pueros illeſos conſeruauit ab exuſtione ignis/ fa/ciens mediū fornacis q̄ſi ventū roris flantē. Fornax erat infirmitas noſtra ꝛ penalitas quā chriſtus aſſumēs oēs fi/deles qui ſignificantur per tres pueros a temptatione pec/cati ſufficienter cogente liberauit. Primum autem forna/cis: id eſt tribulationis fuit aſperitas: vtrinſum cōtinuitas: ſed medium ſpes/ que aſperitatem coniungit continuitati: quia propter ſpem future retributionis libenter patimur continue: hic ros id eſt ſpes futuri obuians homini in tri/bulatione laſſato confortat eum et humilem reddit. Eccl. xliij. c. Obuians ros ab ardore venienti: humilem efficiet eum. Sequitur: s Habentem: quaſi ſic vidi chriſtum humilem: et tamen/ Habentem clauē: id eſt poteſtatem abyſſi: id eſt ſuper abyſſum. i. ſuper diabolū. Et hec po/teſtas eſt: quia nō poteſt ſeuire diabolus niſi quātū deus ꝑmittit. ſ. j. d. Et habeo claues mortis ꝛ inferni. Haben/tem per ſe: quia naturaliter: ſed nō a ſe: quia q̄cq̄d habet fi/lius habet a patre. Diabol⁹ aūt poteſtatē habet ſed nec ꝑ ſe nec a ſe. Unde. ſ. ix. a. Uidi ſtellam de celo cecidiſſe: id ē diabolum: ꝛ data eſt ei clauis putei abyſſi. Crux etiam cla/uis dicit. Eſa. xxij. f. Dabo clauem dauid ſuper humerum eius: et hoc quia aperuit paradiſum et clauſit infernum. ſ. iij. c. Qui aperit ꝛ nemo claudit ꝛc̄. Nec ſolum ſuper dia/bolum habuit chriſtus poteſtatem: imo ꝛ ſuꝑ omnia. Un/de ſequitur: Et habentem. ſ. t Catenam magnam. i. ineuitabilem potentiam qua conſtringit omnia/ ſicut dicit Glo. v In manu ſua: id eſt in operatione paſſionis: vbi abſcondebatur fortitudo ſua et potētia/ qua tū diabo/lus latenter ligabatur. Unde Abacuk. iij. a. Ibi. i. in cruce abſcondita eſt fortitudo eius: ꝛ ante faciem eius ibit mors: id eſt diabolus: quē non latuit virtus paſſionis: quia per eā religatus fuit ſicut ſtatim dicitur hic. x Et apprehen/dit ꝛc̄. Notādū q̄ ē triplex catena. Prima ineuitabilis dei potētia vt hic: Habentem clauem abyſſi et catenā magnam. Item per catenas ſignificant peccata. Leuit. xxvj. b. Confregi catenas ceruicum veſtrarum vt incede/retis erecti. Item penitentia. Hiere. xxviij. d. Catenas li/gneas contriuiſti: id eſt penitentiam leuem facere noluiſti/ ꝛ facies pro eis catenas ferreas: id eſt incurres penam durā et indiſſolubilem inferni. Et apprehendit ꝛc̄. Oſtenſa ꝸ chriſti potentia:

Ap. 9. a. De pe. diſ. 2. c. ſi enim an̄ f. ibi: de celo cecidit lucifer

& chriſti potentia quam tam ſupra diabolū q̄ ſupra omnia: poſuit vſum illius potentię/ ſcilicet alligationem diaboli quam fecit in primo aduentu dicens: Et apprehendit/ chriſtus. ſ. i. peccaſſe oſtendit dum ſe immunem a peccato diabolus occidit/ vt dicit Glo. a ¶ Draconem: propter violentiam nocendi quam prius habuit. b ¶ Serpentem: ꝑpter fallaciam/ qua modo vtit. c ¶ Antiquū: quia a principio nocere incepit. Iob. viij. f. Ille homicida fuit ab initio. d ¶ Qui eſt diabolus: fluens in eos q̄ ſunt deorſū/ nō quęrentes quę ſurſū ſūt: ſed quę ſuper terrā. e ¶ Et ſathanas: ſemper homi aduerſans. Unde quinq̄ nominibus hic nominatus eſt/ propter quinq̄ ſenſus quos ipſe corrumpit. Hiere. ix. f. Mors intrauit per feneſtras. f ¶ Et ligauit eum: id eſt priorem poteſtatem diminuit. g ¶ Per annos mille: id eſt vſq̄ numerus electorum ſit completus. Totum eñ tempus electorum ſignificatur per mille. Componit enim ex denario triplici. Eſt eni mille decies/ decē decieſ: et ſignificat electos: qui in ſtatu triplici impleuerunt decalogū: ſcilicet vel in lege naturę vel in lege ſcripta vel in euāgelio. Sed contra hāc expoſitionem videtur eſſe illud qḋ dicit iam ſtatim: q̄ oportet illum ſolui modico tempore/ ſcilicet tempore antichriſti: et tūc nondum erit impletus numerus electorum. Solutio. Tempus quo ſoluetur erit modicum reſpectu totius temporis quo numerus electorum completur: propter hoc poteſt dici q̄ pars illa modica non facit compoſitionem cum toto. Sic eñ ſolet facere ſcriptura vt p ſynecdochen a maiori parte denominet totum et aliquando a minori. Hoc ſignificatum fuit Tobię. viij. a. vbi raphael alligauit demonium in ſuperioribus partibus deſerti. Raphael chriſtus: qui eſt omnium medicina. Ecci. xxxviij. a. Altiſſimus de terra creauit medicinā: id eſt de beata virgine chriſtum: quę fuit terra dās fructum ſuum
Ps. i. ſicut dicit Ps. Dedit quidē non reddidit: quia terra quę ſemen recipit/ non dat fructum/ ſed reddit: ipſa vero ſine virili ſemine et concepit et peperit. Ecci. xliij. c. Medicina omniū in feſtinatiōe nebulę. h ¶ Et miſit eum in abyſſum: Hoc eſt q̄ eiectus a fidelibus cępit atrocius dominari in malis: vt dicit Glo. Unde Matth. viij. d. Si eijcis nos hinc/ mitte nos in porcos. i ¶ Et clauſit: id eſt licentiam egrediendi ei prohibuit: niſi occulto iudicio viam egrediendi concedat. Iob. xxxviij. a. Quis concluſit quaſi oſtijs mare: id eſt diabolum: Chriſtus cuius primū oſtium fuit incarnatio: ſecundum aſcenſio. k ¶ Et ſignauit: id eſt ſignum crucis poſuit quo a fidelibus repellit. Geñ. xxxij. c. In baculo meo. ſ. cruce tranſiui iordanem iſtum/ ſcilicet impetum paſſionis: et nūc cū duabus turmis regredior/ vna. ſ. angelorum et alia hominum quā abſtulit diabolo. Uel ſignauit: quo ad ſcientiam: quia ante paſſionem chriſti ſciebat de omnibus q̄ deſcenderent ad infernum/ modo autem neſcit: quia etſi multos videat eſſe in peccatis: tamen ignorat vtrum eos habebit. Signauit dico et hoc l ¶ Super illū: hoc dicit vt oſtēdat illū nihil omnino poſſe niſi ex dei ꝑmiſſione. m ¶ Ut non ſeducat amplius gentes/ donec conſūmentur mille anni: id eſt vſq̄ ad illud tempus quo veniet antichriſtus. Sed nonne modo ſeducit multos: Solutio ſic: Sed occaſionaliter tñ et non cauſaliter. Non enim poteſt ſuper homines aliquid niſi ipſi velint: Sed ante aduentum chriſti ſic ſeducebat omēs/ q̄ nullus erat qui non deſcenderat ad infernum propter peccatum primi hominis. n ¶ Et poſt hoc oportet: quia ſic deus conſtituit et voluit illum ſolui: id eſt eius poteſtatem ſicut prius habuit ſibi relaxari: ſed tamen modico tempore: non eſt ergo timendus dicit Glo. o ¶ Et vidi ſedes et ſederūt ſuper eas et iudicium datum eſt illis. Secunda pars primę partis capituli: in qua oſtendit quanta libertas data eſt eccleſię poſt alligationem ſathanę. Ipſo enim ligato ſoluta eſt noſtra ligatura. Quę erat duplex. Prima quia nō poteramus bñ opari ſicut poſt. Secunda quia omnes deſcendebāt ad infernuz. Et ſm hoc hęc pars habet duas ptes. Primo eñ oſtendit q̄ eccl'ię reddita eſt libertas bene operandi. Secundo q̄ eidem eſt reddita libertas in paradiſum intrādi: ibi: Et animas decollatorum ꝑpter teſtimoniū ieſu. Libertas autem bene operandi conſiſtit in bona ordinatione ꝑlatorū ad ſubditos: et ecōuerſo: quę. ſ. ordinatio eſt quando bene iudicant et regunt prelati: et econuerſo prompte et humiliter obediunt ſubditi. Unde dicit: Et vidi ligato ſcilicet dracone/ p ¶ Sedes. i. fideles ſbditos/ paratos portare maiores: et obediētiā. q ¶ Et ſederūt ſuper eas/ maiores. ſ. et prelati bene regendo. r ¶ Et iudiciū: id eſt auctoritas iudicandi. s ¶ Datū eſt. i. data prelatis. ſ. a deo. Roma. xiij. a. Non eſt enim poteſtas niſi a deo. Uel iudicium datum eſt: id eſt diſcretio et executio iudicij iuſti. Si ſic ordinata eſſet noſtra eccleſia/ ipſa terribilis eſſet vt caſtrorum acies: Cant. vj. a. Sic fuit tempore moyſi pro magna parte. Sic etiam fuit in primitiuo ſtatu gratię. Unde Cant. j. c. Equitatui meo in curribus pharaonis aſſimilaui te. Si ſic ſe haberent adinuicem prelati et ſubditi/ poſſet dici eccleſia equitatus domini: armata et ordinata contra currus pharaonis: id eſt diaboli. Sed quia predicta in multis deficiunt: propter hoc frequenter aut non pugnant aut in pugna deficiunt. t ¶ Et animas. Hic oſtendit ſecundam libertatem: quę eſt/ q̄ animę ſanctorum modo poſſunt intrare cęlum qḋ non erat prius. Unde dicit: Et vidi/ animas decollatorum ꝑpter teſtimonium ieſu: id eſt quod perhibuerūt humanitati chriſti: contra arrium. v ¶ Et ꝑpter verbum dei: id eſt propter teſtimoniū qḋ ꝑhibuerūt verbo dei: id eſt diuinitati chriſti: cōtra ſabelliū. Hi ſūt maiores ſancti. ſ. apl'i et martyres: q̄ añ reges et ꝑſides ducti ſunt in teſtimoniū ieſu chriſti. ſ. et hoc illis. i. ꝯ illos q̄ ducebāt eos: vel ꝯ reges añ q̄s ducebant: et gentib'. ſ. alijs. Et licet ſic teſtificati ſūt: tñ nō ſunt recepti. Unde in ꝑſona eorum dicit dominus: Ioh. iij. b. Quod ſcimus/ experimēto fidei loquimur: et qḋ vidimus teſtamur: et teſtimonium noſtrum nō accipitis. j. Ioh. j. a. Qḋ fuit ab initio: quod audiuimus qḋ vidimus oculis noſtris: qḋ perſpeximus et manus noſtrę contrectauerunt de verbo vitę: et vita manifeſta eſt: et vidimus et teſtamur et annūciamus vobis vitam ęternam. x ¶ Et qui non adorauerunt beſtiam. i. antichriſtū in ſe: eorū ſupple vidi animas: y ¶ Neq̄ imaginem eius. i. ipſius apoſtolos. z ¶ Nec acceperunt characterem eius: id eſt ſignum in frontibus: vel litteras eius quibus quaſi inducti aperte recognoſcerēt ſe ei' fideles eſſe. a ¶ Aut in manibus ſuis: id ē qui operatione non ſe geſſerūt ſeruos ſuos et fideles beſtię. Hi ſunt ſancti qui non tranſierūt per martyrium. Horum. ſ. et maiorum ſanctorum et minorum vidi animas. Et quid vidiſti de eis? Hoc. ſ. vidi: quia b ¶ Et vixerunt/ vita glorię. c ¶ Et regnauerunt: in regno qḋ eſt ſine fine: et boc Mille ānis: id eſt in ęternum. Per hoc enim non excludit maiorem numerum. De hoc eñ obijciūt iudei/ q̄ ſi verum dicit Iohannes ergo poſt mille annos terminabitur regnum chriſti. Solutio: Expone ſicut iā dictū ē. Uel poteſt dici et melius/ q̄ loquitur hic de gloria animarum tñ quā habent ante receptionem ſuorum corpo-

a dit draconem/ ſerpentem an-
b tiquum/ qui eſt diabolus et ſa-
c thanas: et ligauit eum per an-
d nos mille: et miſit eum in abyſ-
e ſum: et clauſit et ſignauit ſuper
f illum vt nōn ſeducat amplius
g gentes donec cōſūment mil-
h le āni. Et poſt hoc oportet il-
i lum ſolui modico tēpore. Et
p vidi ſedes et ſederūt ſuper eas:
q et iudiciū datū eſt illis. Et
r animas decollatorum ꝑpter
s teſtimonium ieſu: et ꝑpter ver
t bum dei: et qui non adoraue-
v runt beſtiam neq̄ imaginem
x eius nec acceperūt characte-
y rē ei' in frontib'/ aut in mani-
z bus ſuis et vixerūt et regnaue-
a b c

nem ſuorum corporũ: que recipient quãdo erit impletus numerus electorum. Totum autem tempus quo debet impleri numerus electorum ſignificat per mille; ſicut ſupra diximus. a Cum chriſto. Non dicit ſub chriſto: vt maiorem gloriam ſanctorum exprimat. Reuera eñ/ erunt ſub chriſto: ⁊ hoc erit maxima gloria eis ſubijci cui debent/ et ſicut debebunt ſine pugna ⁊ repugnantia animarum ⁊ corporum. Tunc vere poterũt dicere illud

Pſ.83. Pſ. Cor meum et caro mea exultauerunt in deuz viuum: Vel cum chriſto: id ē quãdiu chriſtꝰ: ⁊ ſic ſignificatur perpetuitas regnandi. Et notandum ꝙ non dixit: Viuent ⁊ regnabunt in futuro: ſed vixerũt ⁊ regnauerunt/ vt dicit Glo. quia iam preſentialiter cum chriſto regnant et viuunt in animabus/ ex eo tempore quo pro chriſto interfecti fuerunt. Et hoc contra quoſdam hereticos qui dicunt ꝙ nullus intraturus eſt/ nec in paradiſum nec infernum ante diem iudicij. Vel vixerunt ⁊ regnauerunt/ referunt ad pſens ſeculum: vbi cum chriſto vixerunt vita fidei et gratie. Joh. xj. c. Qui credit in me etiã ſi mortuus fuerit opinione malorum: qui reputabant fidem ſtulticiam/ in primitiua eccleſia. j. Corinth. j. c. Gẽtibus autem ſtulticiam: Sicut modo multi bonam operationem reputant ſtulticiam: tamen etſi aliter reputetur a malis: viuẽt vita gratie in preſenti/ ⁊ vita glorie in futuro. Et regnauerũt/ diabolum mundum ⁊ carnem deuincendo. Heb. xj. f. Sancti per fidem vicerũt regna. Unde qđ dicit Glo. Ex quo interfecti ſũt ⁊c. exponendum eſt nõ ex quo tempore vt prius diximus: ſed ſic: Ex quo interfecti ſunt: id eſt hoc apparet ex hoc ꝙ pro chriſto interfecti ſunt. Et b Ceteri mortuorum. i. illi inter mortuos qui non fuerũt de pdictis. c Non vixerunt: Minus dicit ⁊ plus intelligit: id eſt pena eterna puniti ſunt in animabus tm̃. d Donec conſumentur mille anni: id eſt tempus totum quo debet numerus electorum impleri: et tunc reſument corpora vt puniãtur in eternum cum illis: ſm ꝙ dicit Amos. iiij. a. Per aperturas exibitis altera contra alteram: id eſt anima contra corpus: et pijciemini in arnon. i. in penã eternã. Et ſm hoc li donec ponitur excluſiue. Vel põt poni incluſiue ſic: Ceteri mortuorum: id eſt qui modo ſunt mortui in anima per peccatum. Non vixerunt: id eſt punient: Donec conſumẽtur mille anni. i. ⁊ tunc et poſt pene eorum non ceſſabunt. Simile. j. Reg. iij. a. Heli nõ poterat videre lucernã dñi anteꝗ̃ extingueretur: id eſt nec tunc nec poſt. Et Math. j. d. Et non cognoſcebat eam donec peperit filium ſuum primogenitum: id eſt nec ante illud tempus nec tunc nec poſt illud. Hic autem oſtendit qui ſunt qui carebunt illa libertate: illi videlicet qui nec morientur martyrio nec in fide: ſed contrarij erunt vtriꝗ̃. e Hec eſt reſurrectio prima: id eſt talis vt dictum eſt. ſ. ligato diabolo hoĩes poſſunt a peccato reſurgere per penitentiam: et qui bene viuunt per gratiam in fine euolant ad celeſtem patriam: ⁊ tunc in anima ſtatim fruunt beatitudine eterna: ſicut dicit Glo. In prima ergo reſurrectiõe q̃ſi tria ſũt. Exitꝰ a pctõ per penitẽtiã vel ꝑ incipientẽ gratiã. Itẽ ꝓfectꝰ in bono vel exitꝰ a difficultate peccati ad facultatẽ bñ opandi ꝑ ꝓficiẽtẽ grãm: vel exitꝰ a mũdo vel a carcere corpis per conſummantẽ gratiam: quãdo. ſ. anima recipitur in celo. Quo ad duo: primo eſt liberatio non in toto/ ſed ſolum in anima: nec a toto/ quia a culpa ſ3 nõ a pena. Quo ad tertiũ eſt liberatio a toto: quia ⁊ a pena ⁊ a culpa: ſed nõ in toto: quia nõdum in corpore/ ſed ſolum in anima. Secunda reſurrectio erit in die iudicij ⁊ tunc erit plena liberatio: quia et in toto. ſ. anima et corpore: ⁊ a toto: quia ab omni ⁊ culpa ⁊ pena. f Beatus ⁊ ſanctus. Hic determinat dignitatem reſurrectiõis

a rũt cũ chriſto mille ãniſ. Ce
b te
c ri vo mortuo₂ nõ vixerũt do
d nec cõſumẽt mille anni. Hec
e ẽſt reſurrectio prima. Beatꝰ
f
g ⁊ ſanctus q̃ habet partẽ in re
h ſurrectiõe pma. In his ſecũ
i
k da mors nõ habet ptãtẽ: ſed

erũt ſacerdoteſ dei ⁊ chriſti eiꝰ
l
m ⁊ regnabũt cũ illo mille ãnis.
n Et cũ cõſũmati fuerint mille
o anni: ſolueť ſathanas de car
p
q cere ſuo ẽt exibit ẽt ſeducet
r gẽntes que ſunt ſuper qua
s tuor angelos terre/ gog ⁊ ma

dicens: Beatus: ꝓpter gloriam beatitudinis eterne: quã iã conſecutus eſt: et ſanctus/ ꝓpter ſecuritatem non amittendi quod habet. Beatus inquam et ſanctus eſt ille/ g Qui habet partem in reſurrectione prima: ipſe eñ iam ſecurꝰ eſt de ſecunda. Et bñ dicit partem: quia illa reſurrectio ſcilicet prima eſt ſm partem: quia ſm animam tm̃. Secunda autem fiet ſm totum: quia ſm corpus et animã. Quare autem beatus et ſanctus oſtendit dicẽs: h Et in his: quaſi vere beatus ẽ: quia in his qui tales ſunt ꝙ habẽt ibi partẽ: i Secũda mors nõ habet poteſtatẽ: id eſt mors gehẽne que ſequitur ad mortem culpe ſicut ex cauſa effectus. Prima igitur mors ẽſt culpa in qua homo obligat pene: ⁊ ſecunda eſt gehenna in qua cruciabitur ſine fine: ⁊ hec mors nõ nature erit defectus/ ſed glorie. Pena enĩ cõtinue contra naturã pugnabit intantum ꝙ deſiderabit natura mori et deficere: ſed non poterit. Unde. s. ix. a. Et datum eſt illis ne occiderent eos: ſed vt cruciarent menſibus quinꝗ̃: ⁊ cruciatus eorũ vt cruciatus ſcorpij cum percutit hominem. k Sed erũt Ecce alia cauſa quare beatꝰ et ſanctꝰ. ſ. laus dei continua pro adeptione glorie eterne: ſicut prima fuit fuga mort eterne cõtinua. Quaſi nõ nocebit eis mors etna: Sed ecõuerſo erũt ſacerdotes dei ⁊ chriſti eiꝰ: id ẽ deo laudes offerẽt tanꝗ̃ ſalutis eterne auctori: ⁊ chriſto homini tanꝗ̃ miniſtro noſtre redemptionis. Nec ſolum laudabunt vel ad tempus laudabunt: imo/ l Et regnabũt cũ illo mille annis. i. in eternum: quia per mille poteſt intelligi eternitas ad quã peruenitur poſt cõſummationem iuſticie. Vel ſm Glo. que hoc exponit de preſenti. Regnabunt cum illo. i. cum deo hominẽ ſeipſos bñ regentes ⁊ alios: m Mille annis. i. toto tẽpore a paſſione chriſti vſꝗ̃ ad finem ſeculi/ vel vſꝗ̃ ad aduentum antichriſti. Vel hoc intelligitur de regno ⁊ felicitate animarum: que vſꝗ̃ in finem ſeculi tm̃ erit in gloria ſine ſuis corporibus: et poſtmodũ cum corporibus in eternũ. n Et cũ cõſũmati fuerint ⁊c. Secunda pars huius capituli in qua oſtendit cauſam damnationis diaboli: que eſt abuſio collate ſibi ptãtis. Et dicũť hic tria: Primo de relaxatione poteſtatis diaboli/ cũ dicit: Solueť: Secundo de abuſione relaxate poteſtatis: ibi: Et exibit. Tertio ꝙ in ſanctos nõ permitteť preualere nec dominari/ ſicut ipe deſiderabit: ibi: Et circũierunt caſtra ⁊c. Dicit ergo. Et cũ cõſummati fuerint mille anni: id eſt tempus preſentis ſeculi: o Soluet ſathanas de carcere ſuo. i. relaxabiť eius poteſtas que modo ligata eſt in cordibus reproborũ qui eiꝰ ſunt carcer ligatꝰ eſt/ ne tm̃ noceat q̃tũ vellet. Sed quid eſt qđ dictũ eſt: None ipſe ſolueť in tpe antichriſti/ Cõſtat ꝙ ſic: Ergo ſaltez tribus annis et dimidio ante finem ſeculi: quomodo ergo expoſitũ eſt poſt mille annos. i. poſt finẽ ſeculi: Sol. Verũ eſt ꝙ ſolueť tpe antichriſti ſaltẽ tribus annis ⁊ dimidio ante finẽ mundi: ſed quia illud tẽpus eſt paruus pars tpis totius ſeculi: ꝓpter hoc nõ excipit illud iohannes: ſm morẽ ſcripture que ſic conſueuit facere. ſ. non excipere vbi eſt paruus nũerus reſpectu maioris. Ita videť Augꝰ dicere: i. xx. libro de ciuitate dei: caplo. xiij. p Et exibit. Hoc eſt ſecundũ vbi oñdit abuſũ poteſtatis diaboli relaxate. Primo ĩ occulto. Secũdo in publico: ibi: Et aſcenderunt ⁊c. Dicit ergo. Et ſolutꝰ exibit/ in actũ poteſtatꝭ exercẽdo populos. Hiere. iiij. b. Aſcẽdit leo de cubili ſuo/ ⁊ pdo gentiũ ſe leuauit: egreſſus eſt de loco ſuo/ vt ponat terrã tuã in ſolitudinẽ. q Et ſeducet. i. a chriſto ad ſe ducet. r Gẽtes que ſũt ſup q̃tuor angulos terre. i. aliꝗ̃s de gẽtibꝰ: ſic cũ dr oẽs. i. de oibꝰ aliꝗ̃s. s Gog ⁊ magog. de his Ezech. xxxviij. a. Et ſũt diuerſe opiniones de iſtis

Ezech. 38. a.

a gog ⁊ cōgregabit eos i ꝑliū: b quoꝝ numerꝰ eſt ſicut arena
c mariſ. d Et aſcenderunt ſuper
e latitudinē terre: ⁊ circūierunt
f g caſtra ſanctoꝛum ⁊ ciuitatem
h i dilectam. Et deſcendit ignis
k l a deo d' celo ⁊ deuoꝛauit eos:
m ⁊ diabolꝰ q̄ ſeducebat eos miſ
ſus ē in ſtagnū ignis ⁊ ſulphu
n o ris vbi ē̄t beſtia ē̄t pſeudo ꝓ/
p phete cruciabūt die ac nocte
q r in ſecl'a ſeclo͛ꝝ. Et vidi thrō/

¶ niones de iſtis. Dicunt em̄ quidam iudeoꝛum ꝙ ſunt due gen
tes que habitant in oꝛiente: que in fine ſeculi venient cōtra hie
ruſalem vt expugnent eam: ſed a ſuo meſſia deuincent: ⁊ tunc
redificabit hieruſalem ciuitatem auream. Alij dicunt ꝙ ſunt
decem tribus vltra montes caſpios incluſe: nō ita tamē quin
bene poſſent exire ſi
ꝑmitterent: ſed non
permittunt a regina
amaçonum: ſub cuiꝰ
regno et dicione vi/
uūt. Has dicunt iu/
dei in fine ſeculi exi/
turas ⁊ venturas in
hieruſalem: ⁊ cū ſuo
meſſia eccleſiam de
ſtructuras. Et bene
decem tribus per gog et magog deſignantur: que pꝛimo fue/
runt de tecto duarum tribuū / quādo adhuc eis erāt vnite: ſed
diuiſe ab eis exierunt de tecto earum ⁊ fecerunt ſibi tectū. Di
cunt et tertiū ꝙ per has intelligit̄ exercitus antichꝛiſti: qui in
fine ſeculi veniet expugnare eccleſiam. Per gog / illi qui habi
tant in tabernaculis: per magog / illi qui in ciuitatibus. Scd'm
Glo. per gog / illi ꝑ quos latenter diabolus perſequit̄ fideles.
Per magog / illi per quos aperte / vel ijdem qui tempoꝛe anti/
chꝛiſti pꝛius occulte ⁊ poſtmodū aperte eccleſiam perſequēt̄.
Scd'm Aug'. Gog / refertur ad gentes: et magog ad diabolū.
Gog em̄ interp̄tatur tectum: ⁊ magog / de tecto. Tectum au/
tem ⁊ domus diaboli ſūt gentes male / et ipſe diabolꝰ quodā/
modo erit exiens ⁊ ſeſe efferens de domo: vt gētes ſint tectū
et ipſe diabolus de tecto. Ait em̄ Augꝰ. xx. libꝛo de ciuitate.
ca. xj. Gentes iſte quas appellat gog et magog: non ſunt ſic ac
cipiende tanq̄ȝ ſint aliqui in aliqua parte terrarum barbari cō
ſtituti: ſiue quos quidam ſuſpicant̄ getas ⁊ maſſagetas ꝓpter
litteras hoꝛum nominum pꝛimas / ſiue aliquos alios alienige
nas: ſed per interp̄tationes nominum: gog tectum: magog de
tecto: itelligimus gentes toto oꝛbe terrarum diffuſas. Et hoc
patet per h' ꝙ dicit̄: Super quattuoꝛ angulos terre.
Gog em̄ tectum dicit̄: ⁊ magog / de tecto tanq̄ȝ domus et
ipſe qui procedit de domo. Duobus igit̄ modis vltimis po/
teſt hoc exponi. ſ. vel ſc'm auguſtinū vel de exercitu antichꝛiſti.
Et hoc verius ſc'm Auguſtinū ſic conſtrue litterā. Seducet
omnes gētes que ſūt ſuper quattuoꝛ angulos ter/
re. i. de omibus aliquos: quos faciet gog: id eſt in quibꝰ pꝛi/
us latitabat occulte ꝑ eos perſequendo bonos: et tandē / ma/
gog / de eis aperte procedēs et exiēs: quādo per eos aperte
perſequetur bonos. Vel de exercitu antichꝛiſti ſic / et redit ad
idem fere: Antichꝛiſtꝰ de toto mūdo fere ſibi acq̄ret aliquos /
vel per ſuā p̄ſentiam: q̄ dicti ſūt ſupꝛa adoꝛare beſtiā: vel per
ap'los ſuos ſeductos / q̄ dicti ſūt ſupꝛa adoꝛare imaginē beſtie:
vel per litteras: et illi dicti ſūt habere ſignum eius / vel in fron/
tibus vel in manibus. ſ. eodem: et. ſ. xiiij. a. Hos ergo quos
ſibi acquiret faciet gog ⁊ magog: quia per quoſdam eoꝛum oc
culte: per quoſdam vero publice perſequetur ſanctos: vel per
eoſdem / pꝛimo occulte ⁊ poſtea publice: Et hoc eſt quod ſequi/
tur: a ¶ Et congregabūt eos in pꝛelium: contra eccle/
ſiam: pꝛimo occulte odiendo ipſam et detrahendo. Et hoc eſt
qd' dicit Glo. nō localiter / ſed mēte. b ¶ Quoꝛum. ſ. gog et
magog: c ¶ Numerꝰ eſt ſicut arena maris. Hoc dic̄ ꝓpt̄
multitudinē ⁊ ſterilitatem. Ezech. xxxviij. c. Aſcendens autem
quaſi tempeſtas veniēs / ecce ſterilitas: ⁊ quaſi nubes vt ope/
rias terram: tu ⁊ agmina tua ⁊ populi multi tecum / ecce mul/
titudo. Et loquitur ꝓpheta ad antichꝛiſtum. d ¶ Et aſcen/
derunt. Hic ponit̄ apertus ⁊ manifeſtus abuſus poteſtatis
eius. Et aſcenderunt: ſuperbientes ⁊ aperte debacchan/
tes: id eſt aſcendens ſuper latitudinem terre: id eſt in omni oꝛ/
be impugnabūt fidem ⁊ charitatem eccleſie. Johel. j. b. Gēs
aſcendet ſuper terram meam / foꝛtis et innumerabilis: dentes
eius vt dentes leonis: et molares eiꝰ vt catuli leonis: et poſuit
vineam meam in deſertū: ⁊ ficum meam decoꝛticauit. e ¶ Et
circūierunt. Hic oſtēdit tertio ꝙ ſc'm deſiderium ſuū nō
permittetur dominari in ſanctos dicēs: Et circūierunt:
quaſi inuadentes: ſed intrare non potuerunt / vt dicit Glo.
f ¶ Caſtra ſanctoꝛū: id eſt paratos ad bellū: Ecce cā q̄re
intrare nō potuerīt ad eos: q2 ſūt diſpoſiti et virtutū armis
muniti. Prouer.
xxiiij. a. Cū diſ/
poſitiōe init̄ bel/
lum. Unde Gen.
xxxij. a. Caſtra
dei ſunt hec. Nu
meri. xxiiij. a. O
pulchꝛa taberna/
cula tua iacob: et
tētoꝛia tua iſrl'. g
Et ciuitatē di/
lectam / a deo. ſ. Hic tanguntur due alie cauſe / quare
mali non poſſunt ad eos intrare: vel eis p̄ualere. Una eſt
vnanimitas volūtatū / cum dicit: Ciuitatem. Alia eſt di/
uinum ſubſidium / cum dicit: Dilectam. Dicit ergo: Ci/
uitatem. i. eoſdem ſanctos in hoc bello vnanimes / vt di/
cit Glo. Sciūt em̄ ꝙ ſicut dicit Gregꝰ. Omnis pugna vna/
nimiter aggreſſa victoꝛiā parit. Hec eſt ciuitas dei / de qua
glorioſa dicta ſunt: vt dicit Ps. Et que glorioſa: Omnia Ps. 86.
ſcilicet que dicunt̄ in canticiſcanticoꝝ. h ¶ Dilectā. Hoc
ſequit̄ ex duabus p̄miſſis: quia enim: caſtra: et quia ciui/
tas / propter hoc a deo dilecta. Hiere. xxxj. a. In charitate
ꝑpetua dilexi te. Oſee. xj. b. In funiculis adam traham te:
id eſt penalitates quas tu o eccleſia contraxiſti ab adam
aſſumam pro te: et ſic traham te i vinculis charitatis: id eſt
paſſiōis mee quā ex maxia tui charitate ſuſtinui. Joh. iij. b
Sic deus dilexit mūdū: vt filiū ſuū vnigenitū daret. Ro/
ma. viij. f. Propꝛio filio ſuo non pepercit deꝰ: ſed ꝓ nobis
omnibus tradidit illum. i ¶ Et deſcendit. Hec eſt ter/
tia pars capituli: in qua oſtendit damnationem quā habe/
bit diabolus ex hoc ꝙ antichꝛiſtum et ſuos ſatellites con/
tra eccleſiā ⁊ cōgregabit ⁊ armabit. Unde dicit: Et deſcē
dit: quaſi ſubito: Et eſt hec cōſolatio bonoꝛū qui in illa ꝑ/
ſecutione erūt. q. d. non debetis eos timere vos boni: quia
cito deficient et peribunt: vt dicit Glo. Unde dicit: Et de/
ſcendit ignis: id eſt grauis pena: que ſignificatur per ig/
nē: quia ſicut igni nihil reſiſtit: ſic nec illi pene. k ¶ A deo
de celo. Ps. Ignis ante ipſum p̄cedet ⁊ inflammabit Ps. 96.
in circumitu inimicos eius. Unde ſequitur: l ¶ Et deuo/
rauit eos: id eſt totos vndiq̄ȝ occupabit. Matth. xxv. d.
Ite maledicti in ignem eternum. Et quaſi repentinus erit.
j. Theſſal'. v. a. Cum dixerint pax et ſecuritas: repentinus
eis ſuperueniet interitus. m ¶ Et diabolus qui ſedu/
cebat eos miſſus eſt: id eſt mittetur in ſtagnum ig/
nis ⁊ ſulphuris. Fraus em̄ ſua ⁊ dolus non patrocina/
bitur ei quin etiam grauius puniat̄ q̄ȝ alij. Ezech. xxxviij.
g. Ignem et ſulphur pluam ſuper eum et ſuper exercitum
eius: ⁊ ſuper populos multos qui ſūt cum eo. n ¶ Ubi et
beſtia: id ē antichꝛiſtꝰ: o ¶ Et pſeudo ꝓphete: id eſt
complices eius ⁊ apoſtoli. Diabolum autem ⁊ ſuos coniū/
git in pena: vt omnem hominē deterreat et a ſeruitute dia/
boli retrahat: et p ¶ Cruciabuntur die ac nocte: id
eſt cōtinue. ſ. ſine interpolatiōe: Et hoc q In ſecula ſe/
culoꝛum: id eſt in perpetuum et ſine fine. ſ. xiiij. c. Et fu/
mus toꝛmentoꝛum eoꝛum aſcendet in ſecula. r ¶ Et vi/
di thꝛonum magnū ⁊c̄. Quarta pars capituli: in qua
generaliter oſtendit damnationem diaboli / ⁊ totius coꝛpo
ris ſui: vel potius penam quā ex hoc conſequet̄ diabolus:
quia omēs decepit. Et dicuntur tria in hac parte. Pꝛimo
ea que pertinent ad diaboli confuſionem. Secundo reſur/
rectio omnium qui ad iudicium veniēt et iudicabuntur ſc'm
ſuam operationē: ibi: Et dedit mare moꝛtuos ſuos.
Tertio ſubiūgitur damnatio diaboli cū toto coꝛpoꝛe ſuo:
ibi: Et infernus et moꝛs. Tria igitur ſūt que multum

☞ faciēt ad cōfuſionē diaboli: ſcilicet deſtructio mūdi in quo ipſe principatū habuit. Itē manifeſtatio cordiū/ i quib⁹ dormiuit et latuit. Itē aperta chriſti poteſtas ſuper ipſū et eius mēbra quē ipſe impugnauit. Et de his trib⁹ dicit in hac prima parte huius quarte partis. De primo hic: Et vidi thronum magnū candidū ꝛc.

num mágnum candidúm/ et ſedéntem ſuper eum: a cú/ius cónſpectu fugit térra ꝛ cęlúm ꝛ locús non ést inuentus ab eis. Et vidi mórtuos ma/gnos ꝛ púſillos ſtántes in cō/ſpéctu throni: ꝛ libri ápti ſūt: ꝛ aliús liber apertus eſt qui ē vitę ꝛ iúdicati ſunt mortui éx his quę ſcripta erant in libris ſm ópa ipſorū. Et dédit ma/re mortuóſ ſuos qúi i eo erát: et mórs ꝛ inférnus dédeꝛunt mortuos ſuos q̄ in ipſis érát:

De ſecundo: ibi: Et vidi mortuoſ magnos ꝛc. De tertio: ibi: Et ali⁹ liber. Mundi igitur dicturus deſtructionē p̄mittit a quo h̄ fieri poterit: quia a ſedente ſuper thronum. i. a chriſto eccleſiā gubernante et regente. Unde dicit: Et vidi thronum. i. eccleſiā. a Magnū ꝓpter multitudinem ſaluandorum: qui reuera multi erunt et ſi pauci dicantur comparatione damnatorū. Uel magnū: quia ꝑ deſiderium aſcendit a terra vſq; ad cęlum. Phil. iij. d. Noſtra conuerſatio in cęlis eſt. b Candidum/ in pręſenti: quia ſine macula immundicię. Cant. iiij. c. Ueni de libano: propter mentis mundiciam. Ueni de libano ꝓpter corporis puritatem. Dan. vij. c. Ueſtimēta eius candida ſicut nix. Uel candidum: iam per immortalitatem ꝛ impaſſibilitatem: vt dicit Glo. Et imortalitas infert ad dotes corporis: et impaſſibilitas ad dotes animę. Uidi/ dicit Aug⁹. Nō tunc. ſ. quādo diabolus miſſus eſt in ſtagnum/ ſed poſt: peracto enim iudicio tunc eſſe deſinet hoc cęlum ꝛ hęc terra ꝛ mundi huius p̄terit figura non natura. c Et ſedentem ſuper eum/ vidi: id eſt chriſtum eccleſiam regentem a quo fiet mūdi deſtructio. Cant. iij. c. Ferculum fecit ſibi rex ſalomon de lignis libani/ Ecce virgines in eccl'ia. Columnas fecit argēteas/ Ecce prędicatores et prelati prout ſunt in actione. Reclinatorium aureū: hi ſunt viri cōtēplatiui: ſic clauſtrales: Aſcenſū purpureū/ Ecce martyres: Media charitate conſtrauit: quia omēs iſtos ſibi ex amore vehementi cōiunxit: ꝓpter qđ medium et communem ſe fecit. iij. Reg. x. c. Fecit ſalomon thronum de ebore grandem. d A cuius. ſ. chriſti/ e Conſpectu: id eſt pręſentia/ f Fugit terra/ a ſpecie quā nūc habet g Et cęlum. i. aer: quia cęlū empyreū ſtabit et non deficiet. Job. xxxvij. c. Qui ſolidiſſimi q̄ſi ęre fuſi ſūt. Et ſup illud Math. xxiiij. c. Cęlū et t̄ra trāſibūt. Glo. Cęlū aereū. h Et loc⁹: id eſt circumſcriptio: et nō ſicut locus dicit ſuperficies corporis ambientis. i Non eſt inuentus ab eis: id eſt a cęlo et a terra. Uerum eſt ſm priorem ſtatum. Per hoc autem ꝙ dicit/ fugit/ notat ꝙ oīno nō peribūt/ ſed in meli⁹ mutabunt: ſicut q̄ fugit aliquē nō ꝓpter hoc perit: ſed a viſu eius quē fugit ſubtrahit. Item per hoc idem notat facilitas. Et per hoc ꝙ dicit/ a cōſpectu/ notat diſcretio iudicantis. k Et vidi mortuos. Hoc eſt ſecundū qđ facit ad confuſionē diaboli. ſ. manifeſtatio ꝛ apertio cordium: in quibus ipſe dormiuit ꝛ latuit: quia tūc plane reuelabit ſua iiquitas. Et vidi mortuos. ſ. malos/ l Puſillos ꝛ magnos/ tā maiores. ſ. q̄ minores/ m Stātes/ i corꝑib⁹ reſūptis: n In cōſpectu throni. i. ſctōꝝ qui merita eorū ꝛ videbūt ꝛ iudicabūt. Sap. iij. b. Judicabunt ſancti natiōes. o Et libri aperti ſūt. q. d. ſic videbunt ſancti malorum demerita: quia libri conſcientiarum vel cordium aperti ſunt: vt in eis poſſint legere ſancti. Dan. vij. c. Judicium ſedit: ꝛ libri aperti ſūt. Uel libri ſunt p̄cepta dei quę modo clauſa ſunt multis: quia non attendunt quid ſequitur ad impletionem eorum vel tranſgreſſionem: ſed tunc aperti erunt libri: quādo videbunt ſe puniri: quia pręcepta dei dimiſerunt. p Et alius liber apertus eſt. Hoc eſt tertium qđ pertinet ad cōfuſionē diaboli: ſcilicet apta ꝛ euidens chriſti poteſtas ſuper diabolum ꝛ eius membra. Unde Et alius liber: id eſt chriſtus apertus eſt: quia tunc omnibus apparebit potens: qđ modo adhuc occultū eſt. Liber dico: qui eſt vitę collatiuus. Eccl. xxiiij. c. Hęc omnia liber vitę. Joh. v. e. Sicut pater habet vitam in ſemetipſo: ſic dedit et filio vitā habere in ſemetipſo. Uel Liber vitę/ eſt dei pſcientia: quę modo nos latet: ſed tunc erit omibus aperta: quia videbunt omnes qui ſaluandi et qui dānandi: Scdm Glo. ſic exponit/ vt dictū ē. Scdm Aug. de ciuitate dei. xx. libro/ ca. xiiij. Libri intelligendi ſunt ſancti ꝛ veteres ꝛ noui: vt in illis oſtenderet cui domin⁹ ſua p̄cepta fieri iuſſiſſet: ſed quędam vis diuina eſt intelligenda qua fiet vt cuiq; opa ſua vel bona vel mala cūcta in memoriā reuocentur. Quę nimirum vis diuina/ libri nomē accępit. In ea quippe quodāmodo legit quicquid ea faciente recolitur. Sic ergo patet ꝙ Auguſtin⁹ libros appellat ſanctos: ꝛ librum alium vim diuinam qua recolim⁹ facta noſtra. q Et iudicati ſunt mortui: id eſt mali a ſanctis. ſ. ſententiam latam de ipſis approbātib⁹. r Ex his quę ſcripta erant in libris/ conſcientiarum vel pręceptorum vel ſanctorum: quia mali comparatione eorum damnabuntur. Legēt enim in ſanctis: quę ipſi facere noluerunt: vt dicit Glo. Sed nūquid ęqualis erit eorum pęna: Non: ſed/ s Scdm opera ipſorum: vt maioribus maior: ꝛ minoribus minor infligatur pęna. ā. xviij. b. Quantum glorificauit ſe et in delitijs fuit: tantū date illi tormentum et luctum. Sap. vj. b. Fortioribus fortior inſtat cruciatio. Si p delitijs dabitur tormentum/ ꝛ luctus: quid dabitur pro malitijs ꝛ nequitijs: t Et dedit mare. Hęc eſt ſecūda particula/ quartę partis capituli: i qua agit de reſurrectiōe corporum ꝛ de iudicio omnium. Et licet iam de hoc dixerit: ibi: Et vidi mortuos ꝛc. adhuc tamē ꝛ hic repetit: vt lucidi⁹ oſtēdat corpora mortuoꝝ quantūcūq; fuerint deiecta in illo iudicio viuificari: ꝛ hoc quia quidam negant hoc/ vt dicit Glo. Math. xxij. c. Acceſſerunt ad ieſum ſaducęi: qui dicunt reſurrectionem non eſſe. Dicit ergo. Et mare: ad litteram/ dedit mortuos ſuos: id eſt corpora mortuorū. i. illi q̄ in mari mortui ſunt reſurgent: de quibus tamē minus videtur: ꝛ ſic ꝑ locum a minori ꝓbat ꝙ omnes reſurgent. x Qui in eo erant/ ſubmerſi. ſ. et proiecti: Tamen ſm Aug. de ciuitate dei. xx. ca. xv. ſic exponit. t Et dedit mare. i. hoc ſęculū. v Mortuos ſuos/ et bonos et malos: qui tunc viuent. Boni autem dicuntur mortui: id eſt peccato. Unde Col. iij. a. Mortui eſtis ꝛ vita veſtra abſcondita eſt cum chriſto in deo. Item mali dicunt mortui: quia ſeparati ſunt a deo qui vera vita eſt. Math. viij. c. Dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos. Uel tunc viuentes dicuntur mortui: quia adhuc gerunt corpora mortalia. Scdm hanc expoſitionē pōt diſtingui hoc qđ h̄ dicit ab eo qđ pri⁹ dictū eſt. ſ. et vidi mortuos: quia hic loquitur de his quos iudicium inueniet in mundo adhuc viuos vita naturę ſiue bonos ſiue malos vt dictum eſt: ſupra ibi: Et vidi mortuos/ agit de his qui iam erunt mortui quando iudicium veniet. Sequitur: y Et mors: id eſt diabolus. z Et infernus: id eſt locus tenebrarum. a Dederunt mortuos ſuos: id eſt animas mortuorum: b Qui in ipſis erant: id eſt quas tenebant vt ad ſua corpora redirent et iudicarentur in ipſis. Uel ſm expoſitionem Auguſtini: Mors et infernus dederunt mortuos ſuos: quia ſicut inuenti ſunt affuerunt: id eſt aderunt ad iudicium: Hoc eſt ſi digni morte corporali tm̄ et non ęterna: vel ſi digni inferno. Sic primo morientes inſtante iudicio: ſecundum ignem qui pręcedet faciem iudicis apparebunt poſtea in iudicio/ ſicut inuenti fuerunt. Unde mors dicitur propter bonos: qui tantum poterunt perpeti mortem ꝛ non infernū. Infern⁹/ vero ꝓpter malos q̄ etiā apud inferos pęnas ſentiēt.

☞ Et iudicatum eſt

☞ a ¶ Et iudicatū eſt de ſingulis ſm opera ipſorum. Sap. vj. b. Non enim ſubtrahet perſonam cuiuſcꝫ dominus: qui eſt omnium dominator: nec verebitur magnitudinem cuiuſcꝫ. b ¶ Et infernus ⁊ mors miſſi ſunt in ſtagnum ignis. Tertia particula quartę partis capituli: vbi oſtendit damnationem diaboli cum toto corpore ſuo/ vel pęnā quā habebit ex hoc ꝙ omnes decępit. Dicit ergo: Et infernus ⁊ mors: id eſt diabolus: qui vtroꝗꝫ nomine cenſet/ ſm Aug. xx. libro de ciuitate dei: caplo. xv. Dicit eni infernus: qꝛ principaliter et ꝓprię pęna inferni ei debet: quia Eſa. xxx. g. Preparata eſt ab heri tophet. i. pęna inferni creata a prima die quę habuit heri: hęc fuit ſecunda dies/ in qua dicit angelus peccaſſe. Item dicitur mors: quaſi mortis auctor. Sap. ij. d. Inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum. Vel infernus. i. omēs impij qui fecerunt de cordibus ſuis loca tenebrarū in quibus diabolus dormit. Iob. xl. c. Sub vmbra dormit. c ¶ Et mors. i. diabolus eorum caput. d ¶ Miſſi ſunt: ſimul vtriꝗꝫ. ſ. ⁊ mēbra ⁊ caput. e ¶ In ſtagnū ignis. Per ſtagnum ſtabilis et ꝑpetuitas pęnę ſignificat: per ignem acerbitas. Eſa. xxxiij. b. Quis poterit habitare de vobis cū igne deuorante: ecce acerbitas. Aut quis habitabit ex vobis cum ardoribus ſempiternis: ecce diuturnitas et ꝑpetuitas. f ¶ Hęc eſt mors ſecūda. q. d. Cauete vobis a morte prima: quia ex illa ſequit ſecūda. Mors prima eſt peccatum: mors ſecunda ęternum ſupplicium. Ā. ij. c. Eſto fidelis vſꝗꝫ ad mortem ⁊ dabo tibi coronā vitę. Et paulo poſt: Qui vicerit nō lędet a morte ſecūda. Nec ſolū diabolus miſſus eſt ibi: immo: g ¶ Et qui nō eſt inuētus ſcriptus in libro vitę. ſ. in pagina ꝑdeſtinationis. h Miſſus eſt in ſtagnum ignis: ſicut ⁊ diabolus ⁊ ſui angeli: Qui bene poſſunt intelligi ꝑ infernū: vt ſic fiat diſtinctio: ꝙ per mortem ſignificet diabolus: ꝑ infernum mali angeli: ꝑ eos qui nō ſūt inuenti in libro vitę/ omnes mali: qui omnes ſimul damnabunt in pęna inferni. Matth. xxv. d. Diſcedite a me maledicti in ignem ęternum/ qui paratus eſt diabolo ⁊ angelis eius.

a ⁊ iudicatū eſt de ſingulis ſm
b opera ipſorum. Et infernus
c ⁊ mors miſſi ſunt in ſtagnum
d e f ignis: Hęc eſt mors ſecūda.
g Et qui nōn eſt inuentus in li-
h bro vitę ſcriptus: miſſus eſt i
ſtagnum ignis. ¶ Ca. XXI
i ET vidi cęlum nouum
k ⁊ terram nouam. Pri-
l m mum enim cęlū ⁊ pri-
n ma terra abijt ⁊ mare iā nō ē.

¶ Expoſitio Ca. XXI

ET vidi cęlum nouum ⁊c̄. In hac ſeptima ⁊ vltima viſione agit de innouatione elementorum ⁊ glorificatiōe ſanctorum/ deſcribens merita ꝑ quę ſancti ita glorificādi ſūt/ vt dicit Glo. In ꝓcedēti em̄ viſiōe ęgit de his ꝗ circa iudiciū ⁊ in iudicio ⁊ poſt iudiciū ſūt futura circa malos: in hac notat de his ꝗ poſt iudiciū ſūt futura circa bonos. Cōtinet autē hęc viſio duo capitula: Et diuidit i quinꝗꝫ partes. In quarū prima agit de gloria ſanctorū. In ſecūda de dignitate cęleſtis hieruſalē: ibi: Et venit ad me vnus de ſeptē angelis ⁊c̄. In tertia parte de refectione cęleſtis patrię: ibi: Et oſtendit mihi flumen. i. xxij. caplo in principio. In quarta ad maiorem operis auctoritatem commendat opus ⁊ viſio tota a fidelitate ⁊ veritate: ibi: Et dixit mihi: hęc verba fideliſſima ſunt. In quīta/ vt opus ſollicitius amplexet ⁊ purius et ſincerius ſine diminutiōe vel augmēto cuſtodiat: ſubiūgit excōmunicationē ſi aliqd imutārit: ibi: Cōteſtor em̄ ⁊c̄. Et ſm hoc iam patet ꝙ hoc capitulū. xxj. habet duas ptes. In quarum prima agit de gloria ſanctorū. Et dicuntur octo in ipſa. Primo oſtenditur gloria exterior ſanctorum: quā ſcilicet habebunt de innouatione mūdi: quia eo bene vſi ſunt. Secundo deſcribitur gloria ſanctorum/ quā in ſeipſis habebūt: ibi: Et ego iohannes ⁊c̄. Tertio ne hoc incredibile videret/ cōfirmat auctoritate ſanctorum patrū qui hoc ꝓdixerūt: ibi: Et audiui vocē ⁊c̄. Quarto vt huius rei teſtimoniū firmius ⁊ certius habeat/ cōfirmatur hoc idem auctoritate dei: ibi: Et dixit qui ſedebat in throno. Quinto ꝓcipit iohāni vt hęc ſcribat ad vtilitatē ſequētiū qui ea ſunt viſuri: ibi: Et dixit mihi ſcribe ⁊c̄. Sexto ne cōtemnat ⁊ poſtponatur qd ſcripſerit/ oſtendit ei ꝙ cito cōplebunt hęc oīa: ibi: Et dixit mihi: factū eſt. Septimo vt oīs dubitatio amoueat: ꝓbat hoc idē ꝑ locum a minori/ ſumptū a potentia dei: qꝛ qui creare potuit/ poterit ⁊ innouare: ibi: Ego ſum alpha ⁊ o. Octauo ſubiungit exhortationē ꝑ cōparationē pęnę ⁊ ꝓmij: vt oēs ad hāc inouationē laborēt: ibi: Ego ſitiēti dabo ⁊c̄. Dicit ergo: i ¶ Et vidi cęlū nouū: qſi aerē inouatū/ k ¶ Et terrā nouā. i. inouatā. Hęc aūt inouatio fiet ꝑ illū maximū ignem qui ꝓcedet faciē iudicis: ſm ꝙ dicit Glo. ſup. ij. Petri. iij. c. Elemēta quattuor qbus mūdus cōſiſtit ille maximus ignis abſumet. Quid E. 13. b. autem ſit ille maximus ignis/ dicit Aug. xx. libro de ciuitate dei: ca. xvj. ꝙ ille ignis erit conflagratio mundanorum ignium. i. mūdani ignes cōflagrati. i. ſimul ardentes: ſicut diluuiū fuit inundatio mun- A 2. Pet. 3. c. danarū aquarū. Omnes eni materię ignibiles tūc incendent ⁊ cōburent. Ex hoc videt ꝙ aqua oīno peribit: qꝛ cū aqua nō ſit cōbuſtibilis/ ſed potius ꝑ ignē euaporabilis/ videt ꝙ tūc nō erit. Pręterea Aug. xx. de ciuitate dei: ca. xvj. dic: Cęlū quippe nouū et terrā nouā futuram legimus: de mari autem nouo aliquid me vſpiam legiſſe non recolo. Item hoc idem videt de igne: quia ſubtractis et cōſumptis materiebus ignibilibus deficiet ignis: ſm illud: Subtrahe ligna foco protinus ignis abeſt. Sed hoc fiet in illa conflagratione igniū: qꝛ aliter ſemper arderet ille ignis niſi conſumeretur materia ignibilis. Sic ergo videtur/ ꝙ duo elementa ſcilicet ignis et aqua omnino cōſumētur. Et hoc videt expreſſe dicere Glo. ſuper. ij. Petri. iij. c. Quę talis eſt. Nec cuncta intantum abſumet ille maximus ignis vt non ſint: ſed duo in totum conſumet: duo vero in meliorem reſtituet faciem. Solutio. Omnia elementa innouabuntur ⁊ manebunt innouata ſm ſubſtantiam ſuam: etſi pręteribit et deficiet eorum figura. Qualitates etiam eorum manebunt inquātum ſunt. ſ. et non inquātum ſunt agentes vel patientes. Hoc enim. ſ. agere eorum et pati competit hominibus exiſtentibus in ſtatu vitę huius mortalis ꝗdiu indigent elemētis ⁊ qualitatibus ſuis: ſed tunc non indigebūt eis. Et hoc eſt qd dicit Aug. xx. de ciuitate dei. ca. xvj. Elemētorum corruptibilium qualitates quę corporibus noſtris corruptibilibus congruebāt/ ardendo penitus interibunt: atꝗꝫ illa ſubſtantia eas qualitates habebit ꝗ corporibus imortalibus mirabili mutatione cōueniūt: vt mundus in melius inouatus: apte accōmodet hoībus etiā carne in melius inouatis. De hac materia ſatis habes ſup. ij. Petri. iij. c. l ¶ Primū em̄: qſi bñ dixi ꝙ inouata ſūt cęlū et tra: m ¶ Em̄. i. qꝛ: Primū cęlū et pma tra abijt: a priori ſtatu: qꝛ iā ille neceſſarius nō erit. Sed qre nihil dicit de igne: Solutio. Quia ignis minus habet corruptiōis. n ¶ Et mare iam non eſt. Verū ē ſm priorem ſtatum: quia amaritudo aquę ⁊ groſſitudo auferetur ⁊ remanebit in primo ſtatu ſuo/ meliorato tamen ⁊ innouato. Sed per quid innouabitur ignis: cum plus non aſcendat ille maximus ignis/ ꝗꝫ aſcendit aqua diluuij: et illa nō aſcēdit vſꝗꝫ ad ignē elementū: quia vſꝗꝫ ad illū nō aſcenderāt opa hominū. Itē per qd purgabit aqua: cū ipſa nō ſit ignibilis/ ſꝫ potius euaporabilis per ignem: Solutio. Forte ignis elementum ſeipſo purgabitur et innouabitur: ignis enim virtutē habet purgatiuam. De aqua vero dicit Glo. hic ꝙ eſt dubium dicens: Immutatio aeris et terrę dubitabilis non eſt ꝗn per ignem fiet: ſed de aqua dubitatur: nam purgationem in ſeipſa habere credit. De hac innouatione tamen loquens petrus. ij. Canonica. iij. c. dicit: Elementa calore ſoluentur. Per hoc videtur ꝙ omnia per ignem debeant innouari et aqua et alia. Scdm Aug. moralit: per mare. ſignificatur mundus: Moraliter qui ſicut dicit. xx. de ciuitate dei: ca. xvj. Noie maris ſignificauit hoc ſęculum turbulentum ⁊ procelloſum. Ps. Hoc mare magnū et ſpacioſū manibus: illic reptilia qrū nō eſt nūerus. Ps. 103.